

สิทธิของเรา สิทธิมนุษยชน

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย

สิทธิของเรา สิทธิมนุษยชน

© สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2555

โดยความสนับสนุนของ Canada Fund

เอกสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย และอนุญาตให้มีการนำข้อความจากหนังสือเล่มนี้ไปอ้างอิง หรือทำสำเนาได้ ตราบเท่าที่ไม่เป็นการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย

109 ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์: +662 277 6882, +662 277 6887 ต่อ 105

โทรสาร: +662 277 6882, +662 277 6887 ต่อ 108

Email: info@aihr.info

Website: <http://aihr.info/>

ISBN: 978-616-305-665-8

ผู้เขียน   กัลป์ปลัดดา ดุดดา

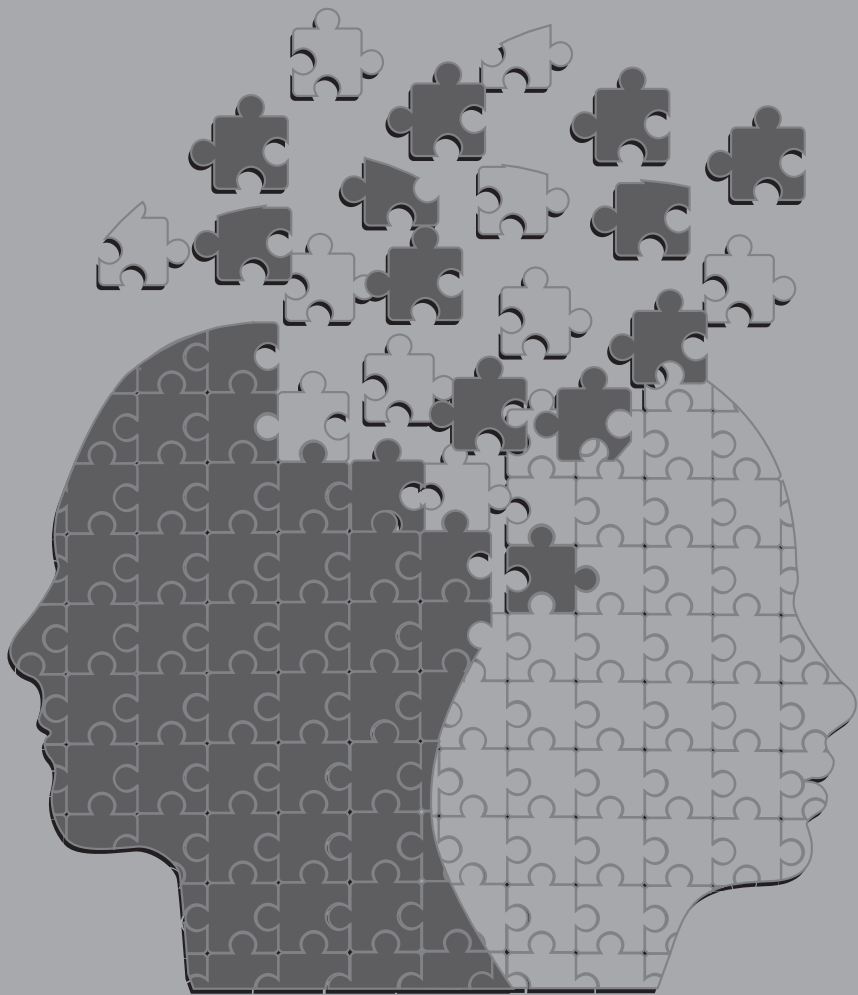
บรรณาธิการ   รศ.ม.ร.ว.พทุทธิสาณ ชุมพล

คณะผู้แปล   กฤติกา เลิศสวัสดิ์   ศราวุฒิ ประทุมราช
พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ   กรภัทร์ พุกษ์ชัยกุล
โสธรสินี สุภานุสร

พิสูจน์อักษร   โสธรสินี สุภานุสร และโชติรส เมืองแก่น

ปกและรูปเล่ม: ไม่ตีคลี (Mighty Creation House)
+66 81 3760360, mightycrehouse@gmail.com

พิมพ์ที่:   บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด

สิทธิของเรา สิทธิมนุษยชน

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย

คำนำ

ทุกวันนี้เราสังเกตได้ว่า มีกลุ่มชนต่างๆ หลากหลายที่เดินขบวนหรือชุมนุมกัน เพื่อเรียกร้องสิทธิที่เขาว่าเป็นของเขา เราเองแต่ละคนอาจเคยทำเช่นนั้นอยู่เหมือนกัน แต่เราก็พบว่าบางทีการเคลื่อนไหวเหล่านั้นก็นำไปสู่การทะเลาะกัน ชัดแย้งกัน จนถึงกับมีความรุนแรงต่อกันเกิดขึ้นด้วยซ้ำ แทนที่จะเอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข บางคนอาจจะบอกว่ามันต้องเป็นไปเช่นนี้แหละ บางคนบอกว่าการรณรงค์เคลื่อนไหวอย่างนั้นควรหยุดได้แล้ว “อย่าซัดไปให้เรือเสีย” และอื่นๆ อีกมากหลายเรื่อยไป

จะไม่ดีกว่าหรือถ้าเราจะ “หยุดฟัง ฟังให้ได้ยิน และคิดคำนึง” รวมทั้งถามให้ลึกลงไปในจิตวิญญาณของเราว่า เรามีอะไรร่วมกัน?

หนังสือเล่มนี้เปิดฉากด้วยประเด็นนี้เลยทีเดียว ด้วยการบอกว่า “คนทุกคนมี ‘คุณค่าภายใน’” หรือ ‘ศักดิ์ศรี’ หรือ ‘เกียรติ’ เป็นของตนเองซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับเกียรติของมนุษย์ แล้วบอกต่อไปว่า “แนวคิดสิทธิมนุษยชน” จึงหมายถึง เสรีภาพ ของความเป็นมนุษย์อันควรค่าแก่การเคารพที่สมาชิกทุกคนพึงมี (หน้า 2 ผมเป็นผู้เน้นคำ)

ผมอ่านแล้วเข้าใจว่าอย่างนี้ สิ่งที่มนุษย์เรามีเหมือนกันหมด คือ เสรีภาพ มากกว่าที่จะเป็น สิทธิ กล่าวอย่างหนึ่งได้ว่า เราต่างเกิดมามีเสรีภาพ โช้ตรวนที่ฉุดรั้งเราไว้ นั่นเกิดขึ้นทีหลัง ทำไมจึงมีการกล่าวเช่นนั้น?

ประวัติศาสตร์ความคิดตะวันตกได้มีข้อสรุปว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์โลกอื่นๆ ตรงที่เรามีความสามารถที่จะคิด ที่จะใช้เหตุผล และจึงสร้างสรรค์และพัฒนาตนเองได้ นี่คือคุณลักษณะที่เรามีเหมือนกันหมด และคุณลักษณะนี้ก็คือสิ่งที่เราควรที่จะได้เคารพในมนุษย์คนอื่น “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มีความหมายอย่างนี้

ดังนั้น ผมจึงเลือกที่จะใช้ว่า ‘เสรีภาพและสิทธิ’ แทนที่จะเป็น ‘สิทธิและเสรีภาพ’ เพราะจากที่กล่าวมา สิทธิเกิดขึ้นหลังเสรีภาพ ‘สิทธิมนุษยชน’ ก็คือสิ่งที่ผู้คนจากมุมต่างๆ ของโลกได้ร่วมกันแยกแยะออกมาให้เห็นว่าเสรีภาพที่มนุษย์เรามีมาแต่กำเนิดนั้น คือ อะไรบ้าง

แต่ ‘สิทธิมนุษยชน’ ไม่ได้เป็นแนวคิดตะวันตกหรือ? หลายคนมีคำถามนี้ อยู่ในใจไม่มากนัก

ผมขอตอบว่า แม้ว่าแนวคิดสิทธิมนุษยชนจะได้รับการประกอบขึ้นในตะวันตก เพราะผู้คนจากมุมต่างๆของโลกไปประชุมถกกันที่นั่น ว่ามนุษย์เรามีเสรีภาพอะไร และจึงมีสิทธิอะไรบ้าง แต่นั่นไม่ได้จำเป็นต้องหมายความว่า สิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดตะวันตกเท่านั้น

บางที นี่อาจไม่ใช่คำตอบที่ดีนัก หนังสือเล่มนี้พยายามตอบในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะว่าไป ง่ายกว่า ตรงกว่า ด้วยซ้ำ คือ โดยการนำวจนะจากศาสนา 8 ศาสนา (หรือระบบความเชื่อ) มาจัดวางให้เห็น (ที่หน้า 5) ว่า ต่างก็ชูศีลธรรมจรรยาอย่างหนึ่ง เหมือนกัน คือ ให้เราปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความเคารพ เพราะว่าเขาก็เป็นมนุษย์ เหมือนกับเรา นี่คือนิยามที่บรรดานักคิดหรือศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ของโลกสรุปไว้ หลังจากที่ท่านได้ตั้งสติ คิดคำนึงด้วยปัญญาแล้ว

ดังนั้น วัตถุประสงค์หนึ่งของหนังสือเล่มนี้ก็คือ การชักชวนให้ท่านผู้อ่านสืบค้น ลงไปในจิตวิญญาณของท่านว่า ในวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ไทยเราเองนั้น มีเค้าความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับเสรีภาพและสิทธิของมนุษย์อยู่ที่กันบ้าง หรือไม่ประการใด เช่น แต่ก่อนนี้ผู้ใหญ่มักสอนว่า “อย่าเบียดเบียนกัน” เป็นต้น ขอท่านได้พิจารณาว่า ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ตลอดจนกระบวนการทางสังคม และการปกครองของไทยเรานั้นไปกันได้ หรือฉีกแนวออกจากความรู้สึกนึกคิด ดังกล่าว สุดท้าย ขอเชิญชวนให้ท่านได้เปรียบเทียบข้อค้นพบของท่านกับสิ่งที่หนังสือนี้ เรียกว่า “กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน” (international human rights law)

เราได้พยายามทำให้ขั้นตอนสุดท้ายนี้ง่ายขึ้น โดยการเรียงลำดับบรรดาสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันระหว่างประเทศไว้ เป็นตอนๆ พร้อมคำอธิบายสั้นๆ แต่ได้ใจความสำคัญ โดยได้จัดทำตารางแสดงบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละสิทธิ แต่ละเสรีภาพ จากกฎหมายระหว่างประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ไว้ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย หวังว่าหนังสือเล่มเล็กๆนี้จะช่วยให้ท่านสามารถ เข้าใจสิทธิของท่านในฐานะสิทธิมนุษยชนได้ง่ายขึ้น โดยกรุณาอย่าลืมว่า แท้ที่จริง สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นการแยกแยะว่าเรามีเสรีภาพเช่นใด ในฐานะที่เป็นมนุษย์

เพื่อเสรีภาพ(เหล่านั้น) จะได้มีโอกาสเป็นรูปธรรมขึ้นมา หากเข้าใจเช่นนี้ว่าสิทธิก็คือสิ่งที่เชื่อมร้อยมนุษย์เราไว้ด้วยกัน แทนที่จะเป็นสิ่งที่ทำให้เราแตกแยกกัน ก็น่าจะเป็นไปได้มากขึ้นที่เราจะอยู่ร่วมกันได้โดยสงบสันติด้วยเหตุที่เรามีระบบค่านิยมที่เรียกว่า ‘สิทธิมนุษยชน’ ร่วมกัน โดยที่ระบบค่านิยมนี้ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกันเชิงจริยธรรมกับศาสนาและระบบความเชื่อต่างๆ บรรดามีในโลกมนุษย์

ส่วนท่านที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน น่าจะพบว่าหนังสือเล่มนี้สามารถใช้เป็น ‘คู่มือ’ ของท่าน ไว้ใช้ประกอบการเจรจาต่อรองให้มีการยอมรับและการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมากขึ้นในแต่ละกรณี และพื้นที่ ทั้งนี้ใคร่เรียนเสนอว่าทัศนคติที่เป็นอุดมคติในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ไม่ได้มีเพียงแต่การต่อต้านทำที่และการกระทำของรัฐ ที่ละเลยหรือไม่ยอมทำหน้าที่ตามพันธกรณีในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อีกทั้งการต่อต้านนั้น บางครั้งอาจไม่ใช่วิถีทางที่ดีที่สุด หากแต่เราสามารถใช่วิธีกระตุ้นเตือน ให้กำลังใจ และร่วมทำงานกับรัฐได้ด้วย หากการทำเช่นนั้นเป็นไปเพื่อเป้าหมายร่วมกันในนามของมนุษยชาติและมนุษยธรรม

แน่นอน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย พร้อมเสมอที่จะน้อมรับคำวิจารณ์ที่สร้างสรรค์อันจะเป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงแก้ไขหนังสือเล่มนี้

สุดท้ายนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมในความอุตสาหะพยายามของคุณกัลป์ปลัดดา ดุตตา ผู้อำนวยการสถาบันฯ คุณโสธรสินี สุภานุสร ผู้ประสานงาน และท่านอื่นๆ ซึ่งได้อำนวยให้หนังสือเล่มนี้ได้เผยโฉมสู่บรรณพิภพ

รศ.ม.ร.ว.พฤติสาด ชุมพล
ประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย

สารบัญ

อภิธานศัพท์	IX
-------------	----

คำย่อ	XIII
-------	------

หลักสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและสถานะของการภาคยานุวัติ/ การให้สัตยาบันโดยประเทศไทย	XV
--	----

ภาคที่ 1 : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน	2
หลักการสากลของสิทธิมนุษยชน	4
มีการประมวลสิทธิต่างๆ ไว้ที่ใดบ้าง?	6
คู่ของสิทธิ: พันธกรณี	8
กรอบโครงสร้างแห่งสิทธิ	10
การใช้กฎหมายของประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ	
ด้านสิทธิมนุษยชน	14
ระเบียบวิธีทางสิทธิมนุษยชน	16

ภาคที่ 2 : ขอบเขตและเนื้อหาของสิทธิและพันธกรณี

บทนำ	20
1. พันธกรณีแห่งรัฐเพื่อเสริมสร้างและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	23
2. สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมเสมอภาคและไม่ถูกกีดกันแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ	28
3. สิทธิในชีวิต	30

4.	สิทธิในการที่จะไม่ถูกวิสามัญฆาตกรรม การคุมขังโดยมิชอบหรือโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม	31
5.	เสรีภาพในการปลอดจากการข่มขู่คุกคามต่อชีวิต	33
6.	ห้ามการทรมาน เสรีภาพในการปลอดจากการได้รับการปฏิบัติอย่างเลวร้าย (การปฏิบัติหรือการลงโทษอย่างโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี)	34
7.	เสรีภาพในการปลอดจากการข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกาย	38
8.	การใช้กำลังเกินขอบอำนาจของกฎหมาย	39
9.	ความรุนแรงต่อสตรี	40
10.	ห้ามการควบคุมตัวโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย	42
11.	เสรีภาพที่ปลอดจากการบังคับให้หายสาบสูญโดยไม่สมัครใจ	44
12.	สิทธิในเสรีภาพแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก	46
13.	สิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ	49
14.	สิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่ม	50
15.	สิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา	51
16.	สิทธิในเสรีภาพการเคลื่อนย้าย	53
17.	เสรีภาพจากการไม่ถูกบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน	54
18.	สิทธิในการแสวงหาและได้รับที่หลบภัย/ลี้ภัย	55
19.	สิทธิในสัญชาติ	56
20.	สิทธิในการแต่งงานและสร้างครอบครัว	57
21.	สิทธิในความเสมอภาคในการพิจารณาในศาลและคณะไต่สวนคดีที่ทำหน้าที่แบบศาล	59
21.1	สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์	60
21.2	สิทธิได้รับการแจ้งข้อหาในภาษาที่ตนเข้าใจ	61
21.3	สิทธิในการมีเวลาและได้รับการอำนวยความสะดวกในการต่อสู้คดี	62
21.4	สิทธิได้รับการพิจารณาคดีโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น	62
21.5	สิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย	63

21.6	สิทธิได้รับการพิจารณาดีต่อหน้าจำเลย	63
21.7	สิทธิในการนำเสนอพยานของตน และตรวจสอบ หรือโต้แย้งพยานหลักฐาน	64
21.8	สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่มีค่าใช้จ่าย	64
21.9	สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง หรือไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ	65
21.10	สิทธิในการอุทธรณ์	66
22.	ห้ามการดำเนินคดีอาญาซ้ำ	67
23.	หลักกฎหมายไม่มีผล ย้อนหลัง	68
24.	สิทธิได้รับการชดเชยความเสียหายอันเกิดจากการดำเนิน กระบวนการยุติธรรมโดยมิชอบ	69
25.	สิทธิได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ	70
26.	สิทธิในการทำงาน	72
27.	สภาพการจ้างที่ยุติธรรมและหลักประกันสำหรับลูกจ้าง	75
28.	สิทธิในการจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน	76
29.	สิทธิได้รับประกันสังคม	77
30.	สิทธิในสุขภาพอนามัย	81
31.	สิทธิในทรัพยากรน้ำ	86
32.	สิทธิในการศึกษา	90
33.	สิทธิในที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม	93
34.	สิทธิในอาหารอย่างเพียงพอ	97
35.	สิทธิในการลงคะแนนเสียงและมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ	100
36.	สิทธิในการกำหนดเจตนาของตนเอง	102
37.	สิทธิของชนกลุ่มน้อย	104

อภิธานศัพท์

การภาคยานุวัติ	‘การภาคยานุวัติ’ เป็นการยินยอมของรัฐว่าตกลงมีตามข้อผูกพันทางกฎหมาย ตามข้อตกลงของสนธิสัญญาเฉพาะนั้นๆ ซึ่งมีผลตามกฎหมายเช่นเดียวกับการให้สัตยาบัน แต่การภาคยานุวัตินี้กระทำขึ้นโดยไม่ได้มีการลงนามในสนธิสัญญานั้นมาก่อน
ข้อตกลง	ข้อตกลงลายลักษณ์อักษรที่เป็นทางการระหว่างรัฐภาคีที่รัฐต้องแสดงการดำเนินการ หรือที่เรียกว่าสนธิสัญญาหรือกติกา
ปฎิญา	คำแถลงโดยรัฐที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย
ข้อคิดเห็นทั่วไป	สร้างหรือออกโดยโครงสร้างคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาหรือกติกานั้นๆ เพื่อชี้แจงความหมายและเนื้อหาของสิทธิและหน้าที่ / พันธกรณี
การได้รับยกเว้นจากการลงโทษ/การอภัยโทษ	ความเป็นไปไม่ได้โดยพฤตินัยหรือนิตินัย ของการนำผู้กระทำผิดหรือผู้กระทำการละเมิดมารับโทษ ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการทาง อาญา, แพ่ง, ปกครอง หรือ การพิจารณาความทางวินัย มันเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของรัฐในการปฏิบัติตามพันธกรณีในการตรวจสอบการละเมิด เพื่อนำไปสร้างมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำ ความผิดและจัดเตรียมมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมกับเหยื่อของการละเมิด

**ปฏิญญาเชิงตีความ
สนธิสัญญา
ฉบับต่างๆ**

รัฐอาจจัดทำคำแถลงว่าตนมีความเข้าใจอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องที่ปรากฏอยู่หรือได้รับการตีความไว้ในสนธิสัญญาเฉพาะในประเด็นที่จำเพาะ ข้อแถลงเชิงสนธิสัญญาเช่นว่านี้แตกต่างจากการตั้งข้อสงวนตรงที่ไม่อ้างการตัดออกหรือเปลี่ยนแปลงในกฎหมายที่มีผลบังคับในสนธิสัญญานั้น วัตถุประสงค์ของการตีความสนธิสัญญา คือเพื่อให้ความหมายของข้อบัญญัติบางประการ หรือทั้งหมดของสนธิสัญญามีความชัดเจนขึ้น

สิทธิที่ยกเลิกไม่ได้

สิทธิอาจแยกแยะเป็นประเภทยกเลิกได้กับประเภทยกเลิกไม่ได้ ข้อ 4 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (ICCPR) มอบอำนาจให้รัฐยกเลิกสิทธิบางอย่างได้ ซึ่งเป็นการให้รัฐระงับสิทธินั้นไว้เป็นการชั่วคราวได้ในภาวะผิดปกติ เช่น ในภาวะฉุกเฉิน และบนฐานของเงื่อนไขบางประการ รวมทั้งการประกาศภาวะนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว

**บรรทัดฐาน
(สิทธิมนุษยชน)**

มาตรฐานสำหรับวัดประเมินการกระทำของรัฐ มาตรฐานนี้มีกำหนดไว้ในสนธิสัญญาและปฏิญญาสิทธิมนุษยชน

**พันธกรณี / หน้าที่ /
พันธะหน้าที่**

สิทธิมนุษยชนมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ภาคส่วน คือผู้ที่เรียกร้องสิทธิกับผู้ที่มิพันธกรณีหรือหน้าที่ ในการทำให้เกิดการสนองสิทธิ แต่ละสิทธิมีพันธกรณีเป็นคู่ของมัน พันธกรณี/หน้าที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

พันธกรณีที่จะต้องเคารพ : รัฐต้องไม่ทำลายมาตรฐาน

พันธกรณีที่จะต้องคุ้มครอง : รัฐต้องหยุดการกระทำที่ละเมิดมาตรฐานสิทธิมนุษยชน

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : รัฐต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการรับรองว่ามาตรฐานสิทธิมนุษยชนได้บรรลุ

นอกจากพันธกรณีของรัฐแล้ว บุคคลทุกคนมีหน้าที่ในการสนับสนุนสิทธิของผู้อื่นด้วย

การให้สัตยาบัน	การให้สัตยาบัน เป็นการกระทำโดยรัฐ ที่ให้เห็นชอบในข้อตกลงที่มีผลผูกพันตามกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของแต่ละสนธิสัญญา การให้สัตยาบันในสนธิสัญญา รัฐต้องลงนามก่อนและดำเนินการเพื่อแก้ไขกฎหมายภายในประเทศ เมื่อรัฐได้ดำเนินการดังกล่าวและได้ตัดสินใจที่จะร่วมเป็นรัฐภาคีอย่างเป็นทางการแล้ว จึงจัดทำและส่งมอบสัตยาบันสารต่อเลขาธิการสหประชาชาติที่นิวยอร์ก
การตั้งข้อสงวน	ข้อยกเว้นที่รัฐภาคีมีต่อสนธิสัญญา (เป็นข้อกำหนดที่รัฐภาคีไม่ประสงค์จะทำตาม) อย่างไรก็ตามการตั้งข้อสงวนไม่อาจทำลายความหมายหลักของสนธิสัญญา
ผู้รายงานพิเศษ	ผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ได้รับการแต่งตั้งโดยสภาสิทธิมนุษยชน เพื่อดำเนินการตามคำสั่งด้านสิทธิมนุษยชน บุคคลเหล่านี้มีหน้าที่สำรวจ, ตรวจสอบ, แนะนำและทำรายงานสู่สาธารณะ เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในแต่ละประเทศหรือเกี่ยวกับปรากฏการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างใหญ่หลวงทั่วโลก (คำสั่งประเทศ) ผู้รายงานพิเศษรายงานข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของตนต่อสภาสิทธิมนุษยชน ในบางครั้งเขาเป็นกลไกเดียวที่แจ้งเตือนชุมชนระหว่างประเทศให้เห็นประเด็นสิทธิมนุษยชนบางอย่าง ผู้เชี่ยวชาญทำงานแบบอาสาสมัคร
รัฐภาคี	รัฐภาคีตามสนธิสัญญา คือประเทศที่ได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ ในแต่ละสนธิสัญญา และจึงมีข้อผูกพันตามข้อกำหนดในสนธิสัญญาเหล่านั้น
องค์กรสนธิสัญญา	คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อทำการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐภาคีตามสนธิสัญญา ระหว่างประเทศหลักๆ ด้วยสิทธิมนุษยชน ที่เรียกว่า ‘องค์กรสนธิสัญญา’ ก็เพราะแต่ละองค์กรได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามข้อกำหนดของแต่ละสนธิสัญญา แต่มีการเรียกองค์กรเหล่านี้ว่า “คณะกรรมการ” หรือ “องค์กรตรวจสอบสนธิสัญญา” ด้วย

การละเมิด สิทธิมนุษยชน

ความล้มเหลวของรัฐเนื่องในพันธกรณีหนึ่งใดของรัฐภายใต้
บรรทัดฐานสิทธิมนุษยชน ส่วนในกรณีที่มีการกระทำของ
บุคคลหรือกิจการที่เป็นเอกชน หรือนิติบุคคลทำให้เสียสิทธิ
รัฐมีหน้าที่ที่จะสร้างมาตรฐานที่เหมาะสม หรือระแวงระวัง,
ปกป้อง, ลงโทษ, สืบค้น หรือแก้ไขผลอันเป็นโทษจากการ
กระทำนั้นๆ ความล้มเหลวที่จะมีมาตรการที่เหมาะสมหรือมี
การระแวงระวังดังกล่าวนับเป็นการละเมิดสิทธิโดยรัฐ

ตัวย่อ

CAT	Convention Against Torture and Other Cruel Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 1984 (อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและประตบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี, พ.ศ.2527)
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979 (อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ, พ.ศ.2522)
CESCR	Committee on Economic, Social and Cultural Rights (คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม: โครงสร้างนี้ก่อตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม)
CRC	Convention on the Rights of the Child, 1989 (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, พ.ศ.2532)
DPFSP	Directive Principles of Fundamental State Policies (แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550)
HRC	Human Rights Committee (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน: โครงสร้างนี้ก่อตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่มาจากภาคีภาคีรัฐ)
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights, 1966 (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, พ.ศ.2509)
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, 1966 (อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ, พ.ศ.2509)

- ICESCR International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966 (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, พ.ศ.2509)
- ICPPED International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances, 2006(อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมิให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ,พ.ศ.2549)
- IHRL International Human Rights Law (กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน)
- UDHR Universal Declaration of Human Rights, 1948 (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491)

หลักสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
และสถานะของโดยประเทศไทยในการภาคยานุวัติ / การให้สัตยาบัน

สนธิสัญญา	การภาคยานุวัติ/ การให้สัตยาบัน
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในทุกรูปแบบ, พ.ศ.2509 (ค.ศ.1966)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2546
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง การเมือง, พ.ศ.2509 (ค.ศ.1966)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, พ.ศ.2509 (ค.ศ.1966)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2542
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ, พ.ศ.2522 (ค.ศ.1979)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2528
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการ ลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี, พ.ศ.2527 (ค.ศ.1984)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2550
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, พ.ศ.2532 (ค.ศ.1989)	การภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2535
อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้าย ถิ่นฐานและครอบครัว, พ.ศ.2533 (ค.ศ.1990)	ยังไม่มี การดำเนินการ
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ, พ.ศ.2549 (ค.ศ.2006)	ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2551
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันไม่ให้บุคคลหาย สาบสูญโดยถูกบังคับ, พ.ศ.2549 (ค.ศ.2006)	ลงนามเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2555

ภาคที่ 1
ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน

ปัจเจกบุคคลทุกๆ คนย่อมมี ‘คุณค่าภายใน’ หรือ ‘ศักดิ์ศรี’ หรือ ‘เกียรติ’ เป็นของตนเอง คุณลักษณะดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับเกียรติของมนุษย์จะต้องได้รับความเคารพจากผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็เป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องให้เกียรติผู้อื่นด้วย

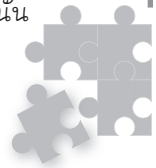
รศ.ม.ร.ว.พฤษถิสาธน์ ชุมพล กล่าวว่า “ผมเองไม่ค่อยสบายใจกับการที่เราแปลคำว่า ‘human dignity’ ว่า ‘ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์’ ด้วยเหตุที่ว่าในปัจจุบัน เรามักจะคุ้นเคยกับการใช้คำว่า ‘ศักดิ์ศรี’ ในประโยคที่ว่า “อย่าดูหมิ่นศักดิ์ศรีกันนะ!” ที่ใช้ในภาวะการณ์ที่ต้องมีการชุกกลับเมื่อรู้สึกว่าคุณถูกรุ้หรือถูกละเมิด และจึงเป็นการกล่าวด้วยอารมณ์เสียมาก ทำให้เหตุผลเลือนหายไป ผมคิดว่า คำว่า ‘เกียรติ’ (โดยไม่มีคำว่า ‘ยศ’ ต่อท้าย) อาจจะเหมาะกว่า แต่ก็ไม่แน่ใจว่า คนรุ่นหลังในปัจจุบันจะเข้าใจหรือไม่ว่า แต่เดิมนั้น ลึกๆ แล้ว “เกียรติ” ไม่ได้เป็นสิ่งที่คนอื่นให้เราเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งที่เราต้อง “รักษา” เองด้วย โดยการวางตัวให้ตัวเองและคนอื่นเห็นว่าเรามีเกียรติ เช่น ถ้าเรามีใจว่าเราเป็นคน ที่ประกอบสัมมาอาชีพ เราก็ต้องไม่โกงเล็กโกงน้อย(หรือโกงใหญ่) เราจึงจะรักษาเกียรติ และมีเกียรติอยู่ได้เป็นต้น สิทธิในฐานะมนุษย์ของเราก็เช่นกัน เป็นสิ่งที่ต้อง “รักษา” และส่วนหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญของการรักษานั้นก็คือ การวางตัวของเราเอง อย่างที่สมกับที่เป็นมนุษย์ ผู้มีปัญญา ความคิดและเหตุผลนั่นเอง จึงฝากไว้ให้ไตร่ตรองกันต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจึงหมายถึงเสรีภาพของความเป็นมนุษย์อันควรค่าแห่งการเคารพที่สมาชิกทุกๆ คนในสังคมพึงมี เสรีภาพดังกล่าวรวมไปถึงเสรีภาพจากการถูกทรมาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ สิทธิมนุษยชนยังกำหนดสิ่งที่จำเป็นหรือการรับประกันในเรื่องต่างๆ เช่น สิทธิในความปลอดภัยของชีวิต สิทธิด้านอาหาร การศึกษา หรือสุขภาพซึ่งทำให้ผู้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีเกียรติและแสดงออกถึงคุณค่าภายในของตนเอง

การให้ความเคารพเกียรติของมนุษย์นั้นเป็นพื้นฐานของแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับเกียรติของมนุษย์ไม่สามารถให้คำจำกัดความได้โดยง่าย เพราะกลุ่มคน วัฒนธรรมและศาสนาที่ต่างกันอาจมีความเข้าใจประเด็นดังกล่าวโดยเฉพาะเป็นของตนเอง ดังเช่นภูมิหลังทางการพัฒนาของสิทธิมนุษยชนได้แสดงให้เห็นมาตั้งแต่อดีตว่าความคิดและการถือปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนได้ก่อร่างสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับเกียรติของมนุษย์ให้เป็นรูปธรรมเรื่อยมา และ ‘ความสามารถในการดำรงชีวิตที่มีเกียรติ’ ยังได้ก่อให้เกิดพลังด้านศีลธรรมในการถือปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

เช่นเดียวกับต้นอ่อนซึ่งมีศักยภาพที่จะเติบโตและแบ่งบานเป็นไม้ใหญ่ มนุษย์ทุกๆ คนย่อมมีคุณค่าภายในหรือศักยภาพอยู่ในตัวเอง หากต้นอ่อนต้องการดิน แสงอาทิตย์ น้ำและการปกป้องจากเชื้อโรคและสัตว์ร้ายเพื่อให้สามารถเติบโตได้เต็มที่ฉันใด มนุษย์ก็ต้องการสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้สามารถแสดงออกถึงคุณค่าภายในและเกียรติของตนเองฉันนั้น สภาพแวดล้อมดังกล่าวจึงสร้างขึ้นมาจากเสรีภาพและสิทธิต่างๆ รวมเรียกว่าสิทธิมนุษยชน

หลักการสากลของสิทธิมนุษยชน

หลักการสากลของสิทธิมนุษยชนเน้นว่ามนุษย์ทุกๆ คนมีสิทธิและเกียรติเท่าเทียมกัน รวมทั้งมีสิทธิและเสรีภาพในทุกด้านโดยปราศจากการแบ่งแยกทางเผ่าพันธุ์ สีผิว ภาษา เพศ ศาสนา ความคิดความเชื่อด้านการเมือง สัญชาติหรือที่มาทางสังคม ทรัพย์สิน สถานภาพทางการกำเนิดหรือสถานภาพอื่นๆ

หลักการสากลดังกล่าวยังรากลึกในทุกๆ วัฒนธรรมและศาสนาทั่วโลกซึ่งทั้งหมดล้วนมีความเชื่อแบบเดียวกันในจริยธรรมของความเป็นมนุษย์ นั่นคือ มนุษย์ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน

วาระเกี่ยวกับจริยธรรมของความเป็นมนุษย์จากมุมมองของศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วโลก

(ที่มา: Amnesty International 1992 : หน้า10-11)

ศาสนาพราหมณ์ “จงอย่าทำสิ่งใดแก่ผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เราต้องเจ็บปวดหากมีผู้อื่นทำสิ่งนั้นแก่ตัวเราเอง” (มหาภารตะ)

ศาสนาพุทธ “อย่าทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดในเมื่อเราเองก็ไม่อยากเจ็บปวดเช่นกัน” (อุทานวรรค บทที่ 5 ข้อ 18)

ศาสนาคริสต์ “จงปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ท่านปรารถนาให้เขาปฏิบัติต่อท่าน” (พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ เมทธิว บทที่ 7 ข้อ 12)

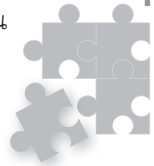
ลัทธิขงจื้อ “อย่าทำต่อผู้อื่นในสิ่งที่ท่านไม่ต้องการให้เขาปฏิบัติต่อท่านเอง” (หนังสือรวมบทสนทนาสั้นๆ เล่มที่ 15 หน้าที่ 23)

ศาสนาอิสลาม “ท่านหาใช้ผู้มีศรัทธาไม่จนกว่าท่านจะต้องการให้พี่น้องร่วมโลกได้รับสิ่งที่ท่านเองต้องการได้รับ” (วาระของมุฮัมหมัด)

ศาสนายิว “จงอย่าทำสิ่งที่ท่านรังเกียจต่อเพื่อนมนุษย์” (คัมภีร์ทาลมุด ข้อ 31ก)

ลัทธิเต๋า “จงยินดีกับสิ่งที่เพื่อนร่วมโลกได้มา และจงเสียใจกับความสูญเสียของเขาดุจดังที่เราได้สูญเสียสิ่งนั้นไปเอง”

ศาสนาโซโรแอสเตอร์ “ธรรมะคือการละเว้นไม่กระทำต่อผู้อื่นอะไรก็ตามที่ตนเห็นว่าไม่ดีต่อตนเอง”

มีการประมวลสิทธิต่างๆ ไว้ที่ใดบ้าง?

หลักสิทธิมนุษยชนได้รับการประมวลไว้ในรัฐธรรมนูญประจำประเทศและสนธิสัญญา
ด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ

หมวดที่ 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวถึง
สิทธิและเสรีภาพต่างๆ โดยละเอียด

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2488 เป็นต้นมา องค์การสหประชาชาติได้พัฒนาตัวบทกฎหมายจำนวน
มากในรูปแบบของสนธิสัญญา อนุสัญญา หลักการ และปฏิญญาระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชน

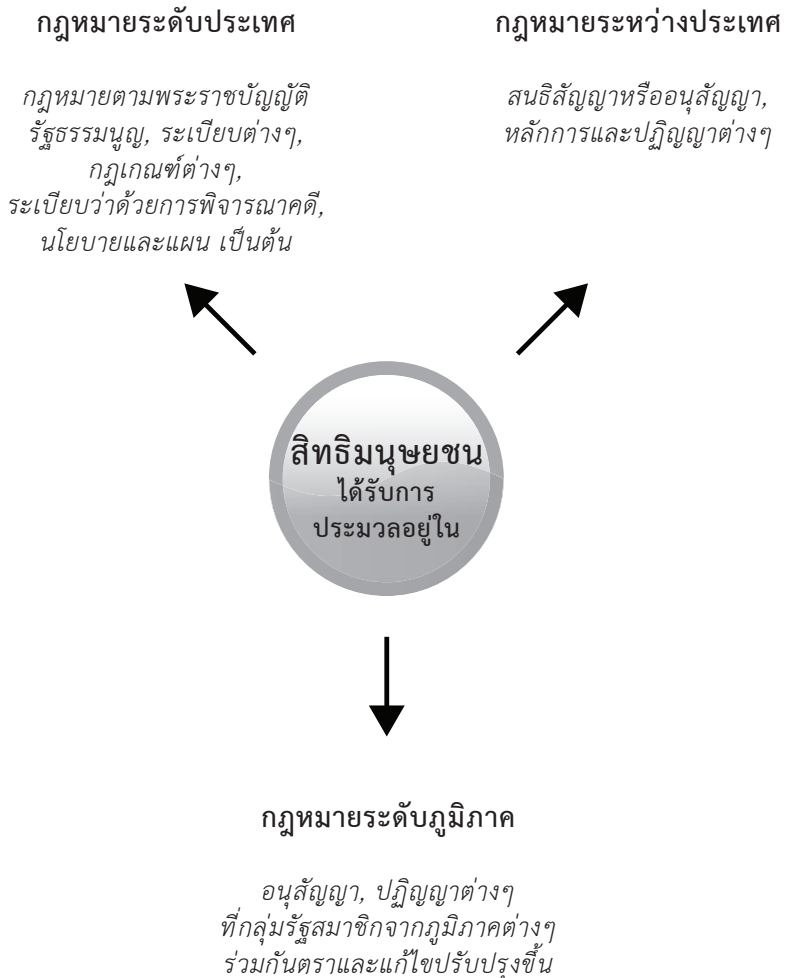
ภูมิภาคต่างๆ เช่น ยุโรป อเมริกาและอัฟริกามีการพัฒนาแม่บทกฎหมายด้านสิทธิ
มนุษยชนในภูมิภาคของตนเช่น อนุสัญญาแห่งทวีปยุโรปด้านสิทธิมนุษยชน ปี ค.ศ.1950
อนุสัญญาแห่งสหรัฐอเมริกาด้านสิทธิมนุษยชน ปี ค.ศ.1969 และกฎบัตรแห่งทวีป
อัฟริกาด้านสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ปี ค.ศ.1981 เป็นต้น

นับตั้งแต่มีการตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลแห่งประเทศอาเซียนด้านสิทธิ
มนุษยชนในปี พ.ศ.2553 เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาปฏิญาอาเซียนด้านสิทธิ
มนุษยชนขึ้น อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการนี้ ประเทศ
สมาชิกของอาเซียนได้ประชุมกันเพื่อหารือเรื่องประเด็นในภูมิภาคที่ส่งผลกระทบต่อ
สิทธิของกลุ่มคนบางกลุ่ม ทำให้มีการพัฒนามาตรฐานในการอ้างอิงถึงประเด็น
ของกลุ่มคนเหล่านี้ เช่น ปฏิญาแห่งอาเซียนเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ามนุษย์
โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (ปีค.ศ. 2004) และปฏิญญาว่าด้วยการปกป้องและ
ส่งเสริมสิทธิของแรงงานอพยพ (ปีค.ศ. 2007) เป็นต้น

แผนภาพที่ 1

แสดงการประมวลหลักสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระดับต่างๆ

คู่ของสิทธิ: พันธกรณี

สิทธิทุกๆ ประเภทย่อมมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกันเป็น ‘คู่’ อาจพูดได้ว่ากรอบโครงสร้างของสิทธิจะอธิบายเกี่ยวกับเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือสิทธิและผู้มีพันธกรณีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

ภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชน “เจ้าของสิทธิ” คือปัจเจกบุคคลที่อยู่ใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายหรือการควบคุมของรัฐใดรัฐหนึ่งและ “ผู้มีพันธกรณี” ก็คือรัฐดังกล่าวนั่นเอง โดยรัฐมีหน้าที่รับรองว่าสิทธิของบุคคลนั้นๆ จะได้รับการเคารพคุ้มครองและตอบสนอง กล่าวอีกแง่หนึ่งคือรัฐจะต้องหลีกเลี่ยงไม่ไปแทรกแซงการใช้สิทธิ ปฏิบัติการปกป้องสิทธิต่างๆ ในกรณีที่มีผู้คุกคามสิทธิเหล่านั้น รวมทั้งใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรับรองว่ามาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนจะดำรงอยู่และได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างสิทธิของปัจเจกบุคคลและพันธกรณีที่แห่งรัฐจะก่อให้เกิดหน้าที่ในระดับอื่นๆ ด้วย

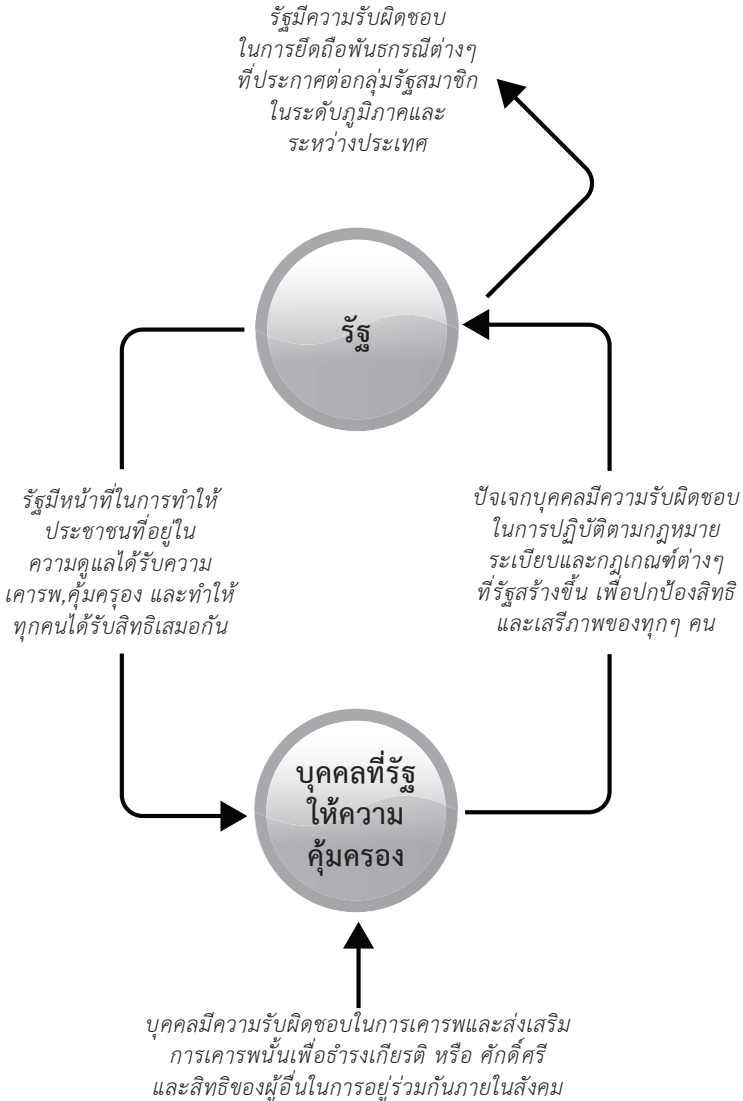
เมื่อรัฐให้สัตยาบันหรือเห็นพ้องในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหรือภูมิภาคด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว รัฐจะมีหน้าที่รับประกันว่าปัจเจกบุคคลที่อยู่ใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายของตนจะสามารถใช้สิทธิของตนเองได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ รัฐจะมีหน้าที่ส่งรายงานเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการสร้างความมั่นคงในการใช้สิทธิของประชาชนภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายของรัฐไปยังกลไกตรวจสอบที่ตั้งขึ้นในระดับนานาชาติหรือภูมิภาคอีกด้วย

ในส่วนของ “เจ้าของสิทธิ” นั้นจะมีหน้าที่เคารพและส่งเสริมการให้เกียรติและสิทธิของผู้อื่นที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งยังต้องเคารพกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่รัฐตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกๆ คน กฎจรรยา หากมองแต่เพียงภายนอก อาจไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ กับสิทธิมนุษยชน แต่หากเกิดการฝ่าฝืนกฎจรรยาขึ้น อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุนำไปสู่การเสียชีวิตหรือบาดเจ็บได้ การจ่ายภาษีตามที่กฎหมายกำหนดเป็นการแสดงว่าปัจเจกบุคคลสนับสนุนรัฐของตนให้สามารถตอบสนองสิทธิมนุษยชนต่อไปได้ เช่นเดียวกัน การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจคือการที่ปัจเจกบุคคลแสดงบทบาทตามกระบวนการกำกับดูแลและการตัดสินใจของรัฐนั้นๆ

เครือข่ายของสิทธิ หน้าที่และพันธกรณีดังกล่าวจะช่วยจรรโลงวัฒนธรรมแห่งสิทธิมนุษยชนให้เกิดมีขึ้นได้

แผนภาพที่ 2

แสดงคู่ของสิทธิ: พันธกรณี

กรอบโครงสร้างแห่งสิทธิ

กรอบโครงสร้างแห่งสิทธิมีขึ้นเพื่อช่วยในการประเมินความก้าวหน้าเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงในการใช้สิทธิของทุกๆ คนในรัฐหนึ่งๆ และยังช่วยระบุถึงลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ปัจเจกบุคคลทุกๆ คนเป็นเจ้าของสิทธิ และรัฐมีหน้าที่ต้องเคารพ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเหล่านั้น ขอบเขตและเนื้อหาของสิทธิและหน้าที่ดังกล่าวกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประจำประเทศ กฎเกณฑ์ ระเบียบ รวมทั้งสนธิสัญญาและข้อตกลงด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและภูมิภาค

การละเมิดสิทธิจะเกิดขึ้นเมื่อรัฐไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเหล่านั้น

ความแตกต่างระหว่างการสืบหาข่าวกับการค้นหาข้อเท็จจริงทาง สิทธิมนุษยชนอยู่ตรงที่นักข่าวอาจไม่ใช้มาตรฐานที่เข้มงวดในการประเมินว่าจะเกิดการละเมิดสิทธิขึ้นหรือไม่เมื่อมีการรายงานข้อเท็จจริง แต่องค์กร สิทธิมนุษยชนจะประเมินข้อมูลที่รวบรวมมาได้ด้วยการปรับใช้มาตรฐาน หรือธรรมเนียมปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในการตั้งข้อสังเกตว่าจะเกิดการ ละเมิดสิทธิขึ้นหรือไม่

องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาข้อเท็จจริงหรือสนใจการค้นหา ข้อเท็จจริงนี้ควรมีความเข้าใจชัดเจนถึงมาตรฐานซึ่งสามารถนำไปใช้ ในการระบุการละเมิดสิทธิมนุษยชนรวมทั้งการประเมินข้อเท็จจริงที่ รวบรวมมาได้

มีมาตรฐานหลายประเภทซึ่งองค์กรสิทธิอาจนำไปใช้ตัดสินการปฏิบัติ ตามสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล มาตรฐานดังกล่าวได้แก่กฎหมายของประเทศ ตราบเท่าที่ยังคงเป็นไปตามมาตรฐานสากล สนธิสัญญาด้าน สิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศซึ่งรัฐนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และธรรมเนียมทางมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่เป็นที่ยอมรับกันในวงกว้าง

ด้วยเหตุนี้ การมีความรู้เบื้องต้นด้านธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ ที่บัญญัติ ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ของประเทศ รวมทั้งมาตรฐานด้าน มนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการค้นหาข้อเท็จจริงด้านสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ผู้ดำเนินการไม่ควรใช้มาตรฐานเหล่านี้ด้วยวิธีพิจารณาที่เข้มงวดดังใน การพิจารณาคดี โดยมาตรฐานดังกล่าวควรใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนด ขอบเขตของการสืบสวนและระบุว่าเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน ประเทศหรือไม่ การใช้มาตรฐานยังมีส่วนช่วยตรวจสอบว่ารัฐบาลปฏิบัติ ตามพันธกรณีภายใต้เครื่องมือทางสิทธิมนุษยชนซึ่งสัมพันธ์กับกฎหมาย หรือไม่อีกด้วย

**ที่มา : คู่มือเกี่ยวกับการค้นหาข้อเท็จจริงและการจัดทำเอกสาร
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน องค์กรฟอรัม เอเชีย, 2537**

ตัวอย่าง

เมื่อเวลาเที่ยงคืนของวันที่ 19 มีนาคม เกิดการจับกุมคนในหมู่บ้านของอำเภอรูโซ่จำนวน 6 คน ญาติของผู้ที่ถูกจับกุมจึงแจ้งข้อมูลดังกล่าวและขอความช่วยเหลือจากองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ในกรณีเช่นนี้ เราควรดำเนินการอย่างไร?

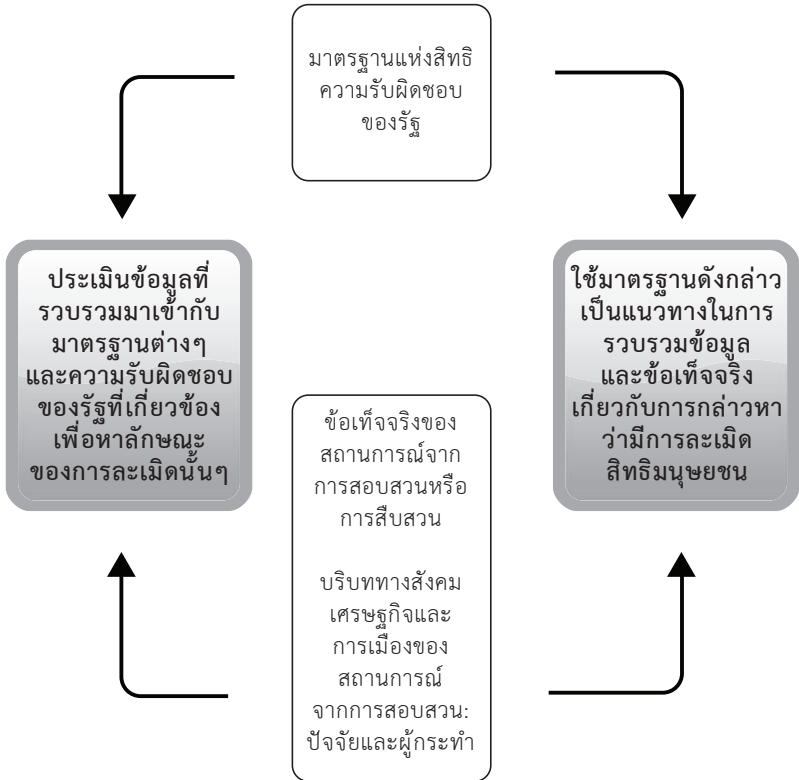
ในขั้นแรก เราจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานที่สัมพันธ์กับการจับกุมและการคุมขังโดยมิชอบ ความรู้ดังกล่าวจะช่วยตั้งคำถามจำเพาะในช่วงการค้นหาข้อเท็จจริง และเราควรใส่ใจบริบทของคดีความที่เกิดขึ้นอีกด้วย เช่น ในอำเภอรูโซ่สามารถใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินได้หรือไม่? มีการตั้งกลุ่มอำนาจแบบศาลเตี้ยเกิดขึ้นหรือไม่? เกิดสถานการณ์ไม่ปกติที่นำไปสู่การจับกุมขึ้นหรือไม่? และมีการใช้รูปแบบในการจับกุมในช่วงเวลาดังกล่าวหรือไม่? เป็นต้น ข้อมูลทั้งหมดนี้จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อประเมินลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย

กรอบโครงสร้างของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวอาจแสดงเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3

แสดงแบบแผนในการวิเคราะห์การละเมิดสิทธิมนุษยชน

การใช้กฎหมายของประเทศและ กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

บ่อยครั้ง มักจะเกิดคำถามว่าเราจะใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนเมื่อใดและอย่างไร? ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับข้อกำหนดระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกๆ กรณี หากรัฐให้การภาคยานุวัติ หรือ ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ที่เป็นไปตามข้อกำหนดของสนธิสัญญานั้นจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย ดังนั้น ขั้นตอนแรกคือการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ เพื่อระบุว่ากฎหมายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับพันธกรณีแห่งสิทธิหรือไม่

ในบางสถานการณ์อาจไม่มีรัฐธรรมนูญหรือข้อกำหนดทางกฎหมายของประเทศที่คุ้มครองสิทธิบางอย่าง เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจใช้กฎหมายระหว่างประเทศมาคุ้มครองสิทธิดังกล่าวได้

ในบางกรณี ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ อาจมีเนื้อหาโดยย่อหรือมีข้อความคลุมเครือ รายงานด้านกฎหมายหรือคดีในศาลอาจให้คำแนะนำว่าจะตีความหรือทำความเข้าใจข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นๆ อย่างไร กฎหมายระหว่างประเทศ การพิจารณาของฝ่ายตุลาการและเอกสารอื่นๆ อาจมีส่วนช่วย “เติมเต็ม” ความหมายของข้อความโดยย่อหรือเนื้อหาที่คลุมเครือส่วนนี้ได้เช่นกัน

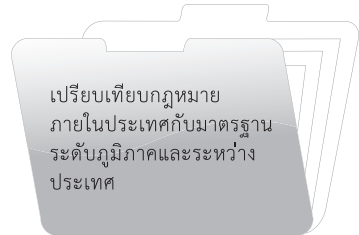
ในกรณีที่รัฐธรรมนูญประจำประเทศมีเนื้อหาไม่หนักแน่น หรือยังมีข้ออ่อน กว่ากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอาจจำเป็นต้องอาศัยกฎหมายระหว่างประเทศเป็นหลัก

แผนภาพที่ 4

แสดงยุทธศาสตร์การใช้กฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ

รัฐธรรมนูญและกฎหมาย
ภายในประเทศ
สอดคล้องกับพันธกรณีด้าน
สิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค
และระหว่างประเทศหรือไม่?

หากข้อกำหนดด้านสิทธิในรัฐธรรมนูญ
และกฎหมายของประเทศมีความเข้มแข็ง
และชัดเจน ให้นำไปบังคับใช้ได้

หากกฎหมายและรัฐธรรมนูญ
ของประเทศไม่มีการปกป้อง
สิทธิใดๆ เลย

ใช้กฎหมายระหว่างประเทศ
หรือระดับภูมิภาคมารับรอง
สิทธิ

หากการรับรองสิทธิต่างๆ
ของประเทศมีความคลุมเครือ

ใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ
หรือระดับภูมิภาคมา
“เติมเต็ม” สิทธิที่คลุมเครือ

หากการรับรองสิทธิต่างๆ
ของประเทศมีความอ่อนแอ

ใช้มาตรฐานระดับภูมิภาค
หรือระหว่างประเทศที่มี
ความเข้มข้นกว่าแทน

ระเบียบวิธีทางสิทธิมนุษยชน

เป็นกระบวนการที่ใช้สิทธิซึ่งกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนประจำประเทศและระหว่างประเทศให้การรับรองเพื่อทำให้รัฐสามารถกระทำการหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

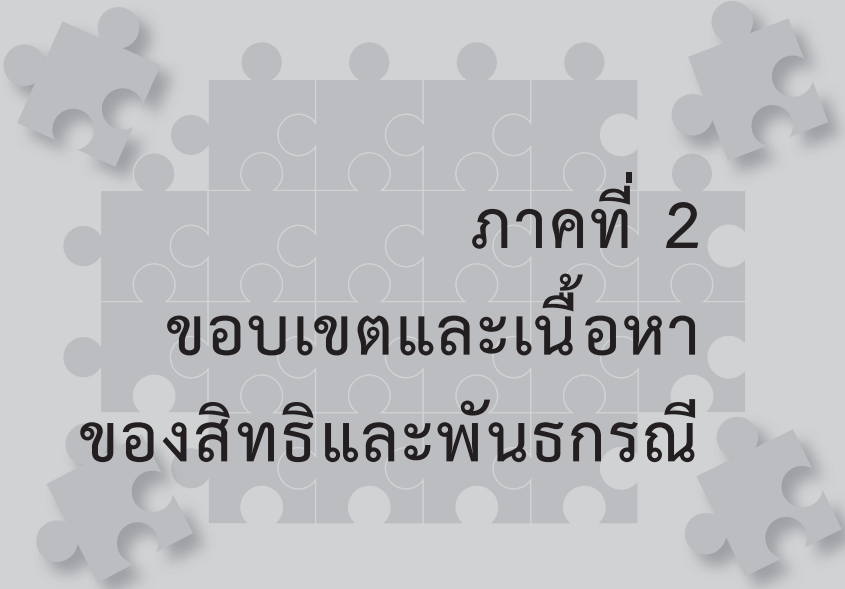
ระเบียบวิธีทางสิทธิมนุษยชนตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่าทุกๆ คนเป็นผู้มีสิทธิเท่าเทียมและเสมอภาค รัฐมีหน้าที่ใช้มาตรการอันเหมาะสมเพื่อรับรองการมีสิทธิดังกล่าว ในกรณีที่รัฐไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ บุคคลที่ได้รับผลกระทบ (หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนในนามของบุคคลนั้น) มีสิทธิ์ดำเนินคดีเรียกร้องตามความเหมาะสมต่อศาลหรือกลไกทางกฎหมายประเภทอื่นได้

ระเบียบวิธีทางสิทธิมนุษยชนมีศูนย์กลางคือประชาชนและสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกๆ คนมีสิทธิ์เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจสาธารณะและเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการตัดสินใจจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของตน หลักการแห่งการมีส่วนร่วมจะช่วยรับประกันว่าชุมชนและกลุ่มคนในชุมชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ปัญหา การตั้งเป้าหมายและการวางลำดับก่อนหลังรวมทั้งการวางกลไกต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่การใช้สิทธินั้น

ภาคที่ 2
ขอบเขตและเนื้อหา
ของสิทธิและพันธกรณี

บทนำ

หมวด 1 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพ.ศ.2550 ระบุหลักทั่วไปว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมวดดังกล่าวมีข้อบางข้อที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้แก่

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 5 ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้หมวดที่ 3 ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ไว้ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 3 ของรัฐธรรมนูญระบุถึงสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ได้แก่

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้และข้อดังกล่าวยังถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในการเสริมสร้าง สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกๆ คนในการสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 4 ของรัฐธรรมนูญฯ ระบุหน้าที่ของคนไทยทุกๆ คนซึ่งบางหน้าที่นั้นมีความสัมพันธ์กับสิทธิมนุษยชนอีกด้วย เช่น

มาตรา 70 บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 72 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 73 บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณภัย เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษอบรม พึ่งพิงปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 74 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หมวด 5 รวบรวมข้อชี้แนะสำหรับบัญญัติและพิจารณานโยบายเพื่อการบริหารงานของรัฐ ข้อชี้แนะต่างๆ เกี่ยวข้องกับประเด็นดังต่อไปนี้

- การบริหารงานของรัฐและการมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 78)
- นโยบายเกี่ยวกับศาสนา (มาตรา 79)
- นโยบายเกี่ยวกับสังคม สาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม (มาตรา 80)
- นโยบายด้านกฎหมายและกระบวนการทางตุลาการ (มาตรา 81)
- นโยบายด้านเศรษฐกิจ (มาตรา 83, 84)
- นโยบายด้านการใช้ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 85)
- นโยบายเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรพลังงานปัญญาและพลังงาน (มาตรา 86)
- นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (มาตรา 87)

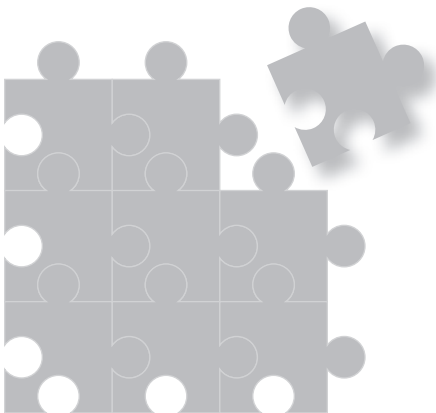
หมวด 10 ของรัฐธรรมนูญฯ เกี่ยวข้องกับการตุลาการและขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยถึงความถูกต้องด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ

มาตรา 212 บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

ภายใต้มาตรา 154 ข้อสงสัยต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภาสามารถยื่นเสนอศาลรัฐธรรมนูญได้

หมวด 11 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรอิสระ บางองค์กรอาจทำงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างและปกป้องสิทธิต่างๆ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยสรุปแล้ว ในส่วนนี้มีเนื้อหาโดยย่อเกี่ยวกับกรอบแผนด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญเพื่อการปกป้องและเสริมสร้างสิทธิและเสรีภาพ เนื้อหาประเด็นต่อไปจะเป็นเรื่องของลักษณะของพันธกรณีต่างๆ ของรัฐ รวมทั้งขอบเขตและเนื้อหาของสิทธิประเภทต่างๆ รวมทั้งต้นกำเนิดของสิทธิเหล่านั้นตามกฎหมายระดับประเทศและระหว่างประเทศ

1. พันธกรณีแห่งรัฐเพื่อเสริมสร้างและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โดยทั่วไป รัฐจะมีหน้าที่เคารพ คุ้มครองและทำให้ทุกคนได้รับสิทธิมนุษยชน ดังนี้

- เพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน รัฐจะหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิต่างๆ
- เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รัฐสมาชิกจะต้องปกป้องมิให้เกิดการละเมิดสิทธิโดยกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งมีความหมายว่ารัฐต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อหลีกเลี่ยง ลงโทษ สอบสวนหรือแก้ไขความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของบุคคลหรือองค์กรต่างๆ
- เพื่อการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิมนุษยชน รัฐต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย ทางการปกครอง ทางการงบประมาณ ทางการตุลาการ ทางการให้การศึกษาหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อรับประกันว่าทุกๆ คนตระหนักถึงสิทธิพื้นฐานของตนเอง

ข้อที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองระหว่างประเทศระบุขอบเขตของพันธกรณีแห่งรัฐสมาชิกที่ลงนามในกติกาดังกล่าว และคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนได้ออกความเห็นทั่วไปข้อที่ 31 ซึ่งอธิบายลักษณะของพันธกรณีทางกฎหมาย มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

- รัฐจะมีหน้าที่ในการเคารพและรับรองสิทธิของปัจเจกบุคคลทุกๆ คนในดินแดนของรัฐและปัจเจกบุคคลที่อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจศาลโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ ซึ่งหมายความว่ารัฐต้องเคารพและรับรองสิทธิของทุกๆ คนในความควบคุมของตนเอง ดังนั้น การใช้สิทธิต่างๆ จึงมิได้จำกัดเฉพาะพลเมืองแห่งรัฐเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงปัจเจกบุคคลอื่นๆ อีกด้วย โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติหรือการไร้สัญชาติใดๆ เช่น ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ แรงงานอพยพและบุคคลอื่นๆ ซึ่งอยู่ในดินแดนของรัฐนั้นๆ หรืออยู่ภายใต้อำนาจศาลของรัฐสมาชิก เป็นต้น
- รัฐควรบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย ทางการตุลาการ ทางการปกครอง ทางการให้การศึกษามาตรการที่เหมาะสมอื่นๆ เพื่อสร้างเสริมพันธกรณีทางกฎหมายของตนเอง
- ในกรณีที่การกระทำของรัฐสมาชิกหรือองค์กรใดๆ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการใช้สิทธิ รัฐต้องมีหน้าที่ใช้มาตรการที่เหมาะสมหรือพยายามอย่างเต็มที่เพื่อหลีกเลี่ยง ลงโทษ สอบสวนหรือแก้ไขความเสียหายเหล่านั้น การไม่ทำการแก้ไขหรือไม่พยายามแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวจะถือเป็นการละเมิดสิทธิโดยรัฐนั่นเอง

- รัฐต้องรับรองว่าปัจเจกบุคคลทุกๆ คนได้รับการแก้ไขเยียวยาที่ถูกต้องและเข้าถึงได้เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิของตน ซึ่งหมายความว่า
  - สิทธิในการเยียวยาแก้ไขดังกล่าวต้องมีขึ้นอยู่แล้วและสามารถใช้สิทธินี้ได้แม้ในกรณีของการละเมิดที่เกิดขึ้นจากผู้ใช้อำนาจของรัฐเอง ในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจของรัฐหรือตัวแทนของรัฐเป็นผู้ละเมิดสิทธิว่าด้วยการทรมาน การปฏิบัติหรือการลงโทษอย่างโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี การวิสามัญฆาตกรรม การประหารชีวิตโดยพลการและการบังคับให้หายตัวไป รัฐจะต้องไม่ละเว้นโทษผู้ก่อเหตุนั้นด้วยการนิรโทษกรรม การให้ความคุ้มครองทางกฎหมายหรือการชดใช้ค่าเสียหาย และตำแหน่งหน้าที่บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิดังกล่าวจะไม่สามารถใช้เพื่อคุ้มครองตนเองจากความรับผิดชอบตามกฎหมายได้
  - รัฐจะมีหน้าที่ใช้มาตรการเพื่อปกป้องมิให้เกิดการละเมิดสิทธิต่างๆ ซ้ำอีก การยกเว้นไม่ลงโทษการละเมิดอาจส่งผลให้มีการละเมิดเกิดขึ้นเรื่อยซ้ำอีกได้
  - รัฐต้องรับรองว่ากลไกการปกครองและการตุลาการเป็นไปตามกฎหมายระดับประเทศเพื่อใช้อำนาจต่อการละเมิดสิทธิต่างๆ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติเคยชี้แจงไว้ว่ามีหลายวิธีที่ผู้พิพากษาสามารถรับรองสิทธิที่บัญญัติไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เช่น การบังคับใช้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยตรง การบังคับใช้บทบัญญัติทางรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ ที่สอดคล้อง หรือการใช้กติการะหว่างประเทศดังกล่าวเป็นมาตรฐานเพื่อการตีความไปสู่การบังคับใช้กฎหมายระดับประเทศต่อไป เป็นต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังชี้แจงต่อไปว่ามาตรการทางการปกครองที่เหมาะสมรวมไปถึงการตั้งองค์กรอิสระที่มีความเป็นกลางมาช่วยสอบสวนข้อกล่าวหาว่าด้วยการละเมิดสิทธิต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว ละเอียดและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

- รัฐต้องรับประกันว่าจะมีการแก้ไขเยียวยาแก่ปัจเจกบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธินั้น ซึ่งวิธีการแก้ไขรวมไปถึงการช่อมแซม การฟื้นฟู

การกล่าวขอโทษต่อสาธารณชน การเตือนความทรงจำแก่สาธารณะ การรับประกันว่าจะไม่มีการกระทำผิดอีก การเปลี่ยนแปลงกฎหมาย และแบบปฏิบัติรวมทั้งการนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

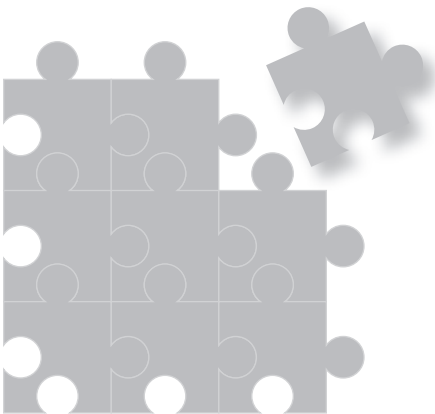
ข้อที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ระบุขอบเขตของพันธกรณีของรัฐสมาชิกที่ลงนามในกติกาฉบับนี้ โดยระบุรัฐสมาชิกแต่ละแห่งจะต้องดำเนินขั้นตอนโดยการให้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มากที่สุดในการได้มาซึ่งสิทธิที่กติกาฯ ดังกล่าวรับรองไว้ด้วยความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอและด้วยวิถีทางอันเหมาะสมรวมถึงการบังคับใช้มาตรการทางนิติบัญญัติต่างๆ ด้วย

รัฐยังต้องมีหน้าที่รับประกันสิทธิต่างๆ ซึ่งระบุในกติกาฯ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ในข้อคิดเห็นข้อที่ 3 ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของพันธกรณีด้านกฎหมาย ดังต่อไปนี้

- วิธีที่ว่า “ดำเนินขั้นตอน” บ่งชี้ว่าเป็นขั้นตอนที่รัฐปฏิบัติด้วยความใคร่ครวญ เป็นรูปธรรมและมีเป้าหมายอย่างชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้บรรลุพันธกรณีที่กติกาฯ ดังกล่าวบัญญัติไว้
- วิธีที่ว่า “ด้วยวิถีทางอันเหมาะสม” รวมไปถึงมาตรการต่างๆ ด้านการเงิน การศึกษาและสังคม บทบัญญัติทางการปกครองรวมทั้งการเยียวยาทางกฎหมาย เช่น การเยียวยาแก้ไขที่รัฐต้องรับผิดชอบตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นต้น ส่วนใหญ่ระบบของรัฐหลายแห่งมักจะมีพร้อมในการบังคับใช้สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่แล้ว เช่น สิทธิในความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ สิทธิในการได้รับค่าจ้างและค่าตอบแทนที่ยุติธรรม สิทธิในการได้รับการดำเนินการทางกฎหมายด้วยความเหมาะสมในกรณีถูกขับไล่ออกจากประเทศ เป็นต้น
- แนวคิดเกี่ยวกับ “การได้มาซึ่งสิทธิฯ ด้วยความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ” หมายความว่าข้อเท็จจริงที่ว่า การได้มาซึ่งสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมนั้นจะเป็นไปไม่ได้เลยในช่วงเวลาอันสั้น พันธกรณีแห่งการกระทำดังกล่าวด้วยความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอทำให้รัฐต้องเดินหน้าต่อไปอย่างว่องไวและมีประสิทธิภาพเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยรัฐต้องแสดงให้เห็นว่ากำลังใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดทุกๆ วิถีทางเพื่อสร้างสิทธิดังกล่าวให้เกิดขึ้นจนได้แม้เมื่อทรัพยากรต่างๆ เกิดขาดแคลน อีกทั้งยังบ่งชี้ว่ารัฐควรรับรองว่าจะพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิดังกล่าวและจะไม่มี การถอยกลับไปสู่ ความล้มเหลวอีก ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของขั้นตอนที่รัฐสามารถนำไปใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าวด้วยความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

- การวางยุทธศาสตร์ แผนงาน รวมทั้งการตั้งแผนชีวิตและเป้าหมาย ตามกรอบเวลาที่เป็นไปได้ สามารถทำสำเร็จ และออกแบบมาเพื่อใช้ ประเมินความก้าวหน้าในการได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว
- การบังคับใช้กฎหมายและนโยบายเท่าที่จำเป็นรวมทั้งการจัดสรร งบประมาณที่เพียงพอในการนำแผนและยุทธศาสตร์เหล่านั้นไปสู่ การปฏิบัติ
- การตรวจสอบและประเมินความก้าวหน้าของการบังคับใช้แผนและ ยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ
- ✓ การตั้งกลไกการร้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้มีการเรียกร้องจากปัจเจก บุคคลในกรณีของรัฐไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตน

กฎหมายระหว่างประเทศ

ICCPR: ข้อ 2, ข้อ 4

ICESCR: ข้อ 2, ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไป 31

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไป 3 และ 9

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรง ในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 28 บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

พันธกรณีของรัฐที่อธิบายไว้เกี่ยวกับสิทธิที่แตกต่างกันในหน้าต่างๆ ต่อไปนี้ ควรต้องอ่านควบคู่ไปกับพันธกรณีของรัฐที่อธิบายไว้ใน ข้อ 2 ของ ICCPR และ ข้อ 2 และ ข้อ 4 จาก ICESCR นอกจากนี้ สนธิสัญญาระหว่างประเทศอื่นๆ ได้อธิบายพันธกรณีของรัฐไว้เช่นกัน

2. สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมเสมอภาคและไม่ถูกกีดกันแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีและสิทธิเท่าเทียมกัน มนุษย์ทุกคนสมควรได้รับโอกาสที่จะใช้สิทธิต่างๆ ของตนอย่างเท่าเทียมกับคนอื่น

การละเมิดสิทธิ ปรากฏขึ้นเมื่อมี

- การแบ่งแยก การ (กำหนดเงื่อนไขเพื่อ) กีดกัน การจำกัด หรือความลำเอียงใดๆ ต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง
- ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้แก่ เพศสภาพ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ภาษา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความเชื่ออื่นๆ สัญชาติ หรือสถานะทางสังคม ชาติกำเนิดหรือฐานะทางเศรษฐกิจ
- โดยมีความมุ่งหมายที่จะ หรือมีผลเป็น
- การปฏิเสธ หรือ ลดคุณค่าของการได้รับการยอมรับ การได้รับประโยชน์จาก หรือ การใช้สิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน

สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและไม่ถูกกีดกันแบ่งแยกในการรับรู้ การได้รับ และการใช้สิทธิต่างๆ พันธะหน้าที่ของรัฐในเรื่องนี้โดยทั่วไป ได้แก่

- ทบทวนกฎหมาย นโยบาย และโครงการต่างๆ และหากจำเป็นก็ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่ากฎหมายเหล่านั้นไม่ได้กีดกันแบ่งแยกหรือนำไปสู่การกีดกันแบ่งแยก ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับและการใช้สิทธิมนุษยชนต่างๆ
- จัดเว้นการปฏิบัติต่างๆ ที่กีดกันแบ่งแยกบุคคลด้วยการดำเนินการตามกฎหมาย กฎระเบียบ และโครงการต่างๆ
- ใช้มาตรการต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม มีเจตนา และมีเป้าหมายมาดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าการกีดกันแบ่งแยกในการได้รับและการใช้สิทธิต่างๆ ได้ถูกกำจัดให้หมดไป
- ดำเนินการให้แน่ใจว่ามาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ฉุกเฉินไม่เกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกกีดกันด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือภูมิหลังทางสังคม

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 7

ICCPR: ข้อ 2 (1), ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 14 (1), ข้อ 24, ข้อ 26

ICESCR: ข้อ 2 (2), ข้อ 3

CEDAW: ข้อ 1, ข้อ 2

ICERD: ข้อ 1

CRC: ข้อ 2

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 28 และ 32

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 16 และ 20

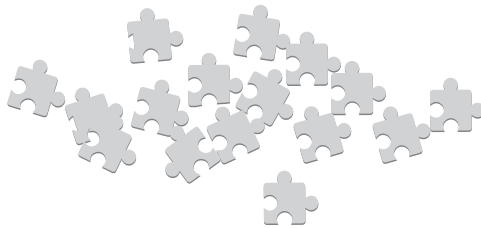
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 5 ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน

3. สิทธิในชีวิต

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิโดยกำเนิดที่จะดำรงชีวิตอยู่

รัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่มีอำนาจที่จะเอาชีวิตบุคคลใดตามอำเภอใจหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐไม่สามารถตรอนพันธะหน้าที่ของตนที่เกิดขึ้นจากสิทธิดังกล่าวของบุคคล แม้ในยามภาวะฉุกเฉินที่คุกคามความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ

รัฐจำเป็นต้องดำเนินการใช้มาตรการต่างๆที่เอื้อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ รัฐจะต้องดำเนินการให้แน่ใจว่าประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของตนสามารถเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพ รัฐจะต้องใช้อำนาจควบคุมบุคคลหรือนิติบุคคลเพื่อป้องกันและลงโทษในกรณีที่มีการประกอบอาชญากรรมที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิต

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3

ICCPR: ข้อ 6

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 6

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

4. สิทธิในการที่จะไม่ถูกวิสามัญฆาตกรรม การคุมขังโดยมิชอบหรือโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม

ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตและมีความปลอดภัยในร่างกาย

การละเมิดสิทธิ ปรากฏขึ้นเมื่อมีการทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเสียชีวิต

- ภายนอกขอบเขตกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย
- ซึ่งเป็นผลจากการกระทำ หรือคำสั่ง
- ของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่นใดที่กระทำการโดยการรู้เห็นเป็นใจ การเปิดโอกาส หรือได้รับความยินยอมจากรัฐ

เพื่อให้แน่ใจว่ามีกรปกป้องสิทธิข้อนี้ รัฐจะต้องทำให้แน่ใจว่าบุคคลที่ทำการละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ถูกพิจารณาไต่สวนโดยกระบวนการยุติธรรม โดยรัฐจะต้องขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมาย เช่น ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการของผู้ถูกกล่าวหา หรือข้อแก้ตัวโดยอ้างความจำเป็นว่า “กระทำตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา”

ผู้รายงานพิเศษเกี่ยวกับการวิสามัญฆาตกรรมได้รับบุัพันธ์หน้าที่ของรัฐในกรณีนี้ ผู้กระทำการวิสามัญฆาตกรรมเป็นตัวแสดงที่ไม่ใช้รัฐ¹ ไว้ดังนี้

- รัฐมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการกระทำของตัวแสดงที่ไม่ใช้รัฐแต่เป็นผู้ดำเนินการต่างๆตามคำสั่งของรัฐหรือ การเห็นพ้องของรัฐ ตัวอย่างเช่น กลุ่มพลเรือนติดอาวุธ กลุ่มกำลังรบกึ่งทหาร กลุ่มล่าสังหารที่ควบคุมโดยรัฐ
- รัฐมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการกระทำของหน่วยงานเอกชนที่ให้บริการตามการว่าจ้าง (ด้านการทหารหรือความปลอดภัย) รวมถึงองค์กรและที่ปรึกษาทั้งหลายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมหลักของรัฐ เช่น การบริหารจัดการเรือนจำ การบังคับใช้กฎหมาย หรือการไต่สวน
- ในกรณีส่วนใหญ่ การฆาตกรรมที่เป็นการกระทำของบุคคลทั่วไปถือเป็นความผิดที่อยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของประเทศ อย่างไรก็ตาม หากการฆาตกรรมนั้นเกิดขึ้นซ้ำๆอย่างมีรูปแบบ โดยที่รัฐไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อขัดขวาง ป้องกัน สอบสวน ดำเนินคดี และลงโทษผู้ก่อการ ก็ถือว่าการที่รัฐละเลยหรือ

¹ E/CN.4/2005/7, ย่อหน้า 65-76

ตอบสนองอย่างไม่เพียงพอนี้เป็นการละเมิดสิทธิในชีวิตของคุณ ตัวอย่างของการฆาตกรรมดังกล่าว ได้แก่ การฆาตกรรมเพื่อเกียรติยศ การฆาตกรรมโดยกลุ่มที่ตั้งตนเป็นศาลเตี้ย หรือการฆาตกรรมโดยกลุ่มแก๊งอาชญากร

กลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช้รัฐที่มีส่วนร่วมในการขัดแย้งกันด้วยอาวุธคือผู้ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการฆาตกรรมใดๆ ที่พวกเขากระทำโดยละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้รัฐยังมีพันธหน้าที่จะต้องไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เนรเทศ ขับไล่ หรือกำจัดบุคคลผู้ได้ออกจากดินแดน หากมีหลักฐานยืนยันอย่างน่าเชื่อถือว่าคุณคนผู้นั้นอาจตกเป็นเหยื่อของการวิสามัญฆาตกรรมในประเทศที่รัฐจะส่งตัวบุคคลผู้นั้นไป หรือประเทศที่บุคคลผู้นั้นจะถูกส่งตัวต่อไป

การพรากชีวิตผู้อื่นโดยอำเอใจอาจเกิดขึ้นหากมีการตัดสินใจประหารชีวิตโดยการดำเนินคดีอย่างรวบรัดและมีการจำกัด ละเว้น หรือบิดเบือนการรับรองที่ชอบธรรมตามกฎหมาย (เช่นที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 14 และ 15 ของ ICCPR) สิทธิในชีวิตของคุณเป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกถูกรื้อถอนหรือทำให้น้อยลงได้ และจะต้องได้รับการปกป้องเสมอแม้ในภาวะฉุกเฉินของประเทศ ดังนั้น คดีใดๆ ที่นำไปสู่การตัดสินใจประหารชีวิตระหว่างช่วงเวลาที่ภาวะฉุกเฉินจะต้องดำเนินการตามการรับรองที่ชอบธรรมตามกฎหมายทั้งหมดที่ได้กล่าวไว้ใน ข้อ 14 และ 15 ของ ICCPR

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3

ICCPR: ข้อ 6 และ ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 6 และ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 32 (4) การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

5. เสรีภาพในการปลอดจากการข่มขู่คุกคามต่อชีวิต

ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตและมีความปลอดภัยในร่างกาย

การละเมิดสิทธิ ปรากฏขึ้นเมื่อ

- มีการกระทำ หรือคำกล่าวใดๆ
- ซึ่งอาจเป็นไปโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย
- โดยเจ้าหน้าที่รัฐ หรือโดยการกระทำของบุคคลอื่นใดโดยการรู้เห็นเป็นใจ การเปิดโอกาส หรือความยินยอมจากรัฐ
- ด้วยความมุ่งหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเกิดความหวาดกลัวตลอดเวลาที่มีเหตุผลที่ฟังได้ว่าตนจะตกเป็นเป้าหมายของการฆ่านอกระบบกฎหมาย (วิสามัญฆาตกรรม)หรือถูกทำให้เสียชีวิตโดยพลการ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3

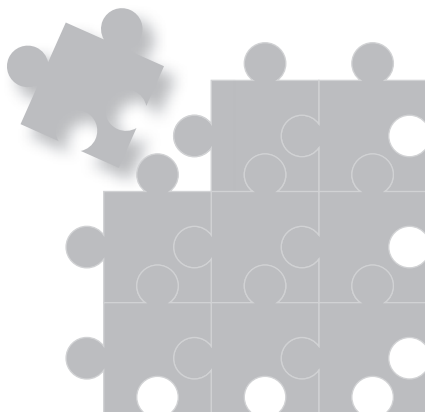
ICCPR: ข้อ 6, ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 32 (4) การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

6. เสรีภาพจากการถูกทรมานและการได้รับการปฏิบัติต่อหรือถูกลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

ไม่สมควรมีบุคคลใดถูกทรมานหรือถูกปฏิบัติต่อหรือลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี สิ่งนี้เป็นสิทธิเด็ดขาดที่ไม่อาจถูกลิดรอนได้แม้ในยามภาวะฉุกเฉินที่คุกคามความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ

การทรมาน หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิด

- ความเจ็บปวดอย่างรุนแรง หรือ การได้รับความทุกข์ทรมาน
- ไม่ว่าจะกระทำต่อร่างกาย หรือจิตใจ
- ซึ่งจงใจบังคับบุคคลให้ทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ
- โดย หรือ โดยการขู่ข่ม หรือโดยความยินยอม หรือ การนิ่งเฉย ของเจ้าพนักงานของรัฐหรือบุคคลอื่นใดที่ทำหน้าที่ในฐานะของเจ้าพนักงานของรัฐ
- โดยมีมุ่งหมายที่จะ
  - ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น หรือบุคคลที่สาม หรือ
  - ลงโทษบุคคลนั้นสำหรับสิ่งที่เขาหรือบุคคลที่สาม ได้กระทำหรือต้องสงสัยว่าได้กระทำ หรือ
  - ขู่เข็ญ หรือบังคับ บุคคลนั้น หรือบุคคลที่สาม หรือ
  - ด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติใดๆ

การปฏิบัติหรือลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (การปฏิบัติอย่างเลวร้าย) หมายถึง

- การกระทำใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะผ่านทางกาย ทางวาจา หรือการเพิกเฉย ละเลย ซึ่ง
- เป็นการทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดโดยเจตนา
- โดยหรือด้วยการยินยอมหรือเห็นพ้องของหน่วยงานที่เป็นอำนาจรัฐ

การปฏิบัติอย่างเลวร้ายยังครอบคลุมถึงกรณีต่างๆที่ทำให้บุคคลเกิดความทุกข์หรือความเจ็บปวดที่ไม่รุนแรงเท่ากับการถูกทรมาน รูปแบบของการปฏิบัติอย่างเลวร้ายนั้นไม่จำเป็นต้องกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง รัฐมีพันธะหน้าที่ในการ

จัดหามาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดดังกล่าว มาตรการที่ว่านี้² อาจรวมถึง

- ยอมรับว่าการปฏิบัติหรือลงโทษบุคคลอื่นอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นการล่วงละเมิดกฎหมายอาญาและระบุว่าผู้ทำผิดจะต้องได้รับโทษอย่างไรบ้าง
- ยอมรับว่าบุคคลมีสิทธิที่จะยื่นร้องทุกข์หากได้รับการทรมานหรือการปฏิบัติที่เลวร้ายภายใต้กฎหมายของประเทศ คำร้องทุกข์นั้นจะต้องได้รับการสืบสวนหาความจริงอย่างทันทั่วทั้งที่และยุติธรรมโดยหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจสั่งการ
- ควรทำให้แน่ใจว่าเจ้าพนักงานรัฐที่เกี่ยวข้องในคดีจะถูกพักงานในตำแหน่งหน้าที่ระหว่างรอผลการสืบสวนหรือการดำเนินการทางกฎหมายหรือทางวินัย เว้นแต่จะปรากฏชัดเจนแล้วว่าคำร้องทุกข์เรื่องการทรมานหรือการปฏิบัติที่เลวร้ายนั้นไม่เป็นความจริง
- ควรทำให้แน่ใจว่ามีกระบวนการปกป้องพยานที่รู้เห็นการทรมานและการปฏิบัติที่เลวร้าย

นอกเหนือจากการลงโทษบุคคลที่กระทำผิดในการละเมิดสิทธิดังกล่าวแล้ว รัฐยังมีพันธะหน้าที่ในการดำเนินการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการล่วงละเมิด เช่นนั้นเกิดขึ้นหรือเกิดซ้ำอีก มาตรการที่ว่านี้รวมถึง

- จัดหาการฝึกอบรมที่เหมาะสมให้กับเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าพนักงานอื่นๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลหรือปฏิบัติต่อบุคคลที่กำลังอยู่ภายใต้การจับกุม คุมขัง หรือจำคุก
- ทบทวนระเบียบข้อบังคับ วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ใช้ในกระบวนการสอบสวนของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลและการปฏิบัติต่อบุคคล และที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดก็คือ ควรทำให้แน่ใจว่า:
  - ไม่มีการถูกกักขังแบบไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอกโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ
  - ผู้ถูกกักขังถูกเก็บตัวไว้ในสถานที่ที่มีการยอมรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นสถานที่สำหรับกักขัง

² Report of Special Rapporteur on Torture, Sir Nigel Rodley, E/CN.4/2003/68

- รายชื่อและสถานที่ของการกักขัง รวมถึงรายชื่อของเจ้าพนักงานที่ดำเนินการกักขัง มีการลงทะเบียนบันทึกไว้และพร้อมที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงญาติและมิตรสหาย เรียกดูได้ทุกเมื่อ
- มีการบันทึกเวลาและสถานที่ของการสอบสวนทั้งหมด รวมทั้งรายชื่อของทุกคนที่ปรากฏตัวในขณะที่มีการสอบสวน เพื่อให้พร้อมที่จะนำไปใช้ในกระบวนการตุลาการหรือการพิจารณาคดีทางการปกครอง
- ผู้ถูกกักขังสามารถพบแพทย์และทนายความได้อย่างทันที่และสม่ำเสมอ
- ระหว่างที่ถูกกักขัง ผู้ถูกกล่าวหาจะถูกขังแยกกับผู้ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิด เพื่อที่จะได้รักษาสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ากระทำผิดจริง
- ดำเนินการให้แน่ใจว่ากฎหมายของประเทศมีการห้ามมิให้ใช้คำให้การหรือคำสารภาพที่ได้มาจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่เลวร้ายในกระบวนการทางตุลาการ

ผู้ที่ถูกควบคุมตัวโดยคำสั่งของฝ่ายบริหารควรได้รับการปกป้องคุ้มครองในระดับเดียวกันกับผู้ที่ถูกกักขังในคดีอาญา การถูกควบคุมตัวโดยคำสั่งของฝ่ายบริหารหมายถึงการถูกกักขังโดยผู้มีอำนาจบริหาร ด้วยเหตุผลที่ไม่เกี่ยวกับอาชญากรรมใดๆ ตัวอย่างเช่น การกักขังเพื่อนนักศึกษา การกักขังเนื่องจากปัญหาทางจิต การเร่งร้อนการติดยา หรือกักขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งตัวหรือเนรเทศเพื่อความปลอดภัยของสังคมโดยรวม

ในกรณีที่มีการทรมานหรือปฏิบัติที่เลวร้ายโดยบุคคลหรือนิติบุคคล รัฐจะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกัน ลงโทษ สืบสวน หรือจ่ายค่าชดเชยสำหรับกรบาดเจ็บที่เกิดจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่เลวร้ายนั้น

นอกจากนี้รัฐยังมีพันธหน้าที่ที่จะต้องไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เนรเทศ ขับไล่ออกจากดินแดน หากมีหลักฐานยืนยันอย่างน่าเชื่อถือว่าคุณคนผู้นั้นอาจถูกทรมานในประเทศที่รัฐจะส่งตัวบุคคลผู้นั้นไป หรือประเทศที่บุคคลผู้นั้นจะถูกส่งตัวต่อไป

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 5

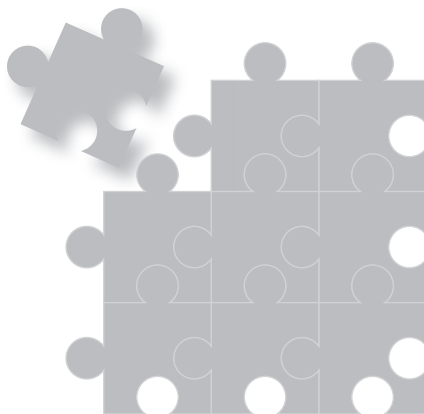
ICCPR: ข้อ 7, ข้อ 4 และ ข้อ 10

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 20, 21 และ 29

ดู: Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (2) การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

7. เสรีภาพที่ปลอดจากการทำร้ายร่างกาย

ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยในตัวบุคคล ไม่มีใครสามารถทำร้ายร่างกายของเราได้โดยชอบ

- การทำร้ายร่างกาย หมายถึง
- การกระทำใดๆ ด้วยความรุนแรง
- โดย หรือด้วยความยินยอมของเจ้าพนักงานของรัฐ
- ต่อบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้
- ด้วยวัตถุประสงค์ของการทำให้เหยื่อกลัวว่าตนเองหรือครอบครัวจะได้รับการคุกคาม
- ผู้ถูกข่มขู่เหล่านั้นไม่ได้อยู่ภายใต้การคุ้มครอง และ/หรือการควบคุมตัวของเจ้าพนักงานของรัฐ
- การกระทำซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือมีความร้ายแรงถึงขั้นที่มีลักษณะของการทรมาน หรือเป็นการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3

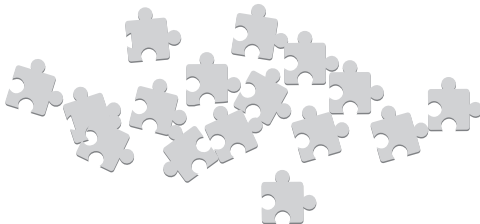
ICCPR: ข้อ 9 (1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 32 (4) การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ

ตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

8. การใช้กำลังเกินขอบอำนาจของกฎหมาย

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายไปในวิธีทางที่ปราศจากความรุนแรงให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ก่อนที่จะใช้หนทางในการใช้กำลังและอาวุธปืน การใช้กำลังและอาวุธปืนจะพึงใช้ได้แต่เพียงในกรณีที่วิธีทางอื่นไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่สามารถที่จะบรรลุผลตามที่ได้อำนาจไว้เท่านั้น การใช้กำลังเกินขอบอำนาจของกฎหมายหมายถึงรวมถึงกรณีต่างๆ เมื่อใดก็ตามที่

- มีการใช้กำลังบังคับ โดยปราศจากวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรม หรือ
- กำลังที่ใช้ นั้น ไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิดนั้นๆ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3

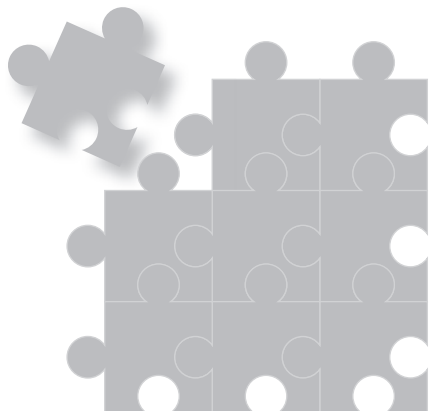
ICCPR: ข้อ 6 (1), ข้อ 9, ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

มาตรา 32 การปกป้องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและปัจเจกบุคคล

9. ความรุนแรงต่อสตรี

ความรุนแรงต่อสตรี หมายถึง

- การกระทำใดๆ อย่างรุนแรง บนฐานของเพศสภาพ ซึ่ง
- กระทำขึ้นในชีวิตส่วนบุคคล หรือชีวิตสาธารณะ และ
- ผลที่เกิดขึ้น หรือที่น่าจะเกิดมีลักษณะ
- เป็นอันตรายต่อหรือสร้างความทุกข์แสนสาหัสทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจต่อสตรี รวมถึงการคุกคามว่าจะกระทำการเช่นนั้น หรือการขู่เชิญ หรือการพรากเสรีภาพตามอำเภอใจ

ความรุนแรงทางเพศถือเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างหนึ่งซึ่งขัดขวางไม่ให้สตรีได้รับสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับบุรุษ สิ่งนี้ได้แก่การกระทำที่เป็น การประทุษร้ายทางกาย ทางจิตใจ ทางเพศ หรือก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน รวมถึงการข่มขู่ว่าจะกระทำการดังกล่าว การบังคับขู่เชิญ และการพรากเสรีภาพในรูปแบบอื่นๆ

รัฐมีพันธะหน้าที่ในการหามาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อ เอาชนะความรุนแรงทางเพศทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะกระทำโดยพลเรือนหรือ รัฐก็ตาม พันธะหน้าที่ดังกล่าวรวมถึง:

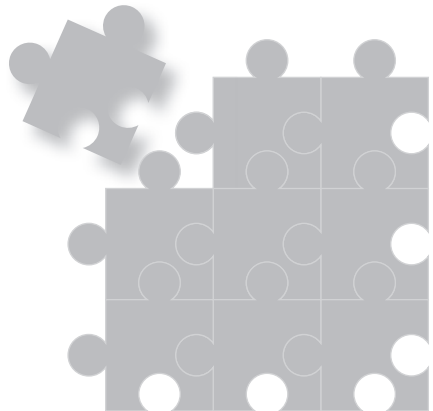
- ระบุสภาพและขอบเขตของทัศนคติ ธรรมเนียมนิยม และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่ทำให้ความรุนแรงต่อสตรีเพศยังคงดำรงอยู่ในสังคม และหามาตรการ ต่างๆ ที่จะเอาชนะทัศนคติและแนวปฏิบัติเหล่านั้น
- ใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงบทลงโทษทางอาญา การเยียวยาทางแพ่ง และการจัดหาการชดเชย เพื่อปกป้องคุ้มครองสตรี จากความรุนแรงทุกรูปแบบ ทั้งความรุนแรงและการประทุษร้ายภายใน ครอบครัว การข่มขืนกระทำชำเรา และการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน
- ใช้มาตรการปกป้องดูแล เช่น จัดหาที่พักพิง การให้คำปรึกษา และการฟื้นฟูสภาพจิตใจให้กับสตรีที่ตกเป็นเหยื่อหรือเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ ของความรุนแรงทางเพศ

กฎหมายระหว่างประเทศ

ปฏิญญาเชิงตีความสนธิสัญญาฉบับที่ 19 โดยคณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จะกระทำมิได้

10. ห้ามการควบคุมตัวโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเสรีภาพและความปลอดภัยในตัวบุคคล ไม่มีใครสมควรถูกจับกุมหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

การควบคุมตัวตามอำเภอใจ หมายถึง การกระทำที่เป็นการควบคุมตัวที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ/หรือ โดยไม่อาจคาดคะเนได้ (คือต้องมีหลักเกณฑ์) หรือโดยปราศจากมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณี

- การกระทำใดๆ
- ที่เกิดขึ้นจากเจ้าพนักงานของรัฐ หรือบุคคลอื่นที่กระทำในฐานะของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือโดยการยุยงส่งเสริม ความยินยอม หรือการนิ่งเฉยของเจ้าพนักงานของรัฐ
- ที่เป็นการพรากเสรีภาพไปจากบุคคลหนึ่งโดยการจับบุคคลนั้นไปขังในเรือนจำหรือในสถานที่ใดที่มีลักษณะการคุมขังเหมือนเรือนจำโดยปราศจาก
  - ✓ เหตุผลของการกักบริเวณที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย, ไม่มีเหตุอันควร หรือ ไม่จำเป็นในพฤติการณ์ของคดีและ/หรือ
  - ✓ การปฏิบัติตามกระบวนการต่างๆ ซึ่งได้กำหนดไว้โดยกฎหมายว่าด้วยกระบวนการจับกุมและการคุมขัง

การกักขัง หมายถึง การพรากเสรีภาพทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะในกรณีคดีอาญาหรือกรณีอื่นๆ เช่น การกักขังเพื่อนเทศศึกษา การกักขังเนื่องจากปัญหาทางจิต การเร่ร่อน การติดยา หรือกักขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งตัวหรือเนรเทศ เป็นต้น

ผู้ที่ถูกจับกุมทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับรู้ว่าตนถูกจับกุมด้วยความผิดอะไร และด้วยเหตุผลใดในขณะที่มีการจับกุมนั้น โดยจะต้องได้รับการบอกกล่าวด้วยภาษาที่บุคคลผู้นั้นเข้าใจได้และมีรายละเอียดเพียงพอ

บุคคลทุกคนที่ถูกจับกุมหรือกักขังด้วยข้อหาทางอาญามีสิทธิที่จะได้พบเจ้าหน้าที่ตุลาการโดยทันทีเพื่อให้การกักขังนั้นอยู่ภายใต้อำนาจควบคุมขององค์กรฝ่ายตุลาการ

บุคคลทุกคนที่ถูกจับกุมหรือกักขังด้วยข้อหาทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีภายในเวลาที่สมเหตุสมผลหรือได้รับการปล่อยตัวระหว่างรอการดำเนินคดี สิทธิ

ในการได้รับการปล่อยตัวระหว่างรอการดำเนินคดีขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา เช่น ความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาหนี อาจหลบหนี ความสงสัยว่าผู้ต้องหาอาจมีส่วนในการกระทำความผิดข้อหาที่ร้ายแรง ความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาอาจกระทำผิดซ้ำ ความเสี่ยงต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาอาจกดดันพยานและสมรู้ร่วมคิดกับผู้ต้องหาร่วม

ทุกคนที่ถูกพรากเสรีภาพของตนมีสิทธิที่จะตั้งข้อสงสัยต่อหน้าศาลว่าการจับกุมหรือกักขังที่ตนได้รับนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพื่อศาลจะได้ตัดสินเกี่ยวกับความถูกต้องตามกฎหมายของการกักขังนั้นอย่างรวดเร็ว/ไม่ล่าช้า และสามารถออกคำสั่งให้ปล่อยตัวบุคคลผู้นั้นได้ทันทีหากการกักขังนั้นมีชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ รัฐต้องทำให้แน่ใจว่ากฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการคุมขังนั้นมีเหตุผลรองรับด้านความปลอดภัยของสาธารณชน โดยได้รับการอุดหนุนว่างไม่ให้เกิดการกักขังที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นมาได้ เช่น

- การกักขังนั้นจะต้องมีเหตุผลและมีขั้นตอนกระบวนการตามที่กฎหมายของประเทศกำหนดไว้
- ต้องมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลของการกักขังนั้น
- การกักขังนั้นต้องถูกควบคุมโดยองค์กรทางตุลาการ
- ต้องมีการชดเชยในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิต่างๆ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3, ข้อ 9

ICCPR: ข้อ 9

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 8

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 39 (1) บุคคลย่อมได้รับปกป้องจากการบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง

11. เสรีภาพที่ปลอดจากการบังคับให้หายสาบสูญโดยไม่สมัครใจ

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความปลอดภัยในตัวบุคคล การกักขังหน่วยงานเหยี่ยวผู้ใดโดยไม่มี การบอกกล่าวหรือโดยที่ผู้นั้นไม่สมัครใจ หรือการบังคับให้ผู้นั้นผู้ใดหายสาบสูญ ถือเป็น การละเมิดสิทธิเหล่านี้

การถูกบังคับให้หายสาบสูญ หรือการทำให้หายตัวไปโดยไม่สมัครใจ หมายถึง การกระทำโดยการพาเหยื่อไปไว้ในนอกเขตอำนาจการคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงกรณีต่างๆ ซึ่งบุคคลได้ถูก

- พรากเสรีภาพโดยการกระทำ เช่น การจับกุม การกักขัง หรือการลักพาตัวไปโดยที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม
- โดยหน่วยงานของรัฐ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้น หรือปัจเจกบุคคลที่ได้กระทำลง ในนามของ หรือโดยการสนับสนุนของเจ้าพนักงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็นความยินยอมโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือการนิ่งเฉย
- เจ้าพนักงานของรัฐปฏิเสธที่จะเปิดเผยชะตากรรม หรือสถานที่พำนักของ (ที่พบ) บุคคลที่ว่านั้น หรือที่จะยอมรับรู้ว่ามีการลิดรอนเสรีภาพของบุคคลนั้น

รัฐควรใช้มาตรการด้านนิติบัญญัติ การปกครอง และตุลาการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปกป้องบุคคลจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ หรือโดยไม่มี การบอกกล่าวหรือโดยไม่สมัครใจ มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึง

- ใช้มาตรการทางนิติบัญญัติเพื่อทำให้แน่ใจว่าการบังคับบุคคลให้หายสาบสูญถือเป็นความผิดในกฎหมายอาญา
- ดำเนินการให้แน่ใจว่าบุคคลทุกคนที่ถูกพรากเสรีภาพได้รับการควบคุมตัวอยู่ในสถานที่สำหรับกักขังอย่างเป็นทางการและการกักขังนั้นเป็นไปตามกฎหมายของประเทศ
- ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกในครอบครัว ตัวแทนทางกฎหมาย และบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกฎหมาย สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกักขังบุคคล สถานที่กักขัง และการเคลื่อนย้ายผู้ถูกกักขังได้
- ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่ามีบันทึกการลงทะเบียนผู้ต้องหอยังอย่างเป็นทางการและเป็นปัจจุบันในสถานที่กักขังทุกแห่ง และข้อมูลนั้นพร้อมที่จะเปิดเผยต่อบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกฎหมายหรือเพื่อให้มีการนำไปใช้ในการพิจารณาคดีทางตุลาการหรือปกครอง

- ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลทุกคนที่ถูกพรากเสรีภาพได้รับการปล่อยตัวในลักษณะที่สามารถตรวจสอบได้ว่าพวกเขาได้รับการปล่อยตัวจริงหรือไม่
- ดำเนินการให้แน่ใจว่าผู้ที่แจ้งข้อกล่าวหาว่ามีบุคคลหนึ่งหายสาบสูญโดยถูกบังคับได้รับสิทธิในการแจ้งข้อเท็จจริงนั้นแก่หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการ ซึ่งจะทำการตรวจสอบการกล่าวหาเหล่านั้นอย่างทันที่และยุติธรรม และหากจำเป็นก็จะดำเนินการสืบสวนอย่างละเอียด
- ดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าโจทก์ พยาน ญาติของบุคคลที่หายตัวไป และนายฝ่ายโจทก์ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการทารุณกรรม, การข่มขู่ หรือการ แทรกแซงผลของการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ

นอกจากนี้รัฐยังมีพันธหน้าที่ที่จะต้องไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เนรเทศ ขับไล่อะ หรือกำจัดบุคคลผู้ใดออกจากดินแดน หากมีหลักฐานยืนยันอย่างน่าเชื่อถือว่าคุณคนผู้นั้นอาจหายสาบสูญไปในประเทศที่รัฐจะส่งตัวบุคคลผู้นั้นไป หรือประเทศที่บุคคลผู้นั้นจะถูกส่งตัวต่อไป

ในกรณีที่การหายตัวโดยการบังคับหรือโดยไม่สมัครใจเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลหรือนิติบุคคล รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกัน ลงโทษ สืบสวน หรือจ่ายค่าชดเชยให้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติที่เลวร้ายนี้

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 3, ข้อ 9

ICCPR: ข้อ 6, ข้อ 9

ดู: อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมิให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 32 (3) การจับกุมและการฝากขังบุคคล ต้องได้รับคำสั่งจากศาล หรือตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 32 (4) การกระทำใดซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิต และบุคคลนั้นไม่สามารถยอมรับได้ภายใต้กฎหมาย

12. สิทธิในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก

ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยปราศจากการแทรกแซง

เสรีภาพนี้หมายถึงรวมถึง สิทธิในการแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ และแสวงหา ได้รับหรือแจ้งข้อมูลสารสนเทศและความคิดต่างๆ ประเภท ผ่านสื่อ สารมวลชนแขนงใดๆ ก็ได้ ตามที่ตนเลือกเอง

การละเมิดสิทธิ ปรากฏขึ้นเมื่อมีการจำกัดเสรีภาพ และการจำกัดเช่นนั้น

- ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ และ
- ไม่สามารถหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่าจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อคุ้มครอง
  - สิทธิและชื่อเสียงของผู้อื่น หรือ
  - เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ และการคุ้มครองประชาชนในด้านความปลอดภัย การสาธารณสุขการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

เสรีภาพในความคิดเห็นและการแสดงออกมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เสรีภาพในการแสดงออกเป็นเหมือนพาทะนะในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความคิดเห็น และยังเป็นฐานสำคัญของการได้รับสิทธิมนุษยชนข้ออื่นๆอีกมากมาย ตัวอย่างเช่น เสรีภาพในการแสดงออกเป็นส่วนประกอบสำคัญในการได้รับสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม และเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นไม่อาจถูกจำกัดได้ ความคิดเห็นทุกรูปแบบได้รับการปกป้องคุ้มครอง รวมถึงความคิดเห็นด้านการเมือง วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศีลธรรม หรือศาสนา ดังนั้นการก่อกวน คุกคามหรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งรวมถึงการจับกุม กักขัง ดำเนินคดี หรือจำคุกบุคคลด้วยเหตุผลจากความเห็นของเขาจึงถือเป็นการละเมิดสิทธิขั้นนี้

เสรีภาพในการแสดงออกนั้นรวมถึงการส่งและรับความคิดและความคิดเห็นทุกรูปแบบในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมทางการเมือง การวิจารณ์กิจการสาธารณะ การสำรวจความคิดเห็น การอภิปรายเรื่องสิทธิมนุษยชน การเขียนข่าว การแสดงออกทางวัฒนธรรมและศิลปะ การสอน วาทกรรมทางศาสนา รวมถึงการโฆษณาสินค้า

สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการพูดและการแสดงออกยังชี้ให้เห็นโดยนัยว่าการเผยแพร่ความคิดทุกรูปแบบผ่านทางสื่อทุกชนิดควรได้รับการปกป้องคุ้มครอง รูปแบบที่ว่ำนั้นอาจรวมถึงการพูด การเขียน การใช้ภาษามือ และการแสดงออกโดยปราศจากคำพูด เช่น รูปภาพ หรืองานศิลปะ ส่วนสื่อในการแสดงออกนั้นได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ บ้ายประกาศ การแต่งกาย อินเทอร์เน็ต และการเสนอให้พิจารณาอย่างถูกกฎหมาย

รัฐมีพันธหน้าที่ในการ:

- เคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก หน้าที่นี้ถือว่าเป็นสิ่งที่หน่วยงานรัฐทุกสาขาต้องปฏิบัติ
- ปกป้องประชาชนจากการกระทำของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ทำให้ไม่สามารถใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกได้อย่างเต็มที่
- ใช้มาตรการที่เหมาะสมในการทำให้แน่ใจว่าสิทธิเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายของประเทศ
- ดำเนินการให้แน่ใจว่าข้อจำกัดของการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกไม่ได้เป็นการทำลายสิทธินั้น ข้อจำกัดดังกล่าวต้อง “จำเป็น” ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปตามหลักการความได้สัดส่วนกัน
  - ข้อจำกัดจะต้องเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุ ซึ่งหมายความว่าข้อจำกัดจะต้องมีสภาพตามธรรมชาติที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่อคติลำเอียง หรือเกิดจากการพิจารณาที่ไม่มีเหตุผล
  - ข้อจำกัดนั้นควรกระเทือนสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล “น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” ซึ่งสื่อให้เห็นโดยนัยว่าข้อจำกัดนั้นจะต้องไม่กว้างเกินไปหรือคลุมเครือเกินไป คำถามที่ต้องพิจารณาก็คือ มีหนทางอื่นที่อาจบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้โดยมีการละเมิดสิทธิในระดับที่ต่ำกว่านี้หรือไม่
  - จะต้องมีความได้สัดส่วนกันระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการมีข้อจำกัดและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุ

สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกยังครอบคลุมไปถึงสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูล ภาครัฐควรออกกฎหมายระดับชั้นตอนต่างๆ สำหรับให้บุคคลหนึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ตามบทบัญญัติเรื่องเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูล

รัฐสามารถออกกฎหมายห้ามมิให้มีการโฆษณาชวนเชื่อที่มุ่งใจให้ผู้คนทำสงครามและออกกฎหมายห้ามการสนับสนุนความเกลียดชังในด้านประเทศชาติ เชื้อชาติ และศาสนา ซึ่งอาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ ความประสงคร้าย และความรุนแรง

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 19

ICCPR: ข้อ 19, ข้อ 20

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 34

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

มาตรา 46 สื่อมวลชน ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรม

13. สิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ

บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ การชุมนุมสามารถกระทำได้ในห้องประชุมเปิด ภายนอกอาคาร และพื้นที่สาธารณะหรือของเอกชน การชุมนุมสามารถเคลื่อนที่หรืออยู่กับที่ได้

การละเมิดสิทธิ ปรากฏขึ้นเมื่อ ประชาชนถูกจำกัดสิทธิในการจัดการชุมนุมโดยสงบ และข้อจำกัดที่ว่านั้น

- ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ และ
- ไม่สามารถหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่าเป็นเรื่องจำเป็นในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องกระทำเพื่ोकู้มครอง
  - สิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หรือ
  - เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ การคุ้มครองประชาชนในด้านความปลอดภัย การสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

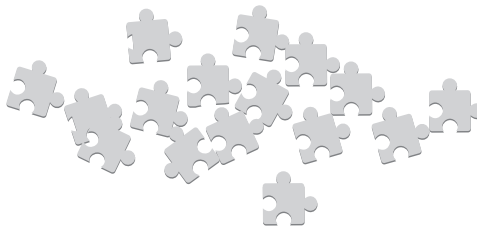
กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 20

ICCPR: ข้อ 21

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 63 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

14. สิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่ม

บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการรวมกลุ่มที่รวมถึงการจัดตั้งและร่วมในสหภาพแรงงาน

สิทธินี้หมายรวมถึงสิทธิในการก่อตั้งหรือเข้าร่วมในสหภาพแรงงาน การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้น เมื่อมีการจำกัดสิทธิเกิดขึ้น และการจำกัดที่ว่านั้น เกิดขึ้นเมื่อ

- ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ และ
- ไม่สามารถหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่าเป็นเรื่องจำเป็นในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องกระทำเพื่อคุ้มครอง
  - สิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หรือ
  - เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ การคุ้มครองความปลอดภัยประชาชนในด้านการสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 20

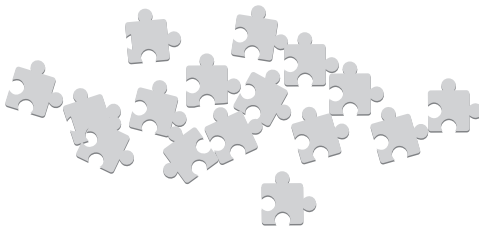
ICCPR: ข้อ 22

ICESCR: ข้อ 8

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 64 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

มาตรา 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

15. สิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา

ทุกคนมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนา ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อที่ตนเองเลือก และสิทธิที่จะตัดสินใจไม่นับถือศาสนาใดๆ เลย

สิทธินี้หมายรวมถึงสิทธิในการถือหรือปฏิบัติตามศาสนา หรือตามความเชื่อตามคตินิยมของตน โดยอิสระ รวมถึงการตัดสินใจที่จะไม่ปฏิบัติตามศาสนา การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อมีการจำกัดสิทธินี้เกิดขึ้น และการจำกัดเช่นที่ว่านั้น

- ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ และ
- ไม่สามารถหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่าจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อคุ้มครอง
→ ประชาชนด้วยความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมอันดี หรือสิทธิขั้นพื้นฐาน และเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ

เสรีภาพในการปฏิบัติตนตามศาสนาหรือความเชื่อ ด้วยการบูชา ปฏิบัติตามคำสอน และการสอนคำสอน ครอบคลุมถึงการกระทำมากมายหลายอย่าง คำว่าบูชาอาจหมายรวมถึงพิธีกรรมหรือพิธีการที่แสดงออกถึงความเชื่อนั้นโดยตรง และการปฏิบัติต่างๆ ที่รวมอยู่ในการกระทำนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสถานที่เพื่อการบูชา การใช้พิธีกรรมและวัตถุ การแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ รวมถึงการปฏิบัติตามวันหยุดทางศาสนา การปฏิบัติหรือการฝึกฝนทางศาสนาและความเชื่อไม่เพียงแต่รวมถึงการกระทำเกี่ยวกับพิธีกรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงธรรมเนียมนิยมต่างๆ เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับอาหารที่รับประทาน การสวมเสื้อผ้าชนิดพิเศษหรือผ้าคลุมศีรษะ และการใช้ภาษาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับพูดคุยกันตามธรรมเนียมภายในกลุ่ม นอกจากนี้ การปฏิบัติหรือการฝึกฝนศาสนาและความเชื่อยังรวมถึงการกระทำต่างๆ โดยกลุ่มบุคคลทางศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบกิจกรรมพื้นฐานของศาสนานั้น เช่น เสรีภาพในการเลือกผู้นำทางศาสนา พระสงฆ์ และครูผู้สอนคำสอน เสรีภาพในการก่อตั้งโรงเรียนสอนศาสนา และเสรีภาพในการจัดทำและเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับศาสนา

อย่างไรก็ตามเสรีภาพในการปฏิบัติหรือฝึกฝนทางศาสนาไม่ควรรวมถึงการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้เกิดสงครามหรือส่งเสริมให้เกิดความเกลียดชังทางประเทศชาติ เชื้อชาติ ศาสนา ที่ถือเป็นการยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ความประสงคร้าย และความรุนแรง ภาครัฐมีหน้าที่ในการออกกฎหมายห้ามมิให้กระทำการต่างๆ เหล่านี้

อาจมีการจำกัดเสรีภาพในการนับถือหรือปฏิบัติตนตามศาสนาหรือความเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องศีลธรรมในสังคม คำว่าศีลธรรมนั้นมีรากฐานมาจากจารีตทางสังคม ปรัชญา และศาสนาที่หลากหลาย ดังนั้นการจำกัดเพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องศีลธรรมนั้นจะต้องอยู่บนหลักการที่ไม่ได้ทำตามจารีตของศาสนาใดศาสนาหนึ่งเพียงอย่างเดียว

การที่ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติหรือคนส่วนใหญ่ในประเทศนับถือศาสนานั้นไม่ควรส่งผลให้สิทธิมนุษยชนอื่นๆ เสื่อมหรือเสียหาย และไม่ควรมีการกีดกันแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้ไม่นับถือศาสนาอื่นๆ หรือผู้ที่ไม่นับถือศาสนาใดๆ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 18

ICCPR: ข้อ 18, ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 22 และ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือ ลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตนตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

16. สิทธิในเสรีภาพการเคลื่อนย้าย

คนทุกคนที่อาศัยอยู่โดยถูกต้องตามกฎหมายในพื้นที่ที่อยู่ใต้การปกครองของ รัฐหนึ่งใด มีอิสระที่จะเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ และตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยใน สถานที่ที่ตนเองเลือก

คนทุกคนมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศใดๆก็ได้ รวมถึงประเทศของตนเอง

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อมีการกำหนดข้อจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายแก่ บุคคลหนึ่งบุคคลใด และข้อจำกัดเช่นที่ว่านั้น

- ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ และ
- ไม่สามารถหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องคุ้มครอง
  - ความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข ศีลธรรม อันทิของประชาชน หรือ
  - สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ และ
  - ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนอื่นๆ

สิทธิดังกล่าวนี้ยังชี้ให้เห็นโดยนัยว่าไม่มีผู้ใดกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมายใน การปรากฏสิทธิของบุคคลในการกลับเข้าประเทศของตนเอง

รัฐต้องไม่เพียงแต่ไม่แทรกแซงเสรีภาพของบุคคลในการเคลื่อนย้าย แต่จะต้อง ดำเนินการให้แน่ใจว่าสิทธินั้นไม่ถูกจำกัดมากเกินไปจนเกินควรโดยบุคคลอื่นใด

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 13

ICCPR: ข้อ 12, ข้อ 13

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 27

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่น ที่อยู่ภายในราชอาณาจักรการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมั่นคง ของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อ สวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มี สัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

17. เสรีภาพจากการไม่ถูกบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มของบุคคล

- ถูกสิ่ง ถูกขับไล่ หรือถูกบังคับ
- ให้ย้ายออกจากพื้นที่ซึ่งอาศัยอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย
- โดยปราศจากหลักเกณฑ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย และ/หรือ
- เมื่อไม่มีคำสั่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ด้วยเหตุผลทางการทหาร หรือด้านความมั่นคงมาบังคับให้โยกย้าย

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 13

ICCPR: ข้อ 12

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานหรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

18. สิทธิในการแสวงหาและได้รับที่หลบภัย/ลี้ภัย

คนทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาและได้รับที่หลบภัย/ลี้ภัยในประเทศอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงจากถูกข่มเหงเบียดเบียน

ที่หลบภัย/ลี้ภัยคือสิทธิในขั้นตอนสุดท้ายของบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งพารัฐของตนให้ปกป้องตนเองได้และถูกบีบบังคับให้ต้องหลบหนีจากดินแดนถิ่นกำเนิดของตนเพื่อแสวงหาการปกป้องจากรัฐอื่น

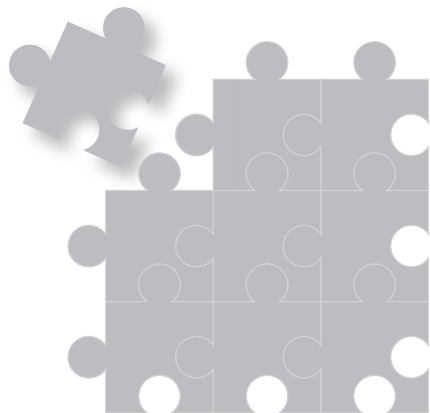
อย่างไรก็ตามบุคคลไม่อาจได้รับสิทธินี้ในกรณีที่มีการถูกข่มเหงเบียดเบียนนั้นมาจากอาชญากรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างแท้จริงหรือมีเหตุผลที่ยืนยันได้อย่างจริงจังว่าบุคคลที่กำลังแสวงหาที่หลบภัยนั้นได้ก่ออาชญากรรมที่ทำลายสันติสุขอาชญากรรมสงคราม หรืออาชญากรรมต่อมนุษยธรรม

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 14

ดู: อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 1951

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้ลงนามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 1951

19. สิทธิในสัญชาติ

คนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ สัญชาติถือเป็นความเกี่ยวข้องทางกฎหมายระหว่างบุคคลกับรัฐ ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่างๆ และหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งของบุคคลและของรัฐ

โดยหลักการแล้วบุคคลจะได้รับสัญชาติจากรัฐ หากเขาถือกำเนิดในเขตแดนของรัฐนั้น หรือได้รับสัญชาติผ่านทาง การสืบเชื้อสายในกรณีที่เด็กได้รับสัญชาติของพ่อหรือแม่ และในบางกรณีก็ได้รับสัญชาติทั้งผ่านทาง การถือกำเนิดในเขตแดนของรัฐ และทางการสืบเชื้อสายด้วย

ในหลายรัฐ บุคคลที่ได้พักอาศัยอยู่ในรัฐนั้นเป็นเวลานาน และได้มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง กับรัฐนั้น เช่น แต่งงานกับพลเมืองของรัฐ ก็สามารถได้รับสัญชาติของรัฐนั้นเช่นกัน

ไม่มีบุคคลใดสมควรที่จะ:

- ถูกพรากสัญชาติของตน
- ถูกปฏิเสธสิทธิในการเปลี่ยนสัญชาติด้วยวิธีการที่มีขอบด้วยกฎหมาย

การเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเหตุผลทางเพศไม่ควรมาเกี่ยวข้องกับการได้รับหรือสูญเสียสัญชาติโดยการแต่งงาน

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 15

ดู อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับคนไร้รัฐไร้สัญชาติ ค.ศ.1954 และอนุสัญญาว่าด้วยการลดคนไร้รัฐไร้สัญชาติ ค.ศ.1961

ดูพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2551 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551

20. สิทธิในการแต่งงานและสร้างครอบครัว

บุรุษและสตรีทุกคนที่มีอายุมากพอสมควรที่จะแต่งงานได้มีสิทธิที่จะแต่งงานและสร้างครอบครัวของตนเอง จะต้องไม่มีบุคคลใดถูกบังคับหรือขืนใจให้เข้าสู่งานแต่งงาน คู่บ่าวสาวมีสิทธิเท่าเทียมกันในการแต่งงาน ระหว่างชีวิตสมรส และการสิ้นสุดของชีวิตการสมรส

พันธะหน้าที่ของรัฐในเรื่องนี้ควรรวมถึง:

- กำหนด “อายุมากพอสมควรที่จะแต่งงานได้” เพื่อให้แน่ใจว่าคุณแต่งงานมีศักยภาพที่จะรับรู้การตัดสินใจแต่งงานนั้นโดยไม่ใช่การบีบบังคับ
- ยกเลิกกฎหมายหรือแนวปฏิบัติที่เอื้อให้ผู้ทำการข่มขืนพ้นจากความรับผิดชอบหรือต้องรับผิดชอบน้อยลงเมื่อแต่งงานกับเหยื่อที่ถูกข่มขืน
- ดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าคุณสมรสมีสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบเท่าเทียมกันในการแต่งงาน ระหว่างชีวิตสมรส และการสิ้นสุดของชีวิตสมรส ขั้นตอนดังกล่าวอาจรวมถึง:
  - ทำให้แน่ใจว่าไม่มีการเลือกปฏิบัติทางเพศในการได้มาซึ่งหรือสูญเสียซึ่งสัญชาติด้วยเหตุแห่งการแต่งงานหรือในการส่งผ่านสัญชาติของพ่อแม่ไปสู่ลูก
  - คู่ครองป้องกันสิทธิของคุณสมรสแต่ละฝ่ายในการใช้นามสกุลเดิมของตน
  - ทำให้แน่ใจว่าไม่มีการปฏิบัติอย่างกีดกันแบ่งแยกในเรื่องเหตุผลและขั้นตอนกระบวนการแยกกันอยู่ หรือหย่า การปกครองเลี้ยงดูบุตร และการจัดหาอุปการะเลี้ยงดู
  - ดำเนินการให้แน่ใจว่าสตรีที่แต่งงานแล้วมีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการเป็นเจ้าของหรือการบริหารจัดการทรัพย์สิน สตรีควรมีสิทธิในการรับมรดกเท่าเทียมกับบุรุษเมื่อการสิ้นสุดของชีวิตสมรสเกิดขึ้น เนื่องจากการถึงแก่กรรมของคุณสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ครอบครัวคือหน่วยพื้นฐานตามธรรมชาติของสังคมและสมควรได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ หากแต่ว่ารัฐสามารถใช้มาตรการเพื่อจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น ความรุนแรงภายในครอบครัว หรือการละเลยบุตรและการปฏิบัติต่อบุตรในทางที่ผิด แต่ในกฎหมายระหว่างประเทศนั้นไม่มีคำจำกัดความที่เป็นมาตรฐานของคำว่าครอบครัว แนวคิดและขอบเขตของเรื่องครอบครัวจะเป็นที่เข้าใจรับรู้ผ่านทางกฎหมายและแนวปฏิบัติของแต่ละรัฐ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 16

ICCPR: ข้อ 23

CEDAW: ข้อ 16

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 19

ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนใน CEDAW ที่ระบุว่าจะไม่พิจารณาข้อผูกพันข้อ 16 ที่กล่าวถึงการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในการแต่งงานและครอบครัว

ดู: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายส่วนบุคคล การแต่งงาน การหย่าร้าง การเป็นผู้ปกครองและอื่นๆ

21. สิทธิในความเสมอภาคในการพิจารณาในศาลและคณะไต่สวนคดีที่ทำหน้าที่แบบศาล

ความเท่าเทียมเสมอภาคเมื่ออยู่ต่อหน้าศาลและสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมถือเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของกฎหมายและเป็นองค์ประกอบหลักของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

หลักการเหล่านี้ไม่เพียงแต่เอามาใช้กับขั้นตอนกระบวนการในการตัดสินข้อกล่าวหาทางอาญาของบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงขั้นตอนกระบวนการในการตัดสินสิทธิและพันธะหน้าที่ในคดีความอีกด้วย

สิทธิเหล่านี้ไม่ได้ถูกจำกัดไว้สำหรับผู้ที่เป็นพลเมืองเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนสมควรได้รับ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลสัญชาติใดหรือแม้แต่เป็นผู้ไร้สัญชาติ ที่อยู่อาศัยในเขตแดนหรืออยู่ใต้อำนาจการปกครองของรัฐ

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อ

- บุคคลที่เข้าสู่การพิจารณาคดีในศาลได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากผู้อื่นไม่กรณีใดก็กรณีหนึ่ง ต่อไปนี้
  - ในทางการดำเนินการสอบสวน หรือการพิจารณาคดี หรือ
  - ในการบังคับใช้กฎหมายต่อบุคคลนั้น
- บุคคลถูกปฏิเสธไม่ให้ใช้สิทธิทางศาลอย่างเท่าเทียม และถูกกีดกันมิให้ใช้สิทธิของตน

สิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาคดีตัดสินคดีอย่างยุติธรรมจะต้องได้รับการปฏิบัติตามแม้แต่ในภาวะฉุกเฉิน สิ่งเหล่านี้ได้แก่

- มีเพียงศาลเท่านั้นที่สามารถไต่สวนพิจารณาและตัดสินความผิดทางอาญาของบุคคลได้
- ต้องมีการปกป้องคุ้มครองสิทธิในการถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าคดีจะถึงที่สุด
- สิทธิที่จะนำการพิจารณาคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อปกป้องสิทธิพื้นฐานที่ไม่อาจผ่อนปรนได้ (เช่น สิทธิในชีวิต การห้ามทรมานหรือปฏิบัติอย่างเลวร้าย เสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนา) จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 6, ข้อ 7

ICCPR: ข้อ 14, ข้อ 16

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

สิทธิต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในความเท่าเทียมเสมอภาคเมื่อพิจารณาคดีในศาล และคณะไต่สวนคดีที่ทำหน้าที่แบบศาล และสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมดังต่อไปนี้

21.1 สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

การสันนิษฐานว่าทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์คือพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นการกำหนดให้ผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีต้องรับภาระในการพิสูจน์ว่าข้อกล่าวหาเป็นจริงหรือไม่ และเป็นการประกันว่าจะไม่มีผู้ใดถูกกล่าวหาว่ามีความผิดจนกว่าจะมีการดำเนินคดีจนถึงที่สุดจนไม่มีความเคลือบแคลงสงสัยใดๆแล้ว

หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ที่จะไม่ด่วนตัดสินผลของคดี นอกจากนี้การสันนิษฐานว่าทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ยังชี้ให้เห็นโดยนัยว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยโดยปกติแล้วไม่ควรถูกล่ามตรวนหรือกักขังในห้องขังระหว่างมีการไต่สวนคดีหรือปรากฏตัวในศาลในลักษณะที่ถูกมองว่าเป็นอาชญากรที่อันตราย

ข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ต้องเป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติเป็นปกติวิสัยต่อผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา ซึ่งการปฏิบัติตามข้อสันนิษฐานนี้ต้องได้รับการปฏิบัติตลอดเวลาจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริงจากเจ้าพนักงานที่มีอำนาจที่จะกระทำการนั้น

การละเมิดสิทธิในข้อนี้ปรากฏขึ้นโดยการกระทำ หรือการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ซึ่งสันนิษฐานหรือปฏิบัติต่อผู้ต้องหา/จำเลย อย่างบุคคลที่มีความผิด เช่นเมื่อ

- ภาระการพิสูจน์ไม่เป็นไปตามการฟ้องคดีอาญา และเมื่อภาระการพิสูจน์ ถูกผลักไปให้ผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา หรือ
- ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่ได้รับประโยชน์จากข้อสงสัยว่าไม่ได้ กระทำ ความผิด

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (2)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 39 (2) ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

มาตรา 39 (3) ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

21.2 สิทธิในการได้รับการแจ้งข้อหาในภาษาที่ตนเข้าใจ

การละเมิดสิทธิในข้อนี้ปรากฏขึ้นเมื่อผู้ต้องหา/จำเลย เป็นผู้ที่

- ไม่ได้รับการแจ้งโดยพลันว่าตนมีสิทธิดังกล่าว
- ไม่ได้รับแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุความผิดที่ถูกกล่าวหา ในภาษาที่บุคคลนั้นเข้าใจ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3a)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (2) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

ดู มาตรา 7 (1) และมาตรา 8 ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

21.3 สิทธิในการมีเวลาและได้รับการอำนวยความสะดวกในการต่อสู้คดี

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา และ/หรือที่ปรึกษาในการต่อสู้คดี เป็นผู้ที่ไม่

- ไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกและระยะเวลาที่เหมาะสม
- เพื่อเตรียมตัวในการต่อสู้คดี/ในการแก้ข้อกล่าวหา
- ในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินคดีอาญา

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3b)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (7) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.4 สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อ

- กระบวนการพิจารณาคดีกระทำเมื่อพ้นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือ
- หลังจากพ้นระยะเวลาตามสมควรเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายไม่สามารถอ้างเหตุผลได้ว่าเหตุใดจึงชักช้า หรือการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3c)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (3), มาตรา 40 (4)

มาตรา 40 (7), สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.5 สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้น โดยการกระทำหรือละเว้นการกระทำตามหน้าที่ซึ่งขัดขวางบุคคลจาก

- การเข้าถึงความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย หรือ
- การปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษากฎหมาย ทนายความในการต่อสู้คดี

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3d)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (5), มาตรา 40 (7)

มาตรา 40 (8), สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.6 สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีต่อหน้าจำเลย

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการยุติธรรม

- ปฏิเสธการแจ้งต่อผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญาให้ทราบถึง
- วันและสถานที่ในการพิจารณาคดี/ไต่สวนคดี
- ภายในระยะเวลาอันสมควร

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3d)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 39 ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

มาตรา 40 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.7 สิทธิในการนำเสนอพยานของตน และตรวจสอบ หรือโต้แย้งพยานหลักฐาน

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อใดก็ตามที่ผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา

- ถูกปฏิเสธโอกาสในการนำเสนอพยานของตน และ/หรือ
- ในการคัดค้านพยานของฝ่ายโจทก์ในคดี

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3e)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (2), มาตรา 40 (7) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.8 สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

สิทธินี้ใช้ได้กับบุคคลทุกคน ทั้งคนที่มีสัญชาติของรัฐนั้น คนต่างชาติ และบุคคลที่มีความบกพร่องเรื่องการได้ยินและการพูด การละเมิดปรากฏขึ้นเมื่อใดก็ตามที่บุคคลที่เป็นผู้ต้องหา/จำเลยในคดีเป็นผู้ที่ไม่ได้พูดหรือเข้าใจภาษาที่ใช้กันอยู่ในศาลนั้น ถูกปฏิเสธการได้รับความช่วยเหลือจากล่ามหรือผู้แปลภาษา ความช่วยเหลือเช่นที่ว่ำนั้นควรจะ

- ไม่มีค่าใช้จ่าย และ
- รวมถึงการแปลความหมายหรือการแปลความของคำแถลงการณ์ทั้งหลายหรือเอกสารต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาคดีที่ฟ้องร้องกันให้ผู้ต้องหา/จำเลย และซึ่งเห็นได้ว่าจำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าใจ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3f)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (5), มาตรา 40 (7) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.9 สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยความเป็นปฏิกษ์ ต่อตนเองหรือไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ

การละเมิดสิทธิปรากฏขึ้นเมื่อใดก็ตามที่ผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา

- อยู่ภายใต้ความกดดันทางกายภาพหรือจิตใจ (ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม)
- จากการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานของรัฐ หรือบุคคลอื่นใดที่กระทำการในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานของรัฐ
- เพื่อใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความผิดของบุคคลนั้น หรือเพื่อให้การสารภาพว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา

หากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการทรมานถูกนำไปใช้อ้างหรือได้รับการยอมรับเข้าไว้ในกระบวนการพิจารณาขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งถือได้ว่าได้มีการละเมิดสิทธินี้ด้วยเช่นกัน

กฎหมายระหว่างประเทศ

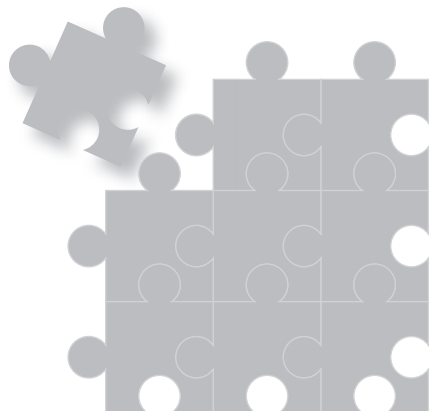
UDHR: ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 14 (3g)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 40 (4) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

21.10 สิทธิในการอุทธรณ์

การละเมิดสิทธิปรากฏเมื่อใดก็ตามที่

- ผู้ที่ต้องคำพิพากษาของศาลถูกขัดขวางไม่ให้ยื่นอุทธรณ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายต่อศาล หรือต่อศาลสูงหรือคณะตุลาการที่เป็นอิสระหรือไม่เข้าข้างฝ่ายใดที่สูงขึ้นไป หรือ
- เมื่อผู้พิพากษาหรือศาลไม่รับอุทธรณ์เช่นนั้นไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างโดยชอบด้วยกฎหมาย

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8

ICCPR: ข้อ 14 (5)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 39, 40 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

22. ห้ามการดำเนินคดีอาญาซ้ำ

การละเมิดสิทธิปรากฏเมื่อใดก็ตามที่บุคคลหนึ่ง

- ซึ่งศาลได้พิพากษาถึงที่สุดแล้ว
- ถูกฟ้องคดีซ้ำอีก หรือถูกลงโทษในความผิดนั้นซ้ำอีก
- สำหรับการกระทำความผิดทางอาญาในข้อหาเดียวกันกับที่บุคคลนั้นได้รับการพิพากษาให้ยกฟ้องไปแล้ว

กฎหมายระหว่างประเทศ

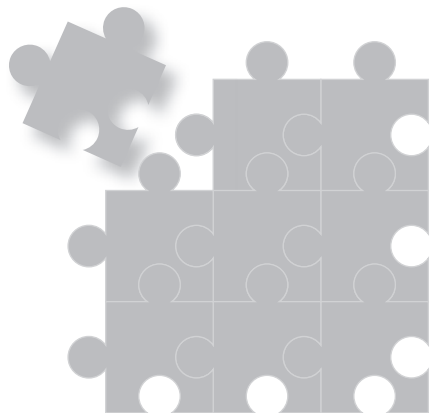
UDHR: ข้อ 8

ICCPR: ข้อ 14 (7)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 32

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 10 และ 11 ประมวลกฎหมายอาญา

23. หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

การละเมิดสิทธิปรากฏเมื่อใดก็ตามที่

- กฎหมายใหม่ถูกบังคับใช้ให้มีผลย้อนหลัง และ
- บุคคลใดบุคคลหนึ่ง
  - ถูกฟ้องในคดีอาญาในความผิดซึ่ง
  - เป็นผลมาจากการกระทำซึ่ง
  - ในเวลาที่กระทำความผิดยังไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 11

ICCPR: ข้อ 15

ICCPR: ข้อ 4

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 39 เสรีภาพจากหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

24. สิทธิได้รับการชดเชยความเสียหายอันเกิดจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยมิชอบ

การละเมิดสิทธิปรากฏเมื่อใดก็ตามที่บุคคลถูกขัดขวางไม่ให้เรียกร้อง และ/หรือ ได้รับค่าชดเชยความเสียหายหลังจากที่คำตัดสินว่าบุคคลนั้นให้ได้รับโทษตามความผิดได้ถูกยกเลิกไปหลังจากที่ปรากฏชัดแจ้งไร้ข้อสงสัยว่ามีความมิชอบในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม

กฎหมายระหว่างประเทศ

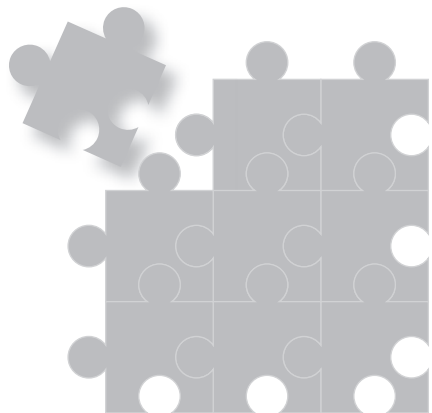
UDHR: ข้อ 8

ICCPR: ข้อ 14 (6)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 32 (5) ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

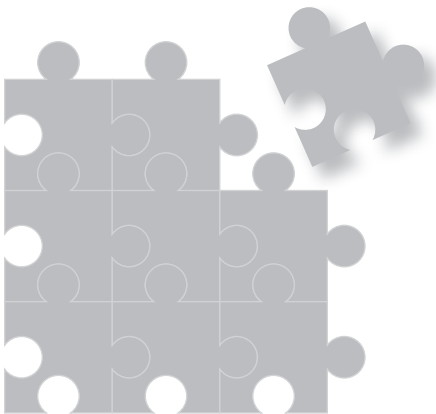
มาตรา 40 (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

25. สิทธิในการได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ

การละเมิดสิทธิในการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพปรากฏขึ้นเมื่อใดก็ตามที่รัฐล้มเหลวในการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ต้องเคารพกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งในการกระทำหน้าที่ของรัฐในการ

- กำหนดมาตรการทางนิติบัญญัติ ทางการบริหาร และมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมในการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิ
- สอบสวนการละเมิดสิทธิอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพลัน โดยถี่ถ้วน และโดยไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด และดำเนินการอย่างเหมาะสมต่อผู้ที่อ้างได้ว่าเป็นหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ
- ดำเนินการให้มีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพแก่บุคคลใดก็ตามที่เรียกร้องสิทธิของตนในฐานะของผู้ถูกละเมิดสิทธิตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
- ดำเนินการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้เงินชดเชยความเสียหายด้วย

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 8

ICCPR: ข้อ 2 (3)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 29

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

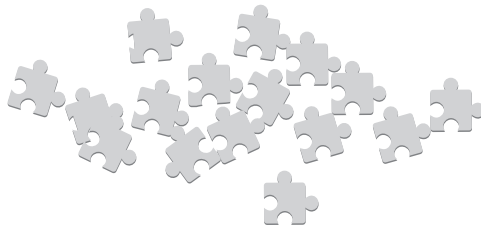
มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรง

มาตรา 28 บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ สามารถฟ้องต่อศาลได้

มาตรา 32 (5) ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา 40 (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทนาย และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

26. สิทธิในการทำงาน

สิทธิในการทำงานเป็นทั้งสิทธิส่วนบุคคลพร้อมกับเป็นสิทธิรวมหมู่ (collective rights) ซึ่งรวมถึงสิทธิของมนุษย์ทุกๆ คนในการที่จะตัดสินใจยอมรับหรือเลือกงานอย่างอิสระ สิทธิเข้าถึงระบบการคุ้มครองซึ่งเป็นหลักประกันแก่ผู้ทำงานแต่ละคนให้เข้าถึงการจ้างงาน และไม่ถูกกลั่นแกล้งสิทธิในการทำงานอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงปัจจัยที่สำคัญและสัมพันธ์กันต่อไปนี้

- การหางานได้ง่าย (Availability) : ฝ่ายรัฐต้องมีบริการเฉพาะด้านในการช่วยเหลือและสนับสนุนบุคคลแต่ละคนให้สามารถเลือกและหางานที่เหมาะสมเท่าที่จะมีได้
- การเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) : ตลาดแรงงานต้องเปิดกว้างสำหรับทุกคนภายใต้เขตอำนาจของรัฐ การเข้าถึงโดยง่ายประกอบด้วย ๓ มิติได้แก่
  - ต้องมีความเท่าเทียมกันในเรื่องของโอกาสและไม่มีทางเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงงานและการคงสภาพการมีงานทำ
  - สามารถเข้าถึงทางกายภาพได้โดยง่าย เช่นโดยคนพิการ
  - สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ง่าย และทุกคนควรจะมีสิทธิในการค้นหา ได้รับ และแจ้งข้อมูลสารสนเทศให้ทราบ เพื่อการเข้าถึง (การจ้าง) งานโดยผ่านการสร้างเครือข่ายข้อมูลต่างๆ ในตลาด (การจ้าง) งาน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- การได้รับการยอมรับ (Acceptability) และมีคุณภาพ (Quality) : ดังเช่นสิทธิของคนทำงานในสภาพการทำงานที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่องาน เช่น สิทธิในสภาพการทำงานที่ปลอดภัย สิทธิในการร่วมก่อตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิของคนทำงานที่จะเลือกและรับงานได้อย่างอิสระ

พันธกรณีของรัฐ

พันธกรณีหลัก คือ ประกันความก้าวหน้าที่จะมีการบังคับใช้สิทธิในการทำงาน ด้วยการจัดให้มีอย่างก้าวหน้าที่มีเป้าหมายรูปธรรมและที่จำเพาะเจาะจง รัฐต้องให้หลักประกันสิทธิในการทำงานไว้อีกด้วยว่า สิทธิในการทำงานจะบังคับใช้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ในทุกระดับ พันธกรณีของรัฐภาคีสามารถที่จะจัดประเภทได้ ดังนี้

พันธกรณีที่จะต้องเคารพ : ประกอบด้วยพันธกรณีของรัฐ ดังเช่น ต่อไปนี้

- ห้ามกดขี่แรงงาน หรือ บังคับใช้แรงงาน และ
- ละเว้นจากการปฏิเสธหรือจำกัดการเข้าถึงการทำงานที่สมควรสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

พันธกรณีที่จะต้องคุ้มครอง : ประกอบด้วยพันธกรณีของรัฐ ดังเช่น ต่อไปนี้

- ตรากฎหมายหรือจัดหามาตรการอื่นใดที่สามารถประกันได้ว่ามีการเข้าถึงการทำงานและการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน
- ประกันว่าบรรดามาตรการแปรรูปกิจการของรัฐจะไม่ทำให้สิทธิของคนทำงานด้อยลงกว่าเดิม
- ประกันว่าความคุ้มครองทางด้านสังคมของคนทำงาน จะไม่ถูกทำให้ลดลงโดยมาตรการต่างๆ ที่ได้นำเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในตลาดแรงงาน
- ห้ามกดขี่หรือบังคับใช้แรงงานโดยผู้ที่ไม่ใช่รัฐ

พันธกรณีในการส่งเสริมให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบด้วยพันธกรณีของรัฐ ดังเช่น ต่อไปนี้

- รับรองสิทธิในการทำงานไว้ในระบบกฎหมายระดับชาติ
- มีนโยบายระดับชาติเกี่ยวกับสิทธิในการทำงานโดยให้มีแผนรายละเอียดสำหรับการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นจริง
- ดำเนินการให้เกิดมาตรการต่างๆ อย่างแท้จริงในการลดอัตราการว่างงาน โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีและกลุ่มคนที่ถูกละเลยหรือบุคคลที่ทำให้เสียโอกาสและคนชายขอบ เช่น อ่อนแอ และคนชายขอบ (หมู่ผู้ด้อยโอกาส และหมู่คนชายขอบ)
- สร้างกลไกในการชดเชยความเสียหายในเหตุการณ์ที่มีการสูญเสียการจ้างงาน
- ดำเนินการใช้มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างหน่วยให้บริการการจ้างงาน (ทั้งของรัฐและของเอกชน) ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
- นำแผนการศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษามาใช้ในการสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงการจ้างงาน

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 23

ICESCR: ข้อ 6

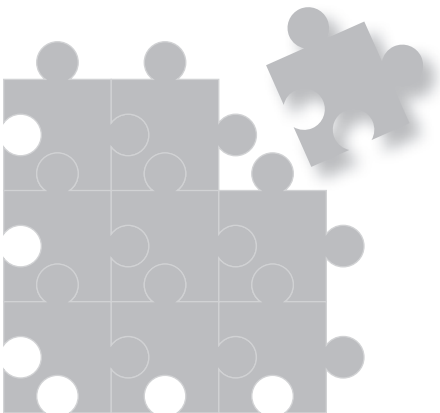
CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 18

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

ส่วนที่ 7: แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

27. สิทธิในสภาพการจ้างที่ยุติธรรมและหลักประกันสำหรับลูกจ้าง

สิทธินี้รวมถึง สิทธิใน

- การได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมและค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่ากันโดยปราศจากการกีดกันในทุกด้าน ค่าจ้างควรจะอย่างน้อยเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตตามมาตรฐานการครองชีพที่บังคับของบุคคลและครอบครัว โดยมีความสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนอื่นๆ
- สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ
- โอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคนที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน
- การพักผ่อน เวลาว่าง และการจำกัดเวลาทำงานอย่างสมเหตุสมผล และวันหยุดเป็นครั้งคราว โดยได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนค่าตอบแทนสำหรับวันหยุดราชการด้วย

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 23 และ ข้อ 24

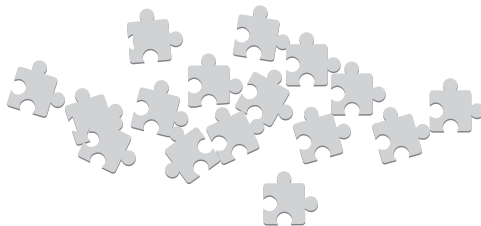
ICESCR: ข้อ 7

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

ส่วนที่ 7: แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

28. สิทธิในการจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

สิทธินี้รวมถึง

- สิทธิของทุกคนในการก่อตั้งสหภาพแรงงานหรือเข้าร่วมสหภาพแรงงานตามที่ตนเลือก
- สิทธิของสหภาพแรงงานในการจัดตั้งสหพันธ์หรือสมาพันธ์แรงงานแห่งชาติ และเข้าร่วมกับองค์การสหภาพแรงงานระหว่างประเทศ
- สิทธิของสหภาพแรงงานในการดำเนินงานอย่างเสรี
- สิทธินัดหยุดงาน
- การจำกัดสิทธิเหล่านี้สามารถกระทำได้ โดยมีเงื่อนไขว่า
- เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย และ
- จำเป็นในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องมีจำกัดเพื่อการคุ้มครองความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

กฎหมายระหว่างประเทศ

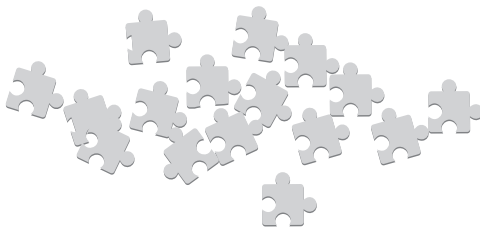
UDHR: ข้อ 23

ICESCR: ข้อ 8

ICCPR: ข้อ 22

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 64 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

29. สิทธิได้รับประกันสังคม

สิทธิได้รับประกันสังคมครอบคลุมไปถึงสิทธิในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะในรูปของเงินสดหรือสิ่งตอบแทนอื่นใด โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งหลักประกันดังกล่าว รวมถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นต้น

ค่าตอบแทนเป็นรายได้ขณะที่ไม่มีงานทำ เนื่องจาก เจ็บป่วย พิกการ ตั้งครรภ์ ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน ถูกเลิกจ้าง ชราภาพ หรือมีบุคคลในครอบครัวเสียชีวิต

- การไม่มีความสามารถทางการเงินที่จะเข้าถึงบริการสาธารณสุข
- มีเงินเลี้ยงดูครอบครัวไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในกรณีเด็กๆ และบุคคลอื่นในความอุปการะ

องค์ประกอบที่จำเป็นของสิทธิได้รับประกันสังคม คือ

- การพร้อมให้บริการ : ระบบประกันสังคมควรพร้อมให้บริการภายใต้กฎหมายภายในประเทศเพื่อประกันว่ามีการจัดประโยชน์ต่างๆ ให้ในกรณีความเสี่ยงและเหตุอันอาจเกิดขึ้นได้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ระบบการประกันสังคมเช่นที่ว่ามันควรจะจัดให้มีสำหรับ
  - การดูแลสุขภาพ
  - ความเจ็บป่วย: ควรจัดผลประโยชน์ในรูปเงินสดควรแก่บรรดาผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากประสบปัญหาความเจ็บป่วย เพื่อใช้ทดแทนในช่วงเวลาที่สูญเสียรายได้
  - ชราภาพ
  - ว่างาน : ควรจัดผลประโยชน์ให้ครอบคลุมความสูญเสียหรือการขาดรายได้เนื่องจากไม่ได้รับการจ้างหรือไม่อาจรักษาตำแหน่งงานไว้ได้
  - การบาดเจ็บจากการทำงาน
  - สงเคราะห์ครอบครัวและบุตร
  - ตั้งครรภ์
  - ไร้ความสามารถ : ควรจัดรายได้ที่เพียงพอแก่บุคคลผู้ที่ทุพพลภาพอย่างถาวร/สิ้นเชิงและแก่ผู้พิการที่ความพิการหรือไร้ความสามารถนั้นทำให้สูญเสียการจ้างงานชั่วคราว หรือเสียหายเนื่องจากการถูกลดรายได้ หรือถูกปฏิเสธโอกาสในการจ้างงาน ความช่วยเหลือดังกล่าวควรจัดให้มีในลักษณะที่เหมาะสมกับฐานานุรูปและควรสะท้อนความจำเป็นทางสังคมที่จะได้รับความช่วยเหลือและ

ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เนื่องด้วยความพิการหรือไร้ความสามารถนั้น

→ ทายาทที่ยังมีชีวิตและบุตรกำพร้า : ข้อนี้รวมถึงขอผลประโยชน์ที่จะให้แก่ทายาทที่ยังมีชีวิตและบุตรกำพร้า ในกรณีการถึงแก่กรรมของบุคคลที่เป็นผู้หารายได้หลักเพื่อเลี้ยงครอบครัวผู้ทำการประกันสังคมไว้หรือมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าเลี้ยงชีพหรือบำนาญ

- จัดให้อย่างเพียงพอ : ผลประโยชน์ต้องมีจำนวนและระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ทุกคนสามารถใช้สิทธิได้อย่างแท้จริงในการคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว และเป็นไปตามมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสมสำหรับตนเอง ตามข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 12 ของ ICESCR

- เข้าถึงได้ง่าย : ข้อนี้รวมถึงปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้

→ ขอบข่าย : ทุกคนควรจะได้รับสิทธิคุ้มครองภายใต้ระบบการประกันสังคม

→ คุณสมบัติที่เหมาะสม: เงื่อนไขในการได้รับผลประโยชน์ต้องมีเหตุผลสมควร ได้สัดส่วน และโปร่งใส

→ สามารถจ่ายได้ : ค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และภาระต่างๆ ต้องอยู่ในระดับที่ทุกคนสามารถจ่ายได้ และต้องไม่ทำให้การใช้สิทธิในทางเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ ไม่มีความบริบูรณ์

→ การมีส่วนร่วมและข้อมูลสารสนเทศ : ผู้เข้าร่วมโครงการระบบประกันสังคมต้องสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบประกันสังคม

→ การเข้าถึงทางกายภาพ : ผลประโยชน์ควรจัดให้ทันกาลและผู้รับผลประโยชน์ควรสามารถเข้าถึงระบบ เพื่อเข้าถึงผลประโยชน์และข้อมูลสารสนเทศ อีกทั้งมีส่วนร่วมให้ความสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ในการจ่ายเงินให้แก่คนพิการ ผู้ย้ายถิ่น บุคคลที่อาศัยอยู่ในถิ่นที่ห่างไกลหรือในพื้นที่ที่ได้รับอันตรายจากภัยพิบัติรวมถึงพื้นที่ที่กำลังเผชิญสภาพความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

พันธกรณีของรัฐ

- รัฐต้องประกันว่าสิทธิจะมีการนำไปปฏิบัติโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ
- รัฐต้องดำเนินการให้เห็นว่ามีความก้าวหน้าของการทำให้สิทธิเป็นจริงอย่างบริบูรณ์โดยมีมาตรฐานการที่มีเป้าหมายชัดเจนเป็นรูปธรรมและจำเพาะเจาะจง

- รัฐควรจะดำเนินมาตรการต่างๆ ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสูงสุด เพื่อประกันว่าระบบสวัสดิการควรจะครอบคลุมไปถึงผู้ทำงานกลุ่มที่การประกันสังคมไม่ได้ให้การคุ้มครองด้วย เช่น ผู้ทำงานไม่เต็มเวลา ผู้ทำงานที่ไม่มีงานแน่นอน ผู้ทำงานส่วนตัว และผู้ทำงานอยู่ที่บ้าน รวมถึงผู้ทำงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ

พันธกรณีที่รัฐต้องเคารพ : ดังเช่น พันธกรณีในการหลีกเลี่ยงไม่ยอมผูกพันในปฏิบัติการ หรือกิจกรรมใดๆ ที่

- ปฏิเสธ หรือจำกัด การเข้าถึงการประกันสังคมอย่างเท่าเทียม
- เข้าแทรกแซงโดยปราศจากเหตุผลหรือโดยพลการโครงการประกันสังคมแบบช่วยเหลือตนเองหรือที่เป็นไปตามจารีตประเพณี
- เข้าแทรกแซงโดยปราศจากเหตุผลหรือโดยพลการองค์กรที่ปัจเจกหรือองค์กรเอกชน จัดตั้งขึ้นเพื่อมีการประกันสังคม

พันธกรณีในการคุ้มครอง : ประกอบด้วยพันธกรณีในการ

- ใช้มาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างแท้จริง ในการจำกัดบุคคลที่สามที่ดำเนินโครงการประกันสังคม มิให้ปฏิเสธการเข้าถึงโครงการการประกันสังคมอย่างเท่าเทียม
- ประกันว่าบุคคลที่สามได้มีส่วนในการอุดหนุนเงินช่วยเหลือแก่ลูกจ้างและผู้รับประโยชน์อื่นๆ ในระบบประกันสังคมตามที่กฎหมายกำหนด

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบพันธกรณีของรัฐ ในการ

- ใช้มาตรการที่จำเป็น เช่น การตรากฎหมาย ยุทธศาสตร์และแผนการประกันสังคมระดับชาติ ที่จะประกันว่าระบบการประกันสังคมนั้นมีอยู่เพียงพอ สามารถเข้าถึงได้และครอบคลุมความเสี่ยงและเหตุต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นทางสังคม
- ประกันว่ามีการให้การศึกษาอย่างเหมาะสมเพื่อความตระหนักของสาธารณชนในเรื่องการเข้าถึงโครงการประกันสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทและในเขตเมืองที่ขาดการรับรู้ หรือในหมู่ชนกลุ่มน้อยเชิงภาษาและเชิงอื่นใด

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 22, ข้อ 25

ICESCR: ข้อ 9

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 19

ดูเพิ่มเติม

ICESCR: ข้อ 10 (2)

CEDAW: ข้อ 11 (1e), ข้อ 11 (2b), ข้อ 14 (2c)

CRC: ข้อ 26, ข้อ 27

ICERD: ข้อ 5 (e) (iv)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ และบุคคลวิกลจริตมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

มาตรา 80 แนวนโยบายการศึกษา

ส่วนที่ 7: แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

30. สิทธิในสุขภาพอนามัย

สิทธิในสุขภาพอนามัยมีขอบเขตที่กว้างขวาง ครอบคลุมปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่สนับสนุนให้เกิดสภาวะที่บุคคลสามารถมีชีวิตที่ถูกสุขอนามัยและรวมไปถึงปัจจัยกำหนดสุขภาพที่สำคัญด้วย เช่น อาหารและโภชนาการ ที่อยู่อาศัย การเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัย การสุขาภิบาลที่เหมาะสม และสภาพการทำงานที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ถูกสุขลักษณะ

สิทธิในสุขภาพอนามัยประกอบด้วย เสรีภาพ ; เช่น สิทธิในการดูแลสุขภาพและร่างกายของบุคคลแต่ละคน รวมถึงเสรีภาพในทางเพศสภาพและในอนามัยเจริญพันธุ์; เสรีภาพที่จะปลอดจากการเข้าแทรกแซงใดๆ เช่น การทรมาน การรักษาพยาบาลหรือการทดลองทางการแพทย์ที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม

สิทธิในสุขภาพอนามัยประกอบด้วย สิทธิ: เช่น สิทธิในระบบคุ้มครองสุขภาพ เพื่อให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันที่จะมีสุขภาพตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งสิทธิดังกล่าว รวมถึงปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้

- การพร้อมให้บริการ (Availability) : ควรจะมีความพร้อมในการจัดการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลทั้งในแง่ของ สิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมถึงน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัย การสุขาภิบาลที่เพียงพอ โรงพยาบาล สถานพยาบาล และสถานบริการสาธารณสุขอื่นๆ บุคลากรทางการแพทย์และที่เกี่ยวข้อง ผู้ได้รับการศึกษาอบรมและมีความเป็นวิชาชีพ รวมทั้งยารักษาโรคที่จำเป็นต่างๆ
- การเข้าถึงได้ง่ายของบริการสาธารณสุข: ในข้อนี้มีสี่มิติที่ทับซ้อนกัน
  - การไม่เลือกปฏิบัติ: สิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรที่ถูกทำให้เสียโอกาสและคนชายขอบ ทั้งในทางกฎหมายและในทางความเป็นจริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องจากเหตุข้อห้ามใดๆ
  - การเข้าถึงทางกายภาพ: ผลิตภัณฑ์และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ต้องมีลักษณะทางกายภาพที่ใกล้ชิดสำหรับความปลอดภัยของประชากรทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ถูกทำให้เสียโอกาสและกลุ่มคนชายขอบ เช่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนพื้นเมือง

สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และบุคคลผู้ได้รับเชื้อเอชไอวี/เอดส์ รวมถึงการให้คนพิการเข้าถึงอาคารสถานที่ได้ง่ายด้วย

- การเข้าถึงทางเศรษฐกิจ: สิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ต้องมีราคาที่เหมาะสมที่ทุกคนสามารถซื้อได้ การจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการประกันว่า บริการนั้นไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนมีราคาที่เหมาะสมที่ทุกคนรวมทั้งกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมสามารถจ่ายได้ ความเท่าเทียม หมายถึง ว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนไม่ควรต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพอย่างไม่ได้สัดส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยกว่า

- การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ: ประกอบด้วยสิทธิในการแสวงหา รับ และสื่อข้อมูลสารสนเทศและข้อคิดในปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

- ความยอมรับได้ : สิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการทั้งหลายเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ต้องเคารพต่อวัฒนธรรมของบุคคล ชนกลุ่มน้อย คนจำพวกต่างๆ และชุมชน มีความละเอียดอ่อนต่อเพศสภาพที่แตกต่างและเหมาะสมแก่ช่วงวัยต่าง ๆ อีกทั้งต้องถือหลักความลับในการปกป้องสิทธิบุคคลที่เข้ารับบริการด้วย
- คุณภาพ: สิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ด้านสุขภาพ ต้องมีความเหมาะสมทางการแพทย์และมีคุณภาพที่ดี

พันธกรณี

- รัฐต้องดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าของการใช้สิทธิให้เป็นจริงอย่างบริบูรณ์โดยผ่านมาตรการ ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและจำเพาะเจาะจง

พันธกรณีที่ต้องเคารพ : ประกอบด้วยหน้าที่ต่างๆของรัฐ ในการ

- ละเว้นจากการปฏิเสธหรือจำกัดการเข้าถึงบริการสาธารณสุขโดยเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคนในอันที่จะป้องกัน บำบัด และรักษาโรค รวมถึง นักโทษ ผู้ที่ถูกคุมขัง ชนกลุ่มน้อย ผู้แสวงหาที่พักพิง และแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย
- ถือเป็นนโยบายแห่งรัฐที่จะละเว้นการบังคับใช้ปฏิบัติการ อันเป็นการเลือกปฏิบัติ
- ละเว้นจากการห้ามหรือขัดขวางการดูแลป้องกัน การรักษา และการใช้ยาตามขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิม

- ละเว้นจากการทำการตลาดยาที่ไม่ปลอดภัยและการบังคับให้ใช้การรักษาทางการแพทย์ เว้นแต่ในกรณีที่มีหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยกเว้นไว้ โดยเฉพาะ เช่น ในกรณีการรักษาอาการป่วยทางจิต
- ละเว้นจากการขัดขวางไม่ให้เข้าถึงการคุมกำเนิดประเภทต่าง ๆ
- ละเว้นจากการกระทำต่อไปนี้ ต่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย กล่าวคือ การเรียกตรวจก่อนการเผยแพร่ การไม่ยอมให้ หรือ การตั้งใจบิดเบือน
- ละเว้นจากการขัดขวางไม่ให้คุณคามีส่วนร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
- ละเว้นจากการก่อกมลพิษในอากาศ น้ำ และดิน โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น โดยการทิ้งของเสียจากอุตสาหกรรมจากอุปกรณ์ในความปลอดภัยของภาครัฐ

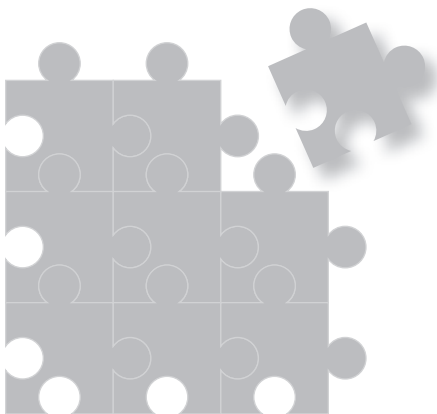
พันธกรณีในการคุ้มครอง : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- การตรากฎหมายหรือมีมาตรการอื่นใด ที่เป็นหลักประกันการเข้าถึงบริการสาธารณสุขหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยที่ดีให้มีขึ้นโดยบุคคลที่สามอย่างเท่าเทียมกัน
- ประกันว่า การแปรรูปภาคบริการสาธารณสุขจะไม่ใช่การคุกคามต่อความพร้อมในการให้บริการ การเข้าถึงและคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก ผลิตภัณฑ์และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
- ประกันว่า บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข จะมีความรู้ ความชำนาญ และจรรยาบรรณของวิชาชีพตามมาตรฐานอันสมควร
- ประกันว่า บุคคลที่สามจะไม่สามารถจำกัดการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของบุคคลได้

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐบาลที่ จะ

- ตรากฎหมายและนโยบายแห่งชาติด้านสุขภาพที่ประกอบด้วยแผนรายละเอียดที่จะทำให้สิทธิด้านสุขภาพมีผลเป็นจริง
- ประกันว่ามีการให้บริการดูแลสุขภาพรวมถึงโครงการสร้างภูมิคุ้มกันโรคภัยที่จำเป็นด้วย
- ประกันการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน เช่น อาหาร และน้ำดื่มที่ปลอดภัยตามหลักโภชนาการ การสุขาภิบาลขั้นพื้นฐานและที่อยู่อาศัย รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

- ประกันว่าสาธารณสุขภาคีทางการสาธารณสุขมีให้บริการด้านสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับเพศสภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงการเป็นมารดาอย่างปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท
- ประกันว่าผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม
- ประกันว่ามีโรงพยาบาล สถานพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องในจำนวนที่เหมาะสม
- ประกันว่ามีสถาบันที่ให้บริการคำปรึกษาและบริการด้านสุขภาพจิต
- ประกันการจัดเตรียมระบบประกันสุขภาพ
- ประกันว่าบริการสาธารณสุขมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรม และผู้ให้บริการการดูแลสุขภาพได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้มีสำนึกและสนองตอบต่อความต้องการเฉพาะด้านของกลุ่มผู้ถูกทำให้เสียโอกาสและกลุ่มคนชายขอบ

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 25

ICESCR: ข้อ 12

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 14

Also see

ICESCR: ข้อ 7 (b), ข้อ 11

CEDAW: ข้อ 10 (h), ข้อ 11 (f), ข้อ 12, ข้อ 14 (2) (b), ข้อ 16 (e)

CRC: ข้อ 17, ข้อ 23, ข้อ 24, ข้อ 25, ข้อ 27, ข้อ 32 (1), ข้อ 39

ICERD: ข้อ 5 (e) (iv)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

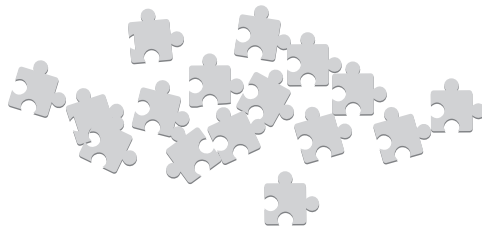
บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

มาตรา 52 (2) เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

มาตรา 80 แนวนโยบายการศึกษา

ส่วนที่ 7: แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

31. สิทธิในทรัพยากรน้ำ

สิทธิมนุษยชนในทรัพยากรน้ำ ก่อให้เกิดสิทธิในการใช้น้ำที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีความปลอดภัย สะอาด สามารถเข้าถึงได้ทางกายภาพ และทางการเงินแก่ทุกคน สำหรับใช้ประโยชน์ในชีวิตส่วนตัวและภายในครัวเรือน สิทธิในทรัพยากรน้ำเป็นสิทธิที่ยืดหยุ่นอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้กับมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และสิทธิในที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม และมีอาหารเพียงพอในการดำรงชีพ

สิทธิในทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วยทั้งเสรีภาพและสิทธิที่ชอบธรรม

เสรีภาพ รวมถึง สิทธิในการรักษาสภาพการเข้าถึงแหล่งน้ำที่มีอยู่แล้วอย่างเท่าเทียมกัน และปราศจากการเลือกปฏิบัติ และสิทธิที่ปลอดจากการแทรกแซง ดังเช่น การตัดขาดไม่ให้ใช้น้ำหรือทำให้แหล่งน้ำปนเปื้อนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สิทธิที่ชอบธรรม รวมถึง สิทธิที่จะมีระบบแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการที่จัดให้มีโอกาสให้ได้รับสิทธิในการใช้น้ำอย่างเท่าเทียมกัน ปัจจัยในเรื่องเหล่านี้ประกอบด้วย

- การมีน้ำใช้ : แหล่งน้ำสำหรับแต่ละคน ต้องมีอย่างเพียงพอและมีอย่างต่อเนื่องสำหรับการใช้ประโยชน์ส่วนบุคคลและภายในครัวเรือน ตัวอย่างเช่น น้ำใช้เพื่อการดื่ม น้ำเพื่อสุขลักษณะส่วนบุคคล การซักเสื้อผ้า การเตรียมอาหาร เพื่อสุขภาพของบุคคลและครอบครัว
- คุณภาพ : น้ำเพื่อการบริโภคอุปโภคทั้งในส่วนบุคคลและในครัวเรือนนั้น ต้องปลอดภัย ดังนั้นต้องปราศจากจุลินทรีย์(สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กมาก) สารเคมี และสารกัมมันตรังสี ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลนั้นๆ
- การเข้าถึงทรัพยากรน้ำ : น้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำต้องดำเนินการเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในเขตอำนาจของรัฐภาคี การเข้าถึงน้ำได้มีสามมิติที่ซ้อนทับกัน กล่าวคือ
  - ✓ มิติทางกายภาพ : น้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำที่เหมาะสม ต้องเป็นน้ำที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทางกายภาพอย่างปลอดภัย น้ำที่มีอย่างพอเพียง ปลอดภัยและสามารถยอมรับได้ ต้องสามารถเข้าถึงได้ทุกครัวเรือน ทุกสถานศึกษา และสถานที่ทำงาน

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำต้องมี คุณภาพที่เพียงพอ เหมาะสมทางด้านวัฒนธรรม และละเอียดอ่อนต่อความเป็นเพศสภาพ ช่วงวัยของชีวิต และความจำเป็นเฉพาะตัว อีกทั้งความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายไม่ควรถูกคุกคามในระหว่างการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำ

- ✓ มิติทางเศรษฐกิจ : น้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำ ต้องมีไว้ให้เพียงพอสำหรับทุกคน ค่าใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมและค่าภาระต่างๆ เพื่อให้ให้น้ำมีความปลอดภัยต้องมีอยู่ในระดับที่สามารถจ่ายได้ และจะต้องไม่กระทบต่อหรือลดทอนประโยชน์ที่ได้รับจากสิทธิทางเศรษฐกิจและทางสังคมอื่นๆ
- ✓ มิติของการไม่เลือกปฏิบัติ : น้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเกี่ยวกับน้ำต้องสามารถเข้าถึงได้โดยทุกคน รวมถึงประชากรในภาคส่วนที่มีความเสี่ยงหรือคนชายขอบ ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมายและเป็นไปตามข้อเท็จจริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุจากข้อห้ามใดๆ

พันธกรณี

- รัฐต้องดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าของการใช้สิทธิเป็นจริงอย่างบริบูรณ์โดยผ่านขั้นตอนที่ชัดเจนรอบคอบ เป็นรูปธรรม และจำเพาะเจาะจง

พันธกรณี ในการเคารพ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการที่

- ละเว้นจากปฏิบัติการหรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่ปฏิเสธหรือจำกัดสิทธิที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงน้ำอย่างเพียงพอ
- ละเว้นจากการขัดขวางโดยปราศจากเหตุผลชอบด้วยกฎหมาย ในการจัดการจัดสรรปันส่วนน้ำตามประเพณีนิยมหรือวัฒนธรรม
- ละเว้นจากการก่อกมลพิษทางน้ำหรือทำให้น้ำน้อยลงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

พันธกรณีในการคุ้มครอง : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้อง

- ตรากฎหมายที่จำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และมาตรการอื่นใดเพื่อระงับบุคคลที่สาม จาก

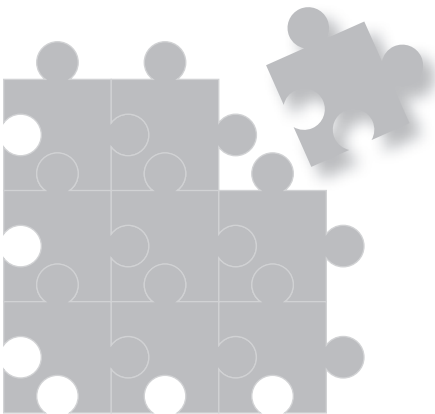
→ การปฏิเสธการเข้าถึงน้ำอย่างเพียงพอ และ

→ การก่อให้เกิดมลพิษ และการกักเอาทรัพยากรทางน้ำไว้อย่างไม่เท่าเทียมกัน

- ป้องกันบุคคลที่สามจากการสร้างผลกระทบต่อความสามารถเข้าถึงน้ำได้อย่างเท่าเทียมกันทางกายภาพ ในราคาที่ไม่แพง น้ำมีความปลอดภัย และคุณภาพดีพอ เมื่อโดยบุคคลที่สามเป็นผู้จัดการและควบคุมการจัดการทรัพยากรน้ำ

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- ประกันว่าจะมีการให้ความรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการใช้น้ำที่ถูกสุขอนามัย การคุ้มครองแหล่งทรัพยากรน้ำ และวิธีการทำให้สิ้นเปลืองน้ำน้อยที่สุด
- ประกันว่า สิทธิในทรัพยากรน้ำได้รับการยอมรับในระบกกฎหมาย โดยมีบทบัญญัติกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายนั้นๆ อย่างเหมาะสม และการนำเอากลยุทธ์ระดับชาติและแผนการปฏิบัติการด้านน้ำมาใช้
- จัดให้มีมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อเป็นการประกันว่าน้ำมีราคาที่สามารถจ่ายให้ ยกตัวอย่างเช่น นโยบายด้านการกำหนดราคาที่เหมาะสม และการจูงใจรายได้เมื่อจำเป็น
- นำเอายุทธศาสตร์และโครงการที่รอบด้านและบูรณาการมาใช้ เพื่อประกันว่าจะมีน้ำที่สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอ สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

กฎหมายระหว่างประเทศ

ICESCR: ข้อ11, ข้อ12, ข้อ1

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ15

ดูเพิ่มเติม

UDHR: ข้อ3, ข้อ22, ข้อ25

ICCPR: ข้อ1

CEDAW: ข้อ14(2)(h)

CRC: ข้อ24(2)(c), ข้อ27

ICERD: ข้อ5(e)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 67 สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุข

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

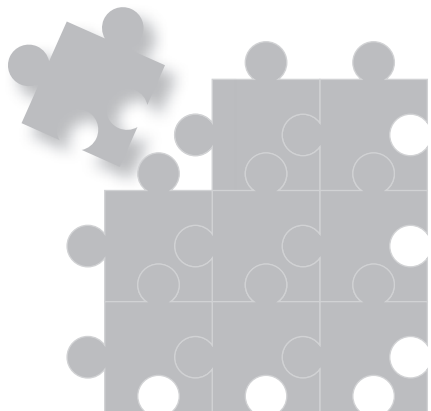
มาตรา 80 แนวนโยบายการศึกษา

ส่วนที่ 7: แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 8 : แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 9: แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรพลังงาน และพลังงาน

ส่วนที่ 10 : แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

32. สิทธิในการศึกษา

การศึกษาเป็นทั้งสิทธิมนุษยชนในตัวเอง และวิธีการที่ชาติมิได้แก่การทำให้สิทธิมนุษยชนด้านอื่นเป็นจริงได้ สิทธิในการศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาขั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา และการศึกษาขั้นสูงกว่า และขั้นพื้นฐาน สาระสำคัญของสิทธิในการศึกษารวมถึงข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ความพร้อมของบริการ: การทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษาและโครงการการศึกษา ต้องจัดไว้ให้มีปริมาณที่เพียงพอ สถาบันเหล่านั้นควรจะมีการประกันความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสุขอนามัยสำหรับทั้งสองเพศ น้ำดื่มที่ปลอดภัย ครู อาจารย์ที่ได้รับ การฝึกอบรมโดยได้รับเงินเดือนตามเกณฑ์ในตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันกันภายในประเทศ อุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่นๆ
- การเข้าถึงได้ง่าย : ข้อนี้รวมถึงมิติที่ซ้อนทับกันดังต่อไปนี้
  - การไม่เลือกปฏิบัติ : การศึกษาต้องให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ทั้งในทางกฎหมายและข้อเท็จจริง โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในเหตุเรื่องข้อห้ามใดๆ
  - การเข้าถึงได้ทางกายภาพ : การศึกษาต้องสามารถเข้าถึงได้ทางกายภาพโดยปลอดภัย
  - การเข้าถึงได้ทางเศรษฐกิจ : การศึกษาต้องสามารถจัดให้ทุกคนได้รับอย่างเหมาะสม การศึกษาขั้นประถมต้องจัดให้ทุกคน “โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย”
- การได้รับการยอมรับ : รูปแบบและเนื้อหาสาระของการศึกษา รวมถึงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนต้องเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน (ยกตัวอย่างเช่น มีประโยชน์จริง เหมาะสมกับวัฒนธรรม และมีคุณภาพดี)
- สามารถปรับใช้ได้ : การศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับใช้ได้กับความจำเป็นต่างๆ ของสังคมและสนองต่อความจำเป็นของนักเรียน ตามลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของเขาเหล่านั้น

สิทธิของเด็กทุกคนที่จะได้รับการศึกษาขั้นประถมศึกษา : การศึกษาขั้นประถมศึกษา ควรจะเป็นการศึกษาภาคบังคับและจัดให้สำหรับทุกคน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

สิทธิในเสรีภาพทางวิชาการและความเป็นอิสระของสถาบัน : เสรีภาพทางวิชาการ ประกอบด้วย เสรีภาพของชุมชนวิชาการ ทั้งในฐานะบุคคลของแต่ละคนและโดยองค์รวม ที่จะค้นคว้า พัฒนาและสื่อสารความรู้และความคิดได้อย่างอิสระ ผ่านงานวิจัย การสอน การเรียน การถกเถียงอภิปราย การผลิตเอกสาร การบันทึกความคิดสร้างสรรค์หรือเขียน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติหรือโดยไม่ต้องกลัวการคุกคามโดยรัฐหรือบุคคลๆ อื่นใด

วินัย : สิทธิในการศึกษาห้ามไม่ให้มีข้อปฏิบัติทางวินัยของโรงเรียน ในลักษณะเช่น การลงโทษและการลงโทษทางวินัยในรูปแบบอื่นใด ที่กระทำต่อชีวิตร่างกาย ยกตัวอย่างเช่น การทำให้อับอายต่อหน้าสาธารณชน อันถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

พันธกรณี

- รัฐต้องดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าของการทำให้การใช้สิทธิเป็นจริงอย่างบริบูรณ์โดยมีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและจำเพาะเจาะจง
- พันธกรณีในการให้ความเคารพ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ เพื่อ
- ละเว้นจากการใช้มาตรการต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค หรือขัดขวางการได้รับประโยชน์การใช้สิทธิในการศึกษา
- ละเว้นจากการสั่งปิดโรงเรียนเอกชน

พันธกรณีในการคุ้มครอง: ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- ประกันว่า บุคคลที่สาม รวมถึงบิดามารดาและนายจ้างต้องไม่ห้ามมิให้เด็กผู้หญิงไปโรงเรียน

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบด้วยหน้าที่รัฐ ในการ

- ประกันการรับรองสิทธิในการศึกษาไว้ในระบบกฎหมายโดยการตรากฎหมายที่เหมาะสมและการนำไปบังคับใช้ และการมีกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติเกี่ยวกับการศึกษา
- พัฒนาระบบโรงเรียน รวมถึง การก่อสร้างห้องเรียน การจัดโครงการ การส่งมอบอุปกรณ์การเรียนการสอน การฝึกอบรมครูและการจ่ายค่าตอบแทนแก่ครูตามความสามารถที่เหมาะสม
- จัดหาทรัพยากรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่จะสะท้อนความจำเป็นร่วมสมัยของนักเรียนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง
- ประกันว่าการศึกษามีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 26

ICESCR: ข้อ 13 และ ข้อ 14

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 11 และ 13

ดูเพิ่มเติม

ICCPR: ข้อ 18 (4)

CEDAW: ข้อ 5 (b), ข้อ 10, ข้อ 14 (2) (d), ข้อ 16(1) (e)

CRC: ข้อ 17 (c), ข้อ 23 (3), ข้อ 24 (2) (e), ข้อ 28, ข้อ 29

ICERD: ข้อ 5 (e) (v) และ ข้อ 7

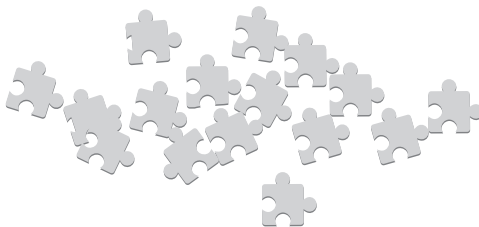
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ หรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

มาตรา 80 แนวนโยบายการศึกษา

33. สิทธิในที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม

สิทธิในการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเป็นสิทธิที่สืบเนื่องมาจากสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสม สิทธินี้บังคับใช้กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานในข้อห้ามใดๆ สิทธินี้หมายถึง สิทธิที่จะอาศัยอยู่ที่ใดด้วยความสงบ ปลอดภัย และโดยเปิดเผย ส่วน “ความเพียงพอ” ในการมีที่อยู่อาศัยสามารถประเมินได้โดยปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ภูมิอากาศ ภูมินิเวศ และปัจจัยอื่นๆ อย่างไรก็ตาม มุ่งเป้าประกอบของความเพียงพอมีองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมีที่ระบุได้ นั่นคือ

- หลักประกันทางกฎหมายในสิทธิการถือครอง: ทุกคนควรมีความมั่นคงในการครอบครองโดยมีกฎหมายปกป้องเขาจากการถูกบังคับขับไล่ การถูกก่อกวนรังควาน และการถูกคุกคามประการอื่นใด
- ความพร้อมการบริการ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคพื้นฐาน: ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมต้องประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และสภาวะโภชนาการ ยกตัวอย่างเช่น การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรส่วนรวม น้ำดื่มที่ปลอดภัย พลังงานสำหรับหุงต้ม ให้ความร้อน และให้แสงสว่างในครัวเรือน สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการสุขาภิบาลและการซักล้าง การกำจัดขยะ การระบายน้ำ และอื่นๆ อย่างยั่งยืน
- ราคาเหมาะสม : ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่บุคคลหรือครัวเรือนจ่ายไปสำหรับการมีที่อยู่อาศัยต้องไม่มีราคาสูงเกินไป ถึงขนาดที่เป็นการคุกคามต่อหรือเป็นภาระจ่ายอมต้องสละประโยชน์ที่จะได้จากการแสวงหาหรือได้รับการตอบสนองต่อปัจจัยจำเป็นพื้นฐานอื่นๆ
- พออาศัยอยู่ได้ : ที่อยู่อาศัยต้องจัดให้พออาศัยอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยผู้อยู่อาศัยมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอ และได้รับการปกป้องจากความหนาว ความเปียกชื้น ความร้อน ฝน ลม หรือภัยคุกคามอื่นใดต่อสุขภาพอนามัย ที่เกิดจากโรคและความเสี่ยงเชิงโครงสร้างอันตรายต่อร่างกายและโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ
- สามารถเข้าถึงได้ง่าย : ที่อยู่อาศัยต้องสามารถเข้าถึงได้โดยทุกคน รวมถึงกลุ่มคนที่อยู่ในฐานะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ อย่างเช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการทางร่างกายและจิตใจ บุคคลที่ได้รับเชื้อเอชไอวี/เอดส์

บุคคลที่ประสบภัยธรรมชาติ เด็ก และกลุ่มอื่นๆ เป็นผู้ได้รับพิจารณาในระดับต้นๆ ให้มีที่อยู่อาศัยก่อน โดยระบุเป็นกฎหมายและนโยบายว่าด้วยที่อยู่อาศัยซึ่งสนองความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัยของเขาเหล่านั้น

- อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม: เพื่อให้การมีที่อยู่อาศัยเป็นไปอย่างเหมาะสมนั้นหมายถึง ที่อยู่อาศัยต้องตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถเข้าถึงทางเลือกในการประกอบอาชีพ การบริการด้านสาธารณสุข โรงเรียน ศูนย์รับดูแลเด็ก และสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคมอื่นๆ ที่อยู่อาศัยไม่ควรก่อสร้างอยู่ในพื้นที่ที่มีมลพิษหรืออยู่ใกล้ชิดกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่อาจคุกคามต่อสิทธิในสุขภาพอนามัยของผู้ที่อาศัยอยู่นั้น
- ความเหมาะสมทางด้านวัฒนธรรม: ที่อยู่อาศัยควรต้องความเพียงพอทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งหมายความว่า นโยบายและโครงการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยต้องพิจารณาปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมอย่างรอบด้านในการปลูกสร้าง โดยจะต้องอนุญาตให้มีการแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประชากรโลก

สิทธิคัดค้านการบังคับขับไล่

สิทธิในที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสมนั้น รวมถึงสิทธิที่จะคัดค้านการบังคับขับไล่ การบังคับขับไล่ได้มีนิยามว่าเป็น การย้ายบุคคล ครอบครัว และชุมชนไปจากบ้านอย่างถาวรหรือชั่วคราว หรือที่ดินซึ่งพวกเขาได้ครอบครองโดยไม่สมัครใจ และโดยปราศจากรูปแบบที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นกฎหมายหรือ การคุ้มครองเหล่านั้นรวมถึง

- โอกาสที่จะได้มีการปรึกษาหารืออย่างแท้จริงกับบรรดาผู้ที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้น
- ทุกคนที่ได้รับผลกระทบต้องได้รับหมายแจ้งที่มีเหตุผลก่อนวันกำหนดขับไล่ตามสมควร
- การแจ้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบังคับขับไล่ที่เสนอให้มีขึ้น และในกรณีที่เกี่ยวข้อง ระบุว่าจะใช้ที่ดินหรือที่อยู่อาศัยนั้นไปใช้ประโยชน์อันใด
- เจ้าพนักงานของรัฐหรือตัวแทนของรัฐควรจะต้องปรากฏตัวในขณะที่มีการบังคับขับไล่
- ทุกคนที่กระทำการขับไล่ควรต้องแสดงตนให้ชัดเจน
- การขับไล่ไม่สมควรเกิดขึ้น ในขณะที่มีสภาพอากาศที่เลวร้ายหรือในเวลากลางคืน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากบุคคลที่จะถูกบังคับขับไล่เหล่านั้น

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายตามกฎหมาย
- ข้อกำหนดความเป็นไปได้ของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่บุคคลที่จำเป็นต้องได้รับในการร้องต่อศาลเพื่อขอค่าชดเชยจากความเสียหาย

พันธกรณี

- รัฐต้องดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าของการตระหนักถึงการใช้สิทธิให้เป็นจริงอย่างบริบูรณ์โดยมีมาตรการที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและจำเพาะเจาะจง
- รัฐมีพันธกรณีทันทีด้วย ยกตัวอย่างเช่น ข้อผูกพันที่จะให้หลักประกันทางกฎหมายแก่การถือครองให้แก่บุคคลใดๆ ผู้ที่ไม่มีหลักประกันเพื่อคุ้มครองการถูกบังคับขับไล่
- รัฐมีพันธกรณีที่จะประกันสิทธิอย่างเท่าเทียมกันของทั้งหญิงและชาย ในการได้รับประโยชน์จากสิทธิในที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ

พันธกรณีที่จะต้องให้ความเคารพ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- ละเว้นจากการดำเนินการบังคับขับไล่และรื้อถอนที่อยู่อาศัย
- ละเว้นจากการปฏิเสธหลักประกันสิทธิถือครองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ
- ละเว้นจากการดำเนินการที่เป็นการเลือกปฏิบัติ อันเป็นการจำกัดสิทธิของสตรีในการเข้าถึงและจัดการในเรื่องที่อยู่อาศัย ที่ดิน และทรัพย์สิน
- ละเว้นจากการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองบ้านพักอาศัย

พันธกรณีในการคุ้มครอง : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- ทำการบัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นหลักประกันว่า เอกชน เจ้าของที่ดิน รายใหญ่ นักพัฒนาทรัพย์สิน เจ้าของที่ดิน และนิติบุคคล ได้ดำเนินการตามมาตรฐานว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อย่างเช่น
  - กำกับตลาดที่อยู่อาศัยซึ่งรวมถึงการเช่าที่อยู่อาศัย
  - ประกันว่า ธนาคารและสถาบันการเงินจะมีการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ
  - ประกันว่า ข้อกำหนดที่จัดทำขึ้นโดยเอกชนผู้ให้บริการด้านน้ำ สุขาภิบาล และบริการพื้นฐานด้านอื่นๆ ที่ให้บริการพร้อมกับที่อยู่อาศัย ต้องไม่ก่อความเสียหายต่อบรรดาความพร้อมในการให้บริการ การเข้าถึงได้ การยอมรับได้ และคุณภาพของการบริการต่างๆ เหล่านั้น

→ ป้องกันการเลือกปฏิบัติในการสืบมรดกที่มีผลต่อสตรีในการเข้าถึง และเข้าควบคุมที่อยู่อาศัย ที่ดิน และทรัพย์สิน

พันธกรณีที่ทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : รวมถึงหน้าที่ของรัฐ ในการ

- จัดให้มีนโยบายระดับชาติว่าด้วยที่อยู่อาศัยที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยมุ่งไปที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มคนชายขอบ
- จัดสรรทรัพยากรให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั้นๆ
- จัดหาให้มีเงินอุดหนุนด้านที่อยู่อาศัยและมาตรการอื่นๆ แก่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่ไม่ได้รับสิทธิในที่อยู่อาศัยที่พอเพียง อันเนื่องมาจากเหตุที่เขาควบคุมไม่ได้
- ประกันว่าบุคคลจะมีส่วนร่วมในการออกแบบและการปฏิบัตินโยบายว่าด้วยที่อยู่อาศัย

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 12, ข้อ 17, ข้อ 25

ICESCR: ข้อ 11

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 4 และ 7

ดูเพิ่มเติม

ICCPR: ข้อ 17

CEDAW: ข้อ 13 (b), ข้อ 14 (2) (h), ข้อ 16 (1) (h)

CRC: ข้อ 16, ข้อ 27

ICERD: ข้อ 5 (d) (v), ข้อ 5 (e) (iii)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน หรือในที่รโหฐาน จะกระทำได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

34. สิทธิในอาหารอย่างเพียงพอ

สิทธินี้เป็นสิทธิที่พึ่งพิงซึ่งกันและกันและกันกับสิทธิในการทำงาน สิทธิในการประกันสังคม สิทธิในสุขภาพอนามัย และสิทธิอื่นๆ

ยิ่งไปกว่านั้น สิทธิของสตรียังเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออกกับสิทธิในอาหารและความมั่นคงทางอาหาร

สิทธิในอาหารเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอ ปัจจัยเฉพาะในสิทธิในอาหาร คือ: ความเพียงพอ การหาได้ง่าย การเข้าถึงได้ และความยั่งยืน

ความเพียงพอ

- อาหารต้องปราศจากสารอันตราย เช่น สารเคมีที่มาจากน้ำเน่าเสียหรือดินที่ปนเปื้อน
  - การผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อและการจัดเก็บอาหารต้องเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยปลอดภัยของอาหาร
  - อาหารต้องตอบสนองต่อความจำเป็นทางด้านโภชนาการทั่วไปและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนเหล่านั้น อย่างเช่น เด็กเล็ก และผู้สูงอายุ และ
  - อาหารต้องเป็นในรูปแบบที่ผู้บริโภคทั้งหลายยอมรับได้ในเชิงวัฒนธรรม
- การหาได้ง่าย:** การหาได้ง่ายของอาหาร หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะหาอาหารมาให้ตนเองและคนในครอบครัวบริโภค
- ได้มาโดยตรงจากที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ หรือจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือ
  - โดยผ่านระบบการกระจายที่การแปรรูปและการตลาดที่ดำเนินไปด้วยดี กล่าวคือ สามารถขนส่งอาหารจากแหล่งผลิตไปยังแหล่งที่มีความต้องการบริโภคตามความจำเป็น

การเข้าถึงได้ในทางเศรษฐกิจ: ถือได้ว่าค่าใช้จ่ายของแต่ละบุคคลหรือครัวเรือน เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งอาหารที่เพียงพอเหมาะสม ควรอยู่ในระดับที่ไม่ทำให้ต้องจ่ายอสมลสะประโยชน์ที่จะได้จากการแสวงหาหรือการได้รับการตอบสนองต่อปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ

สามารถเข้าถึงได้ทางกายภาพ : ถือว่าทุกคน ต้องสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอได้รวมถึง

- บุคคลที่มีความอ่อนแอทางกายภาพ เช่น ทารก เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการทางร่างกาย ผู้ป่วยที่อาการหนักอาจถึงแก่ชีวิต และบุคคลผู้ที่มีปัญหาอาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง รวมถึงอาการป่วยทางจิต
- บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือในเวลาฉุกเฉิน
- กลุ่มผู้ที่ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ ตัวอย่างเช่น ชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิม ที่การเข้าถึงแหล่งอาหารตามวัฒนธรรมของพวกเขาอาจกำลังถูกคุกคาม เช่น ในเขตพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของบรรพบุรุษ

ความสามารถในการทำให้เกิดความยั่งยืน

อาหารต้องมีไว้และสามารถเข้าถึงได้ทั้งในช่วงเวลาของชนรุ่นปัจจุบันและชนรุ่นอนาคต ข้อนี้หมายถึงการสงวนที่ดินและทรัพยากรอื่นๆ ไว้ใช้ในการผลิตอาหาร

พันธกรณี

- พันธกรณีพื้นฐานที่จะต้องปฏิบัติตามก็คือ การจัดทำขั้นตอนต่างๆ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายในการบังคับใช้สิทธิในอาหารให้เป็นจริงได้อย่างบริบูรณ์
- รัฐต้องประกันว่า ทุกคนที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐต้องเข้าถึงอาหารที่จำเป็นได้ ในระดับต่ำสุด กล่าวคือมีปริมาณเพียงพอ และมีความเพียงพอด้านโภชนาการและมีความปลอดภัย อีกทั้งประกันไม่ให้เกิดความหิวโหย (อันเป็นเสรีภาพ)

พันธกรณีที่จะต้องให้ความเคารพ: ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- ละเว้นจากการแทรกแซงการเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอเพื่อการยังชีพ หรือละเว้นจากการแทรกแซงแหล่งผลิตอาหารที่อุดมสมบูรณ์ที่เพียงพออยู่แล้ว อย่างเช่น ละเว้นจากการผันน้ำที่จะต้องใช้ในการชลประทานสำหรับพืชไร่ไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ
- ละเว้นจากการแทรกแซงการตัดสินใจของประชาชน ในการเพาะปลูกพืชอาหารที่พวกเขาต้องการ

พันธกรณีที่จะต้องคุ้มครอง: ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- มีมาตรการต่างๆ ที่จะประกันว่า บุคคลที่สามไม่สามารถฉีกรอนสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ

พันธกรณีในการทำให้ทุกคนได้รับสิทธิ : ประกอบด้วยหน้าที่ของรัฐ ในการ

- จัดให้มีกฎหมาย และแผนกลยุทธ์ระดับชาติมาใช้ในการดำเนินการเพื่อประกันความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการประโยชน์สำหรับทุกคน

- อำนวยความสะดวกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ
- ส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงสินค้าสำหรับเกษตรกรรายย่อย
- การแบ่งสรรทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อปรับใช้หลักวิชาการด้านการเกษตรและเทคโนโลยี เพื่อสนองตอบความต้องการของเกษตรกรรายย่อย
- จัดให้มีอาหารเมื่อใดก็ตามที่บุคคลไม่สามารถที่จะหาเองได้ อันเนื่องมาจากเหตุที่บุคคลนั้นไม่สามารถควบคุมได้

กฎหมายระหว่างประเทศ

ICESCR: ข้อ 11

CESCR: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 12

สิทธิข้อนี้เป็นการตีความร่วมกับสิทธิในการทำงาน, สิทธิในประกันสังคม, สิทธิในสุขภาพ และอื่นๆ

ก่อนหน้านี้สิทธิของสตรีพยายามเชื่อมโยงกับสิทธิในอาหารและความมั่นคงทางอาหาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่มีข้อมาตราที่เกี่ยวข้องโดยตรง อย่างไรก็ตามสิทธินี้สามารถตีความจากส่วนที่ 6 สิทธิในการรับบริการทางสุขภาพ และระบบสวัสดิการจากรัฐมาตรา 44, มาตรา 51, มาตรา 52, มาตรา 53, มาตรา 54, มาตรา 55

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

มาตรา 80 นโยบายแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข

ส่วนที่ 7 : นโยบายด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 8 : นโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 9 : นโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน

ส่วนที่ 10 : นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

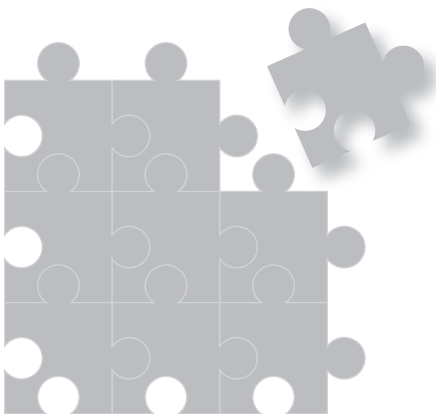
35. สิทธิในการลงคะแนนเสียงและมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

กิจการสาธารณะหมายถึงการใช้อำนาจต่างๆ ทางกฎหมาย การบริหาร และการปกครอง ซึ่งครอบคลุมทุกแง่มุมของการบริหารรัฐกิจ การกำหนดและดำเนินการใช้นโยบายต่างๆ ในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

พลเมืองจะมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจการสาธารณะเมื่อได้เลือกหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญหรือได้ตัดสินใจประเด็นทางสังคมผ่านการออกเสียงลงประชามติหรือกระบวนการออกเสียงเลือกตั้งอื่นๆ

พลเมืองอาจมีส่วนร่วมโดยตรงได้ด้วยการเข้าร่วมสมาชิกประชาชนที่มีอำนาจในการตัดสินใจประเด็นปัญหาท้องถิ่นหรือที่เกี่ยวข้องกับกิจการในชุมชนหนึ่งใด และเมื่อเข้าร่วมในองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนพลเมืองในการปรึกษาหารือกับรัฐบาล

พลเมืองยังสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจการสาธารณะโดยแสดงพลังผ่านการลงคะแนนสาธารณะและการสนทนากับผู้แทนของตน หรือผ่านทางความสามารถในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน การมีส่วนร่วมเช่นนี้จะได้รับการหนุนเนื่องโดยการทำให้แน่ใจว่าบุคคลมีเสรีภาพในการแสดงออก การรวมตัวเป็นกลุ่ม และการสมาคม

กฎหมายระหว่างประเทศ

UDHR: ข้อ 21

ICCPR: ข้อ 25

CEDAW: ข้อ 7 (b)

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 25

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ
ภายใต้เงื่อนไขบางประการ

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ
หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือ
การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือ
ชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่
ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิ
และเสรีภาพของตน

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณา
ภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับ
ผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือ
ลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา 61 สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็น
ความจริง

มาตรา 62 บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติ
หน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา 72 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

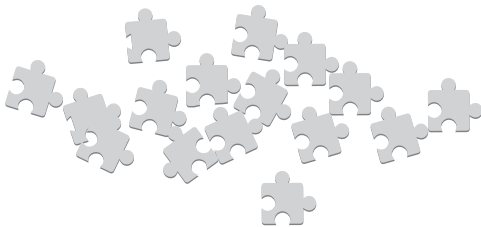
มาตรา 87 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

36. สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง

สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองเป็นสิทธิที่ละเอียดซับซ้อนและมีแง่มุมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ (การมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง) สิทธินี้อาจมองโดยภาพรวมได้ว่าเป็น ‘สเกล’ ที่ไต่ระดับต่างๆของสิทธิโดยชอบธรรมในการได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระทางการเมือง โดยประกอบด้วยสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองภายในประเทศแบบต่างๆไปจนถึงระดับสูงสุดของสิทธิ ซึ่งก็คือสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเองของตัวประเทศ

สิทธิในการกำหนดตนเองภายในประเทศนั้นประกอบด้วยสิทธิของบุคคลทั้งหลายในการแสวงหาการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเป็นอิสระ สิทธินี้เชื่อมโยงกับสิทธิของพลเมืองทุกคนที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณะทุกระดับ หากจะเคารพสิทธิของบุคคลทุกคนที่อยู่ในรัฐได้อย่างสมบูรณ์นั้น รัฐบาลจะต้องใส่ใจรู้สัมผัสถึงสิทธิต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะสิทธิในการได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ได้ดำรงรักษาวัฒนธรรมของตน ได้รับส่วนแบ่งผลผลิตจากความเจริญเติบโตของชาติอย่างเท่าเทียมเสมอภาค และได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหารปกครองประเทศ

สิทธิของประเทศในการมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองจะเห็นได้ในสถานการณ์ที่เป็นภาวะพิเศษ มีความหมายเป็นนัยการที่คนพวกหนึ่งจะอ้างสิทธิเหนือดินแดนหนึ่งใด การใช้สิทธินี้สามารถกระทำได้โดยการปกป้องดำรงรักษาเขตแดนที่ดำรงอยู่แล้วหรือเปลี่ยนแปลงพรมแดนขอบเขตของรัฐที่มีตัวตนอยู่แล้ว

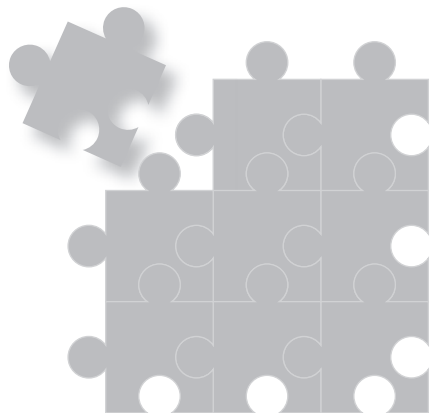
กฎหมายระหว่างประเทศ

ICCPR: ข้อ 1

ICESCR: ข้อ 1

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 12

ประเทศไทยได้ทำการตีความ ปฏิญญา ข้อ 1 ของ ICESCR และ ICCPR ที่อ้างถึง เรื่อง ‘สิทธิในการกำหนดตัวเอง’ว่าจะไม่ถูกตีความว่าเป็นอำนาจหรือส่งเสริมการกระทำใดๆที่สลายหรือลดทอนทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งใดของบูรณภาพแห่งดินแดน หรือ เอกภาพทางการเมืองของอำนาจอธิปไตยของรัฐอธิปไตย และรัฐอิสระที่ซึ่งมีรัฐบาลซึ่งเป็นตัวแทนของ ประชาชนทั้งหมดที่อยู่ในดินแดนนั้นโดยไม่มีการจำแนกแตกต่างแต่อย่างใด

37. สิทธิของชนกลุ่มน้อย

บุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือภาษามีเสรีภาพที่จะอยู่อย่างเป็นชุมชนร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มของตน ซึ่งวัฒนธรรมของตน อีกทั้งได้นับถือศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจของตน และใช้ภาษาของตน

สิทธินี้มีเพิ่มขึ้นมาจากสิทธิอื่นๆที่ชนกลุ่มน้อยได้รับอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกับบุคคลอื่นในสังคมอยู่แล้ว

กฎหมายระหว่างประเทศ

ICCPR: ข้อ 27

HRC: ข้อคิดเห็นทั่วไปข้อ 23

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

สิทธิของชนกลุ่มน้อยได้รับการรับรองไว้ในสิทธิและเสรีภาพที่แตกต่าง ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวดที่ 3 ของรัฐธรรมนูญ

บรรณานุกรม

หนังสือและวารสาร

- Amnesty International, **Handbook**, London, 1992.
- Asian Forum for Human Rights and Development and Union for Civil Liberty-Thailand, **Handbook on Fact-Finding and Documentation of Human Rights Violations**, 1993.
- Chamarik, Saneh. **Buddhism and Human Rights**. Bangkok: Thai Khadi Research Institute, Thammasat University, 1982.
- Donnelly, Jack. **Human Dignity and Human Rights**. University of Denver, 2009.
- Haki, Zetu: The Right to Adequate Housing**. Amnesty International. 2010.
- Haki, Zetu: The Right to Adequate Food**. Amnesty International, 2010.
- International Human Rights Internship Program, **Circle of Rights: Economic, Social and Cultural Rights Activism – A Training Resource**, 2000.
- International Human Rights Internship Program, **Dignity Counts: A Guide to Using Budget Analysis to Advance Human Rights**. Fundar-Centro de Analisis e Investigacion, International Budget Project, 2004.
- Joseph Sarah, Schultz Jenny and Castan Melissa. **The International Covenant of Civil and Political Rights: Cases, Materials and Commentary**. Oxford University Press, 2004.
- Kingsbury. B. **Claims by Non-Sate Groups in International Law**. Cornell International Law Journal, Vol. 25, 481-513, 1992.
- Kirgis, F. Jr. The Degree of Self-Determination in the United Nations Era. *American Journal of International Law*, Vol. 88, 304-310, 1994.
- Office of the High Commissioner for Human Rights in Cooperation with the International Bar Association, **Human Rights in the Administration of Justice: A Manual on Human Rights for Judges, Prosecutors and Lawyers**, 2003.
- Ravindran, D.J. **Human Rights Praxis: A Resource Book for Study, Action and Reflection**. Asian Forum for Human Rights and Development, 1998
- Vizard, Polly. Antecedents to the Idea of Human Rights: A Survey of Perspectives. **Human Development Report**, 2000.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007)
Nationality Act, 2008
Civil Registration Act, 2008
Criminal Procedure Code
Penal Code

ตราสารระหว่างประเทศ

ASEAN Declaration against Trafficking in Persons particularly Women and Children, 2004
ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers, 2007
Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 1984
Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1979
Convention of the Reduction of Statelessness, 1961
Convention on the Rights of the Child, 1989
Convention Relating to Status of Stateless Persons, 1954

ข้อคิดเห็นทั่วไปของ: Committee on Economic, Social and Cultural Rights

ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 3, Nature of State parties obligations, 1990
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 4, Right to adequate housing, 1991
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 7, Right to adequate housing – forced evictions, 1997
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 9, Domestic application of the covenant, E/C.12/1998/24, 1998
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 11, Plan of action for primary education, E/C.12/1999/4, 1999
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 12, Right to adequate food, E/C.12/1999/5, 1999
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 13, Right to Education, E/C.12/1999/10, 1999
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 14, Right to the highest attainable standard of health, E/C.12/2000/4, 2000
ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 15, Right to water, E/C.12/2002/11, 2002

- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 16, Equal rights of men and women to the enjoyment of all economic, social and cultural rights, E/C.12/2005/4, 2005
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 18, Right to Work, E/C.12/GC/18, 2006
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 19, Right to social security, E/C.12/GC/19, 2008
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 20, Non-discrimination in economic, social and cultural rights, E/C.12/GC/20, 2009

ข้อคิดเห็นทั่วไปของ : Human Rights Committee

- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 6, Right to life, 1982
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 8, Right to liberty and security of persons, 1982
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 12, Right to self-determination of peoples, 1984
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 19, Protection of the family, the right to marriage and equality of the spouses, 1990
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 20, Prohibition of torture and cruel treatment or punishment, 1992
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 21, Humane treatment of persons deprived of liberty, 1992
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 22, Right to freedom of thought, conscience and religion, CCPR/C/21/Rev.1/Add.4, 1993
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 23, Rights of minorities, CCPR/C/21/Rev.1/Add.5, 1994
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 25, Right to participate in public affairs, voting rights and the right of equal access to public service, CCPR/C/21/Rev.1/Add.7, 1996
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 27, Freedom of movement, CCPR/C/21/Rev.1/Add.9, 1999
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 28, Equality of rights between men and women, CCPR/C/21/Rev.1/Add.10, 2000
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 29, States of emergency, CCPR/C/21/Rev.1/Add.11, 2001
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 31, Nature of the general legal obligation imposed on state parties to the covenant, CCPR/C/21/Rev.1/Add.13, 2004
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 32, Right to equality before courts and tribunals and to a fair trial, CCPR/C/GC/32, 2007
- ข้อคิดเห็นทั่วไป No. 34, Freedom of opinion and expression, CCPR/C/GC/34, 2011

General Recommendation 19, Violence Against Women, Committee on Elimination of Discrimination Against Women, 1992
Geneva Convention Relating to the Status of Refugees, 1951
International Covenant on Civil and Political Rights, 1966
International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966
International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, 1966
International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances, 2006
Universal Declaration of Human Rights, 1948

รายงานขององค์การสหประชาชาติ

Alston Philip, **Report of the Special Rapporteur on Extra-judicial, Summary or Arbitrary Executions.** E/CN.4/2005/7.
Rodley Nigel, Sir. **Report of Special Rapporteur on Torture.** E/CN.4/2003/68.

Websites

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Human Rights Treaty Bodies:<http://www2.ohchr.org/english/bodies/treaty/index.htm>

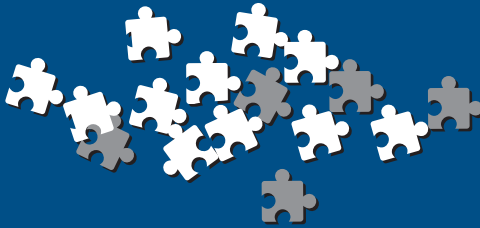

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (Asian Institute for Human rights-AIHR) องค์กรพัฒนาเอกชนที่มุ่งมั่นทำงานด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อนักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังการดำเนินการ เพื่อเชื่อมโยงวิชาการและกิจกรรมภาคปฏิบัติ ที่นำไปสู่กระบวนการนำไปใช้ และตรีตรองการทำงาน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย เป็นองค์การความรู้และแหล่งข้อมูลให้กับนักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย และยังมุ่งมั่นที่จะนำประสบการณ์จากภูมิภาคอื่นในโลกเข้ามาด้วย

สิทธิของเรา

สิทธิมนุษยชน

Asian Institute for Human Rights
109 SoiSittichon, Suthisarnwinichai Road,
Samsennok, Huaykwang, Bangkok 10310
Tel: +662 277 6882, +662 277 6887 #105
Fax: +662 277 6882, +662 277 6887 #108
Email: info@aihr.info Website: <http://aihr.info/>

This publication may be reproduced by any non-governmental organization or people's organization.

ISBN 978-616305665-8

9 786163 056658

ราคา 200 บาท